

Інформаційний пакет

Код та найменування спеціальності: 035.01 Філологія (Українська мова та література)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма: підготовки бакалавра

1.НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва: ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

1. Ідентифікація

Шифр: НЗК.01	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:</i> 3	Нормативна
<i>Модулів:</i> 1	Курс: I
<i>Змістовних модулів:</i> 3	Семестр: I
<i>Загальна кількість годин:</i> 90 год.	Лекції: 10
<i>Тижневих годин:</i> I семестр – 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: іспит

2. Мета курсу – надання студентам ґрунтовних знань про минуле та сьогодення українського народу з сучасних теоретико-методологічних позицій, сформувані у студентів систему знань про загальнолюдські цінності й національні пріоритети, закономірності культурного процесу, українську культуру, як специфічний та унікальний феномен людства; розглянути культуру в розвитку, єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій, розкрити сутність і особливості української культури як складової європейського культурного простору, визначити внесок національних досягнень у світову загальнолюдську скарбницю.

3. Опис курсу.

Змістовий модуль 1. Стародавня і середньовічна історія України.

Тема 1. Давня та середньовічна історія України в загальному контексті розвитку світової цивілізації

Дослов'янські поселення на території України. Трипільська культура. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави (поліси) Північного Причорномор'я.

Походження, розселення та суспільний устрій східних слов'ян. Звичаї, вірування, побут. Антський племінний союз. Східнослов'янські племена і державноплемінні союзи VI-IX ст.

Утворення Київської Русі. Політична система. Соціально-економічний розвиток. Внутрішня і зовнішня політика. Хрещення Русі. Феодальна роздробленість: причини, характер, наслідки. Київське, Чернігово-Сіверське, Переяславське князівства. Боротьба Русі проти монголо-татарських завойовників.

Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі. Історичне значення Київської Русі і Галицько-Волинської держави. Культура України IX – першої половини XIV ст.

Включення до складу Литовської держави Східної Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини та Переяславщини. Захоплення Польщею Галичини та Молдавією Буковини. Закарпаття у складі Угорщини.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського. Кревська унія. Грюнвальдська битва. Ліквідація удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Вхід Сіверської землі до складу Московської держави.

Соціально-економічний розвиток українських земель в другій половині XIV – середині XVI ст. Формування панщинно-фільваркового господарства. Магдебурзьке право. Литовські статuti. Устава на волоки.

Люблінська унія. Політичне та соціально-економічне становище українських земель у складі Речі Посполитої. Запровадження панщини. Культурний розвиток. Виникнення братств. Криза православ'я. Берестейська церковна унія.

Виникнення козацтва та його роль в історії українського народу. Запорозька Січ. Д.Вишневецький. Реєстрове козацтво. Боротьба проти турків і татар. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої третини XVII ст. Гетьман П.Конашевич-Сагайдачний.

Причини, характер, рушійні сили і періодизація Національно-визвольної війни. Б.Хмельницький. Формування української козацької держави – Гетьманщини, її внутрішня і зовнішня політика.

Переяславська рада 1654 р. “Березневі статті”. Гетьманщина після смерті Б.Хмельницького. І.Виговський. І.Сірко. Розкол України на Правобережну і Лівобережну. Основні військово-політичні події 1663-1676 рр. Д.Дорошенко. Соціально-економічні та політичні наслідки Національно-визвольної війни, її історичне значення.

Змістовий модуль 2. Нова історія України

Тема 2. Визначальні тенденції розвитку українських земель у кінці XVII – на початку XIX ст.

Соціально-економічні та політичні тенденції розвитку українських земель у кінці XVII на початку XVIII ст.

Внутрішня та зовнішня політика гетьмана І.Мазепи. Полтавська битва та її наслідки. Антиукраїнська політика російського царизму. “Конституція” П.Орлика.

Боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України. П.Полуботок, Д.Апостол, К.Розумовський. Соціально-економічне становище. Ліквідація царизмом Гетьманщини і Запорозької Січі. Україна в російсько-

турецьких війнах другої половини XVIII ст.

Правобережні та західноукраїнські землі в останній чверті XVII-XVIII ст. Поділ Речі Посполитої. Культура України в останній чверті XVII-XVIII ст.

Українські землі у складі Російської імперії. Криза феодальної системи господарства. Участь українського населення у війні 1812 р. Декабристи в Україні. Початок українського національного відродження.

Кирило-Мефодіївське братство. Т.Г.Шевченко. Кримська війна 1853-1856 рр. і Україна. Реформи 1860-1870-х рр. Антиукраїнська політика царизму. Суспільно-політичний рух. Діяльність громад. М.Драгоманов. Виникнення українських політичних товариств і партій. Соціально-економічна модернізація. Україна в Першій російській революції 1905-1907 рр.

Політичний та соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель. Національно-визвольний рух. “Руська трійця”. Головна руська рада. Москвофіли і народовці. Наукове товариство ім. Т.Г.Шевченка. Виникнення політичних партій. І.Франко. Українська культура у XIX – на початку XX ст.

Змістовий модуль 3. Новітня історія України

Тема 3. Україна на зламі епох: перспективні можливості та реалії часу (1914–1920 рр.)

“Українське питання” в роки Першої світової війни. Лютнева революція 1917 р. в Росії. Початок української національно-демократичної революції. Доба Української Центральної Ради. М.Грушевський. Українська Народна Республіка (УНР). Українська держава гетьмана П.Скоропадського.

Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР). Директорія УНР. В.Винниченко. С.Петлюра. Селянський повстанський рух. Н.Махно. М.Григор’єв. Українська Соціалістична Радянська Республіка (УСРР). Х.Раковський. Ризький мирний договір. Причини поразки і уроки української національно-демократичної революції 1917-1920 рр.

Тема 4. Україна у 20-30-ті рр. XX ст. : суперечливі тенденції розвитку та конкретні здобутки

Соціально-економічне і політичне становище України на початку 20-х років. УСРР в умовах непу (1921-1928 рр.).

Україна в умовах утвердження тоталітарного ладу (1929-1938 рр.). Індустріалізація в Україні: хід і наслідки. Колективізація сільського господарства. Голодомор 1932-1933 рр. Політичні репресії в Україні.

Політичне і соціально-економічне становище українських земель в складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.

Тема 5. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Україна в європейській політиці на початку Другої світової війни. Початок Другої світової війни.

Приєднання основної частини західноукраїнських земель до СРСР та їх “радянська” політизація. Початок Великої Вітчизняної війни. Окупація України військами Німеччини та її союзників. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору в Україні. Визволення України від фашистських загарбників. Наслідки Другої світової війни для України.

Тема 6. Україна у складі ССРСР – системна криза тоталітарного ладу (40-80 рр. XX ст.)

Україна у першому повоєнному десятиріччі. Відбудова і розвиток народного господарства. Голод 1946-1947 рр. Завершення “радянзації” західноукраїнських земель і рух Опору.

Україна в умовах десталінізації (“хрущовська відлига”). Соціально-економічний розвиток України в другій половині 60-х – першій половині 80-х рр. Наростання кризових явищ. Суспільно-політичне і духовне життя. Дисидентський рух в Україні.

Змістовий модуль 3. Новітня історія України

Тема 7. Україна на шляху незалежності

Україна і процес перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Проголошення незалежності України. Політичний і соціально-економічний розвиток незалежної України. Духовне життя суспільства. Україна на міжнародній арені. Революція гідності та її наслідки. Україна на сучасному етапі: проблеми і перспективи.

4. Завдання курсу

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: знає основні факти історичного минулого українського народу від найдавніших часів до сьогодення в контексті світової історії та практики державотворення в сучасній українській державі; вміє самостійно добирати і опрацьовувати історичні документи, науково-популярну і довідкову літературу; співставляти інформацію з різних джерел; узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність історичних осіб; аналізувати й узагальнювати історичні події та явища, визначати їх суть, причинно-наслідкові зв'язки між ними; виділяти основне, об'єктивне і суб'єктивне; самостійно оцінювати і пояснювати історичний процес, робити висновки тощо.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу загальних компетентностей.

6. Викладацький склад доктор історичних наук, професор кафедри історії та археології Н.О.Рижева.

7. Форми і методи навчання: Лекції, семінарські заняття, самостійна (індивідуальна) робота з історичними джерелами, картами, розв'язування історичних кросвордів, виконання тестових завдань, бліц-опитування, складання термінологічних словників і хронологічних таблиць, підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань, екскурсії в музеї та по визначних історичних місцях, робота в мережі Інтернет.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний контроль здійснюється у вигляді усного опитування студентів на семінарських заняттях, тестування виконання індивідуальних завдань. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується

національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

Іспит: 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ФІЛОСОФІЯ**

1. Ідентифікація

Шифр: НЗК.02	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i> <i>Модулів:1</i> <i>Змістовних модулів:4</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2</i>	Нормативна Курс: 2 Семестр: 3 Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: дати уявлення про специфіку філософії як важливого компонента історії й культури людства, історичного типу світогляду; показати методологічну роль філософії в осмисленні онтологічних, гносеологічних, культурологічних і соціальних проблем сучасності; ознайомити з історією філософської думки, зокрема в Україні, з досягненнями сучасної філософії; окреслити ті ідеї в історії філософії, які виявилися найбільш продуктивними для розвитку сучасної науки та суспільної думки; сприяти формуванню у студентів здібностей до аналітичного мислення, самостійного застосування здобутків сучасної методології філософського знання у педагогічній творчості, науково-дослідницькій роботі; допомагати осмисленню смисложиттєвих, екзистенційних проблем сучасності, найважливіших напрямів трансформації життєвого світу постіндустріальної цивілізації; розвивати толерантне відношення до альтернативних позицій у релігійній, філософській, політичній та інших сферах життя; здатність самостійно аналізувати складні явища соціокультурного буття.

3. Опис курсу.

Тема 1. Філософія, її людські виміри і смисл.

Філософія, світогляд культура. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд. Предмет філософії. Проблема начала філософії. Природа та типи філософських проблем.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу.

Філософія Стародавнього Сходу та її своєрідність. Своєрідність філософії стародавньої Греції. Аристотель як систематизатор античної філософії.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.

Християнська апологетика та патристика. Аврелій Августин та його вчення. Схоластика. Суперечка про природу понять: реалізм і номіналізм. Вчення

Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, про двоїстість істини, про співвідношення релігії, філософії і науки.

Філософія Відродження. Філософія гуманізму. Антропоцентризм як реакція на середньовічний геоцентризм. Натурфілософія Відродження. Пантеїзм. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту. Соціальна філософія Відродження. Реформація, її ідеї.

Тема 4. Філософія Нового часу.

Наукова революція ХУП ст. Головні риси філософії Нового часу. Проблема методу пізнання у філософії. Емпірична і раціоналістична методологія. Теорія пізнання та емпіризм. Сенсуалістична теорія пізнання. Гносеологічний скептицизм. Раціоналістична теорія пізнання. Створення механістичної матеріалістичної картини світу. Поняття субстанції і модусів у філософії Спінози. Дуалізм Р.Декарта. Монадологія Г.Лейбніца. Вчення Т.Гоббса про державу. Соціально-політичні погляди Ф.Бекона, Дж.Локка, Б.Спінози. Проблема людини у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм.

Тема 5. Філософія у ХІХ-ХХ ст..

Плюралізм течій сучасної філософії. Некласична філософія кінця ХІХ – початку ХХ ст.. Ірраціоналістично-містична тенденція. Позитивістська тенденція. Загальні особливості філософії ХХ та початку ХХІ ст. Раціоналістична тенденція.

Тема 6. Філософське розуміння світу.

Світоглядне значення проблеми буття. Проблема буття в історико-філософському окресленні. Категоріальні визначення буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Матеріальний світ та поняття матерії. Розвиток уявлень про матерію в історії філософії і природознавстві. Структурність та системність матерії. Поняття руху. Проблема руху в історії філософії та природознавстві.. Розвиток уявлень про простір та час в історії філософії та природознавстві. Субстанцій на і реляційна концепція простору і часу. Концепції простору та часу у сучасній науці. Проблема єдності світу. Проблема свідомості у філософії.

Тема 7. Діалектика та її альтернативи. Основні закони діалектики. Діалектика як вчення про всезагальний зв'язок і розвиток матеріального та духовного світу. Історичні форми діалектики: стихійна діалектика античності, діалектика німецької класичної філософії, матеріалістична діалектика, „негативна діалектика”. Альтернативи діалектики. Метафізика. Метафізична і діалектична концепції розвитку. Софістика та еkleктика – альтернативи діалектики як логіки. Догматизм і релятивізм – альтернативи діалектики як теорії пізнання. Основні принципи і закони діалектики.

Тема 8. Пізнавальний процес: сутність та структура. Специфіка філософського підходу до пізнання. Гносеологія та її місце у структурі філософського знання. Проблема пізнаваності світу: аналіз основних підходів у різних філософських напрямках. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Основні принципи теорії пізнання. Особливості пізнання природного,

соціокультурного і духовного світу людини. Поняття, структура і форми практики. Функції практики у пізнанні. Структура пізнавального процесу. Чуттєвий та раціональний ступіні пізнання. Діалектика процесу пізнання, Форми раціонального пізнання: відчуття, сприйняття, уявлення. Форми раціонального пізнання: поняття, судження, умовивід. Дилема емпіризму та раціоналізму.

Тема 9. Проблема методу в філософії. Наукове пізнання та його специфічні ознаки: особливості об'єкта, цілей, засобів, методів і результатів наукового пізнання. Тенденція розвитку загальної методології. Методологія як стиль мислення. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. Методи емпіричного дослідження. Специфіка і методи теоретичного пізнання. Загальнонаукові методи. Основні форми наукового пізнання: факт, проблема, гіпотеза, теорія. Структура і функції наукової теорії. Проблема наукової раціональності і форми поза наукового знання.

Тема 10. Філософський аналіз суспільства та історії. Поняття соціального в філософії. Специфіка предмета соціальної філософії. Поняття суспільства. Соціум як історичний процес. Суспільство як система: основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок. Політична сфера суспільства. Природа і суспільство. Сучасне природознавство про історичні етапи розвитку природи.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: розрізняти та виявляти специфіку різних типів світогляду; пояснювати конкретними прикладами основні функції філософії; характеризувати зв'язки філософії з іншими суспільними науками; пов'язувати загальні філософські проблеми з вирішенням завдань у різних галузях сучасної науки; робити порівняльний аналіз філософського та конкретно-наукового тлумачення буття; аргументовано демонструвати перевагу діалектичного мислення; робити порівняльний аналіз концепцій свідомості у основних напрямках філософії; аналізувати структуру, ознаки та основні функції свідомості; розрізняти метафізичну та діалектичну концепції розвитку світу; наводити конкретні приклади реальних виявлень метафізики при аналізі проблем суспільства; розкривати співвідношення принципів діалектики; демонструвати використання цих принципів при аналізі сучасних проблем; окреслювати умови, можливості та рівні пізнання, його різновиди та форми; давати класифікацію та філософський аналіз глобальних проблем сучасності.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філософських наук, доцент І. Л. Шпачинський.

7. Форми і методи навчання:

- Лекційні та семінарські заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

- Загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, аналогія, абстрагування.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Підсумковий контроль, іспит, здійснюється у вигляді письмової МКР. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на практичних заняттях під час поточного контролю, 40% балів студенти набирають на МКР.

9. Мова викладання: українська.

Назва дисципліни: **УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ**

1. Ідентифікація

Шифр: НЗК.03	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i>	Нормативна
<i>Модулів:2</i>	Курс: 1
<i>Змістовних модулів:3</i>	Семестр: I
<i>Загальна кількість годин: 90 год.</i>	Лекції: 10
<i>Тижневих годин: I семестр – 2 год.</i>	Семінарські заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

2. Мета курсу: надання студентам теоретичних знань про структуру вищої освіти в Україні, основних законодавчих актів щодо вищої освіти, проблеми розвитку та завдання України щодо виконання вимог Болонського процесу, сприяння успішній адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі.

3. Опис курсу.

Курс знайомить студентів із сутністю та структурою університетської освіти в контексті Болонського процесу, порядком організації навчального процесу в умовах кредитно-трансферної системи, інформаційними ресурсами бібліотеки університету та методикою написання наукових робіт; визначає зміст фахової підготовки, соціокультурної діяльності та студентського самоврядування університету; сприяє саморозкриттю творчого потенціалу першокурсників, згуртуванню студентських академічних груп, формуванню толерантності, критичного мислення у контексті культури.

Модуль I. Розвиток університетської освіти як соціально-педагогічна проблема.

Тема 1. Становлення та розвиток університетської освіти у світі та в Україні.

Тема 2. Університетська освіта в контексті Болонського процесу. Особливості участі ВНЗ у Болонському процесі.

Тема 3. Організація навчального процесу в університеті. Бібліотека університету і правила користування її фондами.

Тема 4. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського: стратегія поступу – від витоків до сьогодення.

Модуль II. Вибір професії – важливий чинник успішності життєдіяльності людини.

Тема 1. Поняття «професія» і «спеціальність». Масив професій у суспільстві. Важливість вибору професії людиною як передумова ефективності її соціальної діяльності.

Тема 2. Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної праці студентів. Студентське самоврядування як невід’ємна складова демократизації вищої школи.

Тема 3. Соціально-педагогічні умови адаптації молоді до навчання у ВНЗ.

4. Завдання курсу.

В результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати: історичні аспекти розвитку університету, основні концепції та моделі університету, особливості сучасного етапу розвитку вищої освіти, принципи менеджменту в інституціях вищої освіти.

вміти: чітко розрізняти різні моделі університету, застосовувати принципи для розвитку освітніх інституцій, здійснювати аналіз функціонування сучасних інституцій вищої освіти.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу загальних компетентностей.

6. Викладацький склад .

7. Форми і методи навчання: лекційні, практичні.

8. Форми організації контролю знань, система оцінювання: залік (оцінювання за європейською шкалою: А, В, С, D, E, FX).

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача. Навчально-методичне забезпечення: підручники, посібники, конспекти лекцій, навчально-методичний комплекс, відео-презентації.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ІНОЗЕМНА МОВА (АНГЛІЙСЬКА МОВА)

1. Ідентифікація

Шифр: НЗК.04	Характеристика навчального курсу	
Кількість кредитів відповідних ECTS: 8 Модулів: 2 Змістовних модулів: 2 Загальна кількість годин: 330 год. Тижневих годин: 2	Нормативна Курс: I Семестр: I Лекції: 12 Практичні заняття: 80 Самостійна робота: 160 Вид контролю: екзамен	Курс: II Семестр: II Практичні заняття: 30 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

Мета курсу: формування навичок практичного володіння іноземною мовою як засобом спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обумовлена професійними потребами.

2. Опис курсу.

I Семестр. Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Погода. Погодні явища”. Граматика: Теперішній неозначений час. Теперішній тривалий час.

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Люди. Життя творчих людей”. Граматика: Теперішній неозначений час. Теперішній тривалий час.

Тема 3. Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Засоби масової інформації”. Граматика: Артиклі. Відносні займенники.

II Семестр. Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Здоров'я. Медицина”. Граматика: Теперішній перфектний час.

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Світ природи”. Граматика: Ступені порівняння прикметників. Кількісні висловлювання.

Тема 3. Засвоєння лексичного мінімуму до теми “Суспільство і родина. Родинні стосунки”. Граматика: Умовні речення I типу.

3. Завдання курсу.

1. Розвинути вміння та навички письма, читання і перекладу англійською мовою.
2. Розвинути навички комунікативного спілкування англійською мовою за темами повсякденного спілкування.
3. Удосконалити вміння і навички сприймати мову як при безпосередньому спілкуванні, так і під час аудіювання.
4. Удосконалити вміння і навички діалогічно та монологічно спілкуватися в межах тем, зазначених програмою.
5. Навчити передавати в усній та письмовій формах здобуту при читанні інформацію англійською мовою.

В результаті вивчення курсу згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями**:

I. Загальнопредметні: Застосовує досягнення національної та світової культури у вирішенні власних професійних та життєвих завдань; володіє розвиненою культурою мислення, умінням ясно й логічно висловлювати свої думки; володіє навичками наукової організації праці; розвиває навички самостійного опанування нових знань; уміє працювати з довідковою літературою, різнотипними словниками, електронними базами даних, системами інформаційного пошуку.

II. Фахові: вміє застосовувати знання з граматики, лексикології, стилістики для здійснення іншомовної комунікації; усвідомлює і контролює організацію змісту, знань і навичок перцепції та продукції символів, із яких складаються письмові тексти; розуміє загальний зміст і суттєві деталі автентичних аудіо- і відеоматеріалів, пов'язаних з академічною та професійною сферами; розуміє основні ідеї та розпізнає конкретну інформацію в ході лекцій, семінарів, конференцій, дискусій за темами відповідного академічного і професійного спрямування; розуміє автентичні тексти, пов'язані з академічною та професійною діяльністю, з підручників, газет, популярних і спеціалізованих журналів та ресурсів мережі Інтернет; вміє визначати позицію і точки зору в автентичних текстах, пов'язаних з

навчанням та спеціальністю, писати академічну та ділову документацію, пов'язану з особистою та професійною сферами (резюме, життєпис, заяви), анотувати наукові тексти іноземною мовою; володіє уміннями та навичками здійснювати іншомовну мовленнєву діяльність, зумовлену професійною та комунікативною метою.

4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

5. Викладач: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов О.Є. Дем'яненко.

6. Форми і методи навчання: Лекційні і практичні заняття з використанням традиційних методів, комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Виконання модульних контрольних робіт, поточне опитування, поточне тестування. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

Мова викладання: англійська.

Назва: ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

1.2 Цикл професійних компетентностей

Назва: **ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО**

6. Ідентифікація

Шифр: НПК.01	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i>	Нормативна
<i>Модулів: 1</i>	Курс: IV
<i>Змістовних модулів: 1</i>	Семестр: VII
<i>Загальна кількість годин: 90 год.</i>	Лекції: 10
<i>Тижневих годин: VII семестр – 4 год.</i>	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 50
	Вид контролю: екзамен

Мета курсу: метою викладання навчальної дисципліни «Загальне мовознавство (Теоретичні проблеми мовознавства)» є показати, що загальне

мовознавство вивчає людську мову взагалі, що існує у вигляді окремих етнічних мов світу, вирішує лінгвістично-філософські проблеми, визначає місце науки про мову в системі наук, класифікує мови світу та розробляє методи дослідження їх. Воно вивчає також закони розвитку мови та її окремих компонентів.

7. Опис курсу.

Тема 1. Мова та її зв'язок з мисленням. Мова, мовлення, мислення, свідомість. Мова як система особливих знаків. Мовні значення та їх типи. Мова, мовлення і мовна діяльність. Функції мови в суспільстві.

Тема 2. Системно-структурна організація мови та розділи мовознавства. Мова як система і структура, мовні рівні та їх ієрархія. Мовна норма. Фонетика і фонологія. Склад і складоподіл. Лексикологія і семасіологія. Слово і поняття. Терміни. Термінологія. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Гіперонімічні та гіпонімічні словесні зв'язки. Фразеологія (система поліномів). Лексикографія. Граматика. Морфологія. Синтаксис. Лінгвістика тексту.

Тема 3. Виникнення науки про мову та її розвиток до початку XIX століття. Мовознавство в Стародавній Індії, Греції та Стародавньому Римі. Арабське мовознавство. Китайське мовознавство. Японське мовознавство. Мовознавство епохи середньовіччя, Відродження. Філологічна наука в Україні, Білорусії, Росії, Західній Європі XV-XVIII століття. Мовознавство стародавнього світу, середньовіччя та епохи Відродження. Філологічна наука в Україні, Білорусії та Московській державі XV – XVIII століть. Мовознавство в Західній Європі та Росії (XVII – XVIII століть). Проблема походження мови в працях філософів та мовознавців XIII – XIX століть. Санскрит та європейські мови.

Тема 4. Розвиток порівняльно-історичного і загального мовознавства у першій половині XIX століття. Порівняльно-історичний (генетивний) метод дослідження мов. Розвиток порівняльно-історичного і загального мовознавства у першій половині XIX століття. Філософсько-лінгвістична концепція Вільгельма Гумбольдта. Загальне мовознавство. Розвиток українського та російського мовознавства у I половині XIX століття.

Тема 5. Мовознавство у другій половині XIX століття. Мовознавство у другій половині XIX століття. Мовознавство у другій половині XIX століття. Натуралізм у мовознавстві (Август Шлейхер). Натуралізм у мовознавстві (Август Шлейхер). Лінгвістичні погляди Ф.І.Буслаєва. «Теорія хвиль» Йоганна Шмідта. Московська лінгвістична школа. Харківська лінгвістична школа О.О.Потебні. Розвиток лінгвістичної думки в Росії кінця XIX –

початку XX століття. Молодограматизм, його критика та пошуки нових шляхів дослідження мови.

Тема 6. Мовознавство XX століття. Загальномовознавчі проблеми славістики. Розвиток українського мовознавства.

Тема 7. Актуальні проблеми сучасного мовознавства. Лінгвістичний структуралізм. Соціологізм у мовознавстві. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра. Типологія мов та мовні універсалії. Основні напрямки розвитку лінгвістичної думки на сучасному етапі. Сучасні напрямки лінгвістики.

8. Завдання курсу:

- дослідження мови, її природи, сутності та зв'язку із мисленням;
- вивчення будови мови та законів функціонування її у суспільстві;
- вивчення мови взагалі, що існує у вигляді окремих етнічних груп світу;
- вирішення лінгвістично-філософський проблем;
- визначення місця мовознавства у системі наук;
- вивчення класифікацій мов світу та розробки методів їх дослідження;
- загальна оцінка мовознавчого дослідження подається залежно від того, що нового внесли автори у мовознавчу науку порівняно із своїми попередниками;
- визначення значення мовознавчого дослідження для свого часу;
- визначення основних етапів розвитку мовознавства;
- визначення бібліографії основних етапів світового мовознавства;
- формування проблем походження мови та її пам'яток;
- вивчення лінгвостилістичних досліджень мови;
- дослідження проблем, перспектив розвитку та вивчення історії мовознавства.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: процесом формування, становлення та розвитку науки про українську мову від давнини до сучасності; процесом формування проблем походження української мови та її пам'яток; основними етапами розвитку українського мовознавства; бібліографією основних етапів українського мовознавства; історією розвитку та формування основних розділів української мови; сучасною українською літературною мовою; стилістикою сучасної української мови; українською діалектологію; проблемами методологічного еkleктизму сучасного мовознавства; наскрізними параметрами мовної системи й мовлення; психолінгвістикою, що дає змогу проектувати вивчення мовних знаків та аналіз їхнього

психологічного підґрунтя в аспекті продукування, сприйняття й онтогенезу мовлення, мовленнєвої діяльності, організації пам'яті і ментального лексикону; проблемами етнолінгвістики, лінгвокультурології та міжкультурної комунікації; ключовими питаннями когнітивної лінгвістики; проблемами граматичних теорій та їх розробкою в сучасних мовознавчих студіях; текстом, його типологіями, категоризаціями, герменевтичними техніками розуміння та методами аналізу й інтерпретації; проблемами комунікативної лінгвістики; теоретичним доробком мовознавства із прикладною метою; поданням характеристики мовних явищ із позиції принципу історизму; визначенням внеску учених у мовознавчу науку порівняно зі своїми попередниками; виділенням значення певних мовних відкриттів для мовознавчої науки; улаштуванням бібліографії основних етапів українського мовознавства; окресленням внеску українського мовознавства у світову лінгвістику; визначенням нових напрямків мовознавства, що мотивовані бурхливим розвитком або становленням у сучасному мовознавстві маргінальних галузей на межі лінгвістики та семіотики, філософії, логіки, етнології, соціології, прагматики, психології, політології, культурології, теорії впливу, нейрофізіології тощо.

9. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

10.Лектор: кандидат філологічних наук, доцент А.П.Супрун.

11.Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

12.Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

13.Мова викладання: українська.

Назва: **ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ (Вступ до літературознавства)**

14.Ідентифікація

Шифр: НПК.03	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i> <i>Модулів:1</i> <i>Змістовних модулів:2</i> <i>Загальна кількість годин: 90</i> <i>Тижневих годин: 4</i>	Нормативна Курс: I Семестр: I Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: іспит
---	--

2. Мета курсу: оволодіння студентами основами фахової теоретико-літературознавчої підготовки, вдосконалення навичок наукового аналізу художніх творів, осмислення специфіки літератури як мистецтва слова, з'ясування основних закономірностей літературного процесу, осмислення суспільної ролі художньої літератури.

3. Опис курсу.

Тема 1. Література і суспільне життя. Літературний твір та його складові. Літературознавство серед інших наукових дисциплін. Галузі літературознавства. Природа і сутність літератури як виду мистецтва. Специфіка художньої літератури. Художньо-образне мислення письменника. Види художнього образу за класифікаціями. Засоби творення художнього образу.

Тема 2. Формозмістова єдність художнього твору. Аналіз. Тема та ідея художнього твору, тенденційність, проблематика. Композиція художнього твору. Сюжет та поза сюжетні елементи, фабула. Конфлікт та його види.

Тема 3. Мова художнього твору. Поетична лексика (тропи), її роль у розкритті проблематики та ідейно-естетичного змісту твору. Естетична функція стильових фігур. Фоніка, Звукова організація художнього твору.

Тема 4. Основи генології. Система літературних родів, видів, жанрів. Літературний процес. Закономірності розвитку літератури. Художній метод. Літературний напрям. Течія. Стиль.

Тема 5. Віршування. Принципи ритмічної організації художньої мови. Засоби емоційної виразності вірша. Системи віршування. Строфіка. Види строф. Специфічні різновиди віршів.

4. Завдання курсу.

- Виробити в студентів уміння аналізувати художні тексти як твори мистецтва.
- Засвоїти основні відомості з теорії літератури, формувати навички наукового аналізу художніх творів.
- Викликати поглиблену зацікавленість до письменства різних епох.
- Навчити студентів опрацьовувати матеріали методичного характеру, формувати зацікавленість до науково-дослідної праці та практичного використання здобутих знань.
- Засобами художнього слова сприяти формуванню у студентів високих гуманістичних ідеалів, національної самосвідомості, розвивати творче мислення.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: знає термінологічний апарат навчальної дисципліни,

уміє розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця; знає різновиди літературно-мистецьких систем і принципи їх побудови; володіє навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе дослідження літературних творів; виявляти риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі; удосконалювати навички критично аналізувати та застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії та історії літератури для власних наукових досліджень; уміє аналізувати художні твори української літератури з погляду їх естетичної вартості, суспільного значення.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Родіонова І.Г.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженню інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, Fx, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% набирають під час іспиту.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.04	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i>	Нормативна Курс: IV Семестр: IX Лекції: 10 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 60 год. Вид контролю: екзамен

2. Мета – поглиблене вивчення на діахронно-синхронному рівні методологічних і теоретичних аспектів літературознавчої науки, теоретичної та історичної поетики; аналіз методів и методик сучасної науки, що використовуються у процесі дослідження тексту; підготовка до науково-дослідної, педагогічної та науково-педагогічної діяльності в системі загальної середньої і вищої професійної освіти у сфері філології.

3. Опис курсу:

Тема 1. Теоретико-літературна думка: генеза і розвиток.

Літературознавство від античності до XIX століття. Історія українського літературознавства. Сучасне українське літературознавство: загальні тенденції, наукові школи, методологія.

Тема 2-3. Методологія зарубіжного літературознавства.

Міфологічна школа. Неоміфологізм. Біографічний метод. Культурно-історична школа. Порівняльне літературознавство. Психологізм. Екзистенціалізм. Новітні напрями у зарубіжному літературознавстві. Структуралізм. Постструктуралізм. Деконструктивізм. Наукова парадигма літературознавчої семіотики. Рецептивна естетика. Фемінізм. Герменевтика. Проблема інтертекстуальності. Постколоніальна критика.

Тема 4-5. Основні категорії літературного процесу.

Літературний процес. Літературний напрям. Літературна течія. Літературна школа. Традиції і новації в літературі як поняття, що характеризують спадкоємність і оновлення в літературному процесі. Літературний прогрес в літературі і мистецтві. Закономірності та основні етапи історичного розвитку літератури. Модернізм як літературно-мистецький напрям. Нові риси художнього мислення. Постмодернізм.

Тема 6. Література як вид мистецтва. Теорія літературного твору та мистецтво його аналізу.

Художня література як мистецтво слова. Літературний твір як системно-організована цілісність. Проблема тексту, контексту і метатексту в літературознавстві. Напрями, шляхи та види аналізу літературного твору. Зумовленість вибору шляху, виду та методу аналізу специфічністю літературного твору.

4. Завдання курсу:

- сформувати вміння самостійно досліджувати, теоретично узагальнювати явища літератури і фольклору, художньої мови в їх взаємодії з системою культури на синхронному, діяхронному та соціокультурному рівні;
- сформувати вміння кваліфікованого аналізу та узагальнення з використанням сучасних методик і методологій результатів наукових досліджень у галузі теорії літератури;
- поглибити професійне володіння технікою літературознавчих досліджень, уміння самостійно будувати теоретичне дослідження, оформлювати його результати у вигляді наукових статей і завершеної науково кваліфікаційної роботи;
- поглибити навички критично аналізувати та застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії літератури для власних наукових досліджень;
- сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.
- Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти відповідними компетентностями:

- виокремлювати та системно аналізувати етапи розвитку світової та вітчизняної думки про літературу;
- самостійно осмислювати літературу з урахуванням актуальних тенденцій її розвитку;
- визначати новітні підходи до вивчення художнього тексту.
- орієнтуватися у вітчизняному та світовому літературному процесі;
- трактувати основні поняття і проблеми літературознавства, вести дискусію з його ключових питань;
- застосовувати на практиці знання аналізу художнього твору;
- здійснювати типологічні зв'язки між літературними явищами і фактами;
- використовувати здобуті знання під час проведення прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- творчо застосовувати набуті знання під час проходження педагогічної практики;
- застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії літератури для власних наукових досліджень.

5. Статус у навчальному плані: нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доктор філологічних наук, професор О. С. Філатова.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **СТАРΟΣЛОВ'ЯНСЬКА МОВА**

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.03	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	Нормативна
Модулів:2	Курс: II
Змістовних модулів:2	Семестр: IV
Загальна кількість годин: 120 год.	Лекції: 14
Тижневих годин: II семестр – 4 год.	Практичні заняття: 26
	Самостійна робота: 80
	Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: закласти основи загального філологічного розвитку студентів, показати історичну перспективу розвитку системи старослов'янської мови в її зв'язку з іншими слов'янськими та індоєвропейськими мовами.

3. Опис курсу.

Тема 1. Вступ. Поняття про старослов'янську мову. Класифікація слов'янських мов. Слов'янські народи та їх мови. З історії дослідження старослов'янської мови. Поняття про старослов'янську мову, її значення для розвитку культури та пізнання історії мов слов'янського світу.

Тема 2. Походження слов'ян. Близькість між слов'янськими мовами як найважливіша умова розповсюдження старослов'янської мови в слов'янському світі. Питання про етногенез слов'ян. Історичні відомості про слов'ян. Проблеми слов'янської прабатьківщини. Розселення слов'янських племен у I тис. н. е.

Тема 3. Історія виникнення й розвитку слов'янської писемності. Етапи становлення і розвитку слов'янського письма. Джерела свідчень про дохристиянське походження письма. Проблема існування письма у слов'ян в докирило-мефодіївський період. Суспільно-історичні та культурні передумови виникнення писемності у слов'ян IX ст.. Моравська місія і діяльність великих слов'янських просвітителів Костянтина (Кирила) та Мефодія по впровадженню старослов'янської мови у богослужінні. Діяльність учнів і послідовників братів. Слов'янські писемні школи IX–XI ст. Графіка. Давньослов'янські азбуки: кирилиця та глаголиця. Числове та звукове значення букв кирилиці. Надрядкові знаки в азбуках.

Найважливіші пам'ятки старослов'янського письма, їх класифікація і характеристика. Культура письма та оформлення рукописів. Питання про генетичні зв'язки кирилиці та глаголиці. Питання про народну основу старослов'янської мови. З історії дослідження старослов'янської мови.

Тема 4. Фонетична система старослов'янської мови II пол. IX ст. Фонетична структура складу. Голосні звуки старослов'янської мови. Приголосні звуки старослов'янської мови. Класифікація приголосних за твердістю/м'якістю. Складотворчі звуки л, р. Фонетична структура складу. Фізіологічна класифікація голосних звуків. Класифікація голосних та приголосних фонем старослов'янської мови IX ст.

Тема 5. Звукова система старослов'янської мови в порівняльно-історичному висвітленні. Періодизація розвитку слов'янських мов. Характеристика основних особливостей індоєвропейської та праслов'янської мов. Праслов'янська мова як основа сучасних слов'янських мов. Система голосних звуків праслов'янської мови. Генетичний зв'язок системи приголосних звуків старослов'янської мови з індоєвропейською та праслов'янською. Тенденція до наростаючої звучності складів та звукові процеси, пов'язані з дією закону відкритого складу.

Тема 6. Фонетичні зміни в системі приголосних, пов'язані з дією закону складового сингармонізму. Закон складового сингармонізму та зміни,

пов'язані з його дією. 1-3 палаталізації задньоязикових приголосних. Зміни приголосних і груп приголосних під впливом *j*. Зміни **kt*, **gt*, перед голосним переднього ряду *i*, *ь*. Зміни голосних після *j* та м'яких приголосних. Пізніші звукові процеси, відображені в пам'ятках кінця X-XI століть. Наслідки занепаду редукованих. Процеси, не пов'язані з занепадом редукованих.

Тема 7. Загальна характеристика морфологічної системи. Іменник як самостійна частина мови. Граматичні категорії. Поняття про суфікси-детермінативи; поділ за типами відмінювання (за давніми основами). Морфологічний аналіз іменників у тексті.

Тема 8. Характеристика займенника як частини мови. Розряди займенників за значенням. Історія вказівних займенників. Особливості відмінювання займенників різних розрядів. Морфологічний аналіз займенників та іменників у тексті.

Прикметник. Розряди за значенням та їх творення. Поняття про іменні та займенникові (короткі та повні форми) прикметники, їх творення та відмінювання. Творення ступенів порівняння прикметників у старослов'янській мові.

Тема 9. Числівник. Творення та відмінювання кількісних та порядкових числівників.

Дієслово як самостійна частина мови. Характеристика основних граматичних категорій дієслова у старослов'янській мові (способу, часу, виду, особи, стану та ін.).

Дві дієслівні основи (теперішнього часу та інфінітиву). Розрізнення дієслівних класів у старослов'янській мові. Дієслівні форми теперішнього часу (особливості атематичного і тематичного дієвідмінювання). Характеристика форм майбутнього часу у старослов'янській мові. Абсолютний і відносний майбутній час. Проста і складена форма майбутнього часу.

Форми минулого часу дієслова. Прості і складені форми минулого часу (аорист, імперфект, перфект, плюсквамперфект). Сигматичний і асигматичний аорист. Творення форм аориста від різних дієслівних основ. Форми імперфекта у старослов'янській мові. Складені форми минулого часу (перфект і плюсквамперфект). Їх будова та значення.

Форми умовного способу в старослов'янській мові. Наказовий спосіб дієслів.

Характеристика іменних форм дієслів (інфінітив, дієприкметник, дієприслівник)

Тема 10. Невідмінювані частини мови. Прислівник. Службові частини мови (сполучник, частка). Вигук.

Тема 11. Синтаксис. Типи простих речень у старослов'янській мові (двоскладні і односкладні). Просте ускладнене речення. Головні і другорядні члени речення. Вираження підмета і присудка у старослов'янській мові. Конструкції з подвійними відмінками. Зворот «давальний самостійний» та

особливості його перекладу українською мовою. Складні речення у старослов'янській мові, їх типи.

4. Завдання курсу:

- визначити місце дисципліни в системі підготовки студентів-філологів, її узагальнений характер та практичне значення;
- ознайомити студентів із найбільш актуальними проблемами славістики, розширити уявлення про історію слов'янської писемності та культури;
- розглянути звукову систему старослов'янської мови в її історичному розвитку;
- допомогти правильно розуміти морфологічні явища та зміни в праслов'янській мові та старослов'янській мові;
- сформувати основні навички аналізу давніх текстів;
- навчити студентів читати, розуміти та вміти аналізувати старослов'янські тексти;
- показати студентам історичну перспективу розвитку системи української мови в її зв'язку з іншими слов'янськими та індоевропейськими мовами.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями**:

I. Загальнопредметні:

- Знання зв'язків української мови та її типологічних співвідношень із іншими мовами, її історії, сучасного стану і тенденцій розвитку.
- Знання шляхів розвитку й становлення старослов'янської літературної мови в контексті історії слов'янських мов та особливостей спільнослов'янської мови як генетичного джерела всіх слов'янських мов.
- Усвідомлення студентами місця української мови в загальноєвропейському й слов'янському культурному й мовному просторі.
- Розуміння найбільш актуальних проблем славістики.
- Творче розуміння порівняльно-історичного методу.
- Знання звукової та морфологічної систем старослов'янської мови в їх порівняльно-історичному розвитку.

II. Фахові

- Володіння основами старослов'янської мови в її зв'язку з іншими слов'янськими та індоевропейськими мовами.
- Володіння вміннями читання, розуміння та методами аналізу старослов'янських текстів.
- Мати знання про історію слов'янської писемності та культури, зокрема історії виникнення старослов'янських азбук.
- Володіння основними поняттями та історико-лінгвістичними термінами навчальної дисципліни.

III. Надпредметні компетентності

Концептуальні компетентності

1. Володіння мовною толерантністю носія національної духовності, шанувальника рідної та інших мов.

2. Знання про мову як багатофункціональну знакову систему і суспільне явище, розуміння основних процесів, що відбуваються в мові, розширення філологічного світогляду.

Формування *лінгвокультурознавчої компетенції* через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен, розуміння національної своєрідності української, слов'янської мовної картини світу, знання констант української, слов'янської національної культури, концептуальних лінгвокультурем, виховання поваги до слов'янських етносів, їхніх мов, традицій, культури, історії.

Формування *лінгвокраїнознавчої компетенції*; акцент на міжкультурну комунікацію перш за все через адекватне сприйняття мови оригінальних текстів культурознавчого характеру, що поглиблює лінгвістичні і країнознавчі знання, дозволяє краще зрозуміти специфіку і своєрідність іншої слов'янської мови та культури, забезпечує більш ефективне вирішення практичних і виховних завдань.

Формування *дослідницької компетенції* шляхом удосконалення умінь і навичок самостійної філологічної роботи з науково-навчальним текстом, використання систематичних історико-культурних коментарів, різноманітних джерел наукової, довідкової інформації з лінгвістики, зокрема електронних, розвиток умінь інформаційної переробки тексту.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури В. М.Баденкова

7. Форми і методи навчання: Усний виклад матеріалу, проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, вправи, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; специфічні прийоми: фонетичний, граматичний розбори.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Бали студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, виконання самостійних робіт, тестових завдань, контрольних модульних робіт. що регламентується робочою програмою викладача. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. Підсумковий контроль може здійснюватися у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ІСТОРИЧНА ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Ідентифікація

Пифр: НПК.04	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 5</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 150 год.</i> <i>Тижневих годин: V с. – 4,2 г.</i>	Нормативна Курс: III Семестр: V Лекції: 16 год. Практичні заняття: 34 год. Самостійна робота: 100 год. Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: на основі здобутків мовознавчої науки з урахуванням вимог до загальноосвітньої школи забезпечити фахову підготовку вчителя-словесника.

3. Опис курсу.

Модуль 1. Вступ. Історична фонетика. Історична морфологія. Історичний синтаксис.

Змістовий модуль 1. Вступ.

Тема 1. Вступ. Об'єкт, предмет, завдання і значення курсу історичної граматики української мови. Зв'язок історичної граматики української мови з іншими науковими дисциплінами. Джерела вивчення історичної граматики української мови. Огляд наукової та навчальної літератури з історії вивчення української мови.

Тема 2. Проблема походження української мови.

Змістовий модуль 2. Історична фонетика.

Тема 1. Фонетична система індоєвропейського та праслов'янського періодів. Загальний коментар до поняття про діяхронічну фонетику. Поняття про систему вокалізму та консонантизму індоєвропейської, праслов'янської й давньоруської мов. Фонетичні процеси праслов'янського періоду: палаталізація задньоязикових приголосних (перехідне пом'якшення *ɫ*, *к*, *х*); - палаталізація (пом'якшення) *приголосних* у сполученні з *ј* тощо.

Тема 2. Дописемний період. Система вокалізму та консонантизму. зміна **gv* і **kv* перед *ћ* (з *oј*) у *зв* та *цв*; спрощення у групах приголосних **dl*, **tl*, **dm*; розвиток повноголосся; зміна дифтонгічних сполук **ort*, **olt* (де *t* – будь-який приголосний); історія носових голосних *ѣ*, *оѣ*; зміна дифтонга *ћ* в *і*; зміна **je* в *о* на початку слова тощо.

Тема 3. Фонетична система давньоруської мови дописемного періоду (VII-X ст.). Фонетичні процеси у системі вокалізму та консонантизму.

Тема 4. Фонетична система давньоруської мови писемного періоду. Наслідки занепаду та вокалізації зредукованих у системі вокалізму: друге повноголосся; чергування *о* та *е* з нулем звука; поява вставних *о*, *е*; компенсаційне подовження голосних *о*, *е* в *новозакритих* складах тощо.

Наслідки занепаду та вокалізації зредукованих у системі консонантизму : поява нових груп приголосних; спрощення в новоутворених групах приголосних; вставні приголосні *т* і *д*; асиміляція приголосних; дисиміляція приголосних тощо.

Тема 5. Пізніші фонетичні процеси в системі вокалізму та консонантизму : рефлексія *ћ*; зміна *е* в *о* після шиплячих та *й*; перехід компенсаційно подовжених голосних *ō* та *ē* в *і* у новозакритих складах; депалаталізація приголосних; палаталізація приголосних; історія шиплячих і *ц*; поява *и* з етимологічних *ы* та *і* тощо.

Змістовий модуль 3. Історична морфологія.

Тема 1. Історична морфологія. Предмет і завдання історичної морфології. Загальна характеристика частин мови, успадкованих з праслов'янської доби. Іменник. Характеристика іменника як частини мови. Граматичні та лексико-граматичні категорії іменників в історичному висвітленні. Визначення давніх основ іменників. Формування основних типів відмінювання. Історія відмінкових закінчень відмін іменників.

Тема 2. Займенник. Загальна характеристика. Історія відмінкових форм.

Тема 3. Прикметник. Формування прикметника як окремого класу слів. Історія прикметникових форм.

Тема 4. Числівник. Загальна характеристика. Поділ за значенням і будовою. Словотвір кількісних і порядкових числівників. Історія відмінкових форм.

Тема 5. Дієслово та дієслівні форми. Основи і класи. Історія форм теперішнього, майбутнього і минулого часу. Дієслівні форми: дієприкметник, дієприслівник.

Тема 6. Прислівник. Загальні відомості. Відзайменникові, відіменні та віддієслівні прислівники.

Тема 7. Службові слова. Прийменник. Сполучник. Частка. Поняття про вигук. Розвиток системи службових слів. Основні відомості про джерела формування, функціональне призначення прийменників, сполучників, часток. Вигук.

Змістовий модуль 4. Історичний синтаксис.

Тема 1. Синтаксис. Поняття про виформування простого та складного речення.

Предмет і завдання історичного синтаксису. Загальні відомості про виформування синтаксичної системи. Характеристика розвитку основних структурних і комунікативних типів простого та складного речення. Історичний розвиток засобів вираження головних і другорядних членів речення.

4. Завдання курсу. Показ процесу виникнення та розвитку української мови, вивчення змін її фонетичної системи й граматичної будови, відбитих у пам'ятках письма чи реконструйованих, їх хронологізація; розкриття внутрішніх законів, як успадкованих, так і тих, що виникли пізніше (на ґрунті української мови), які зумовили розвиток фонетичної системи та граматичної будови української мови в напрямі до її сучасного стану.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями**:

I. Загальнопредметні: уміння аналізувати українську мову у діяхронічному аспекті, використовуючи систему основних понять і мовознавчих термінів; знання зв'язків української мови та її типологічного співвідношення з іншими мовами; володіння методами і прийомами аналізу, інтерпретації та трансформації різних видів і типів текстів; вміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з історії української мови; знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел; володіння сучасними методами і прийомами опрацювання інформації в галузі професійної діяльності.

II. Фахові: знання джерел вивчення історичної граматики української мови; системи вокалізму та консонантизму індоєвропейської, праслов'янської і давньоруської мов; основних фонетичних процесів праслов'янського періоду; найдавніших фонетичних процесів дописемного періоду давньоруської мови; найдавніших фонетичних процесів писемного періоду; загальної характеристики частин мови, успадкованих давньоруською мовою з праслов'янської доби; історії граматичних категорій іменника; принципів класифікаційного поділу іменних основ; джерел формування сучасних іменникових парадигм української мови; взаємодії відмін; груп займенників давньоруської мови, їх основних характеристик; особливостей розвитку особових займенників; особливостей відмінювання займенників у давньоруській мові; характеру граматичних категорій прикметника; іменних прикметників, їх словозміни та особливостей синтаксичного функціонування; шляхів морфологічного становлення займенникових прикметників, особливостей їх словозміни; утворення форм ступенів порівняння прикметників у давньоруській мові; становлення стягнених прикметникових форм; становлення числівника як окремого лексико-граматичного розряду слів; його складу, утворення та специфіки словозміни; основ і класів дієслів; історії форм теперішнього, майбутнього і минулого часу; дієслівних форм: дієприкметника, дієприслівника; загальних відомостей про прислівник, а саме: відзайменникових, відіменних та віддієслівних; поняття про розвиток системи службових слів; основних відомостей про джерела формування, функціональне призначення прийменників, сполучників, часток; поняття про вигук; системи синтаксичних одиниць давньоруської мови.

5. Статус у навчальному плані. Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри Зинякова А.А.

7. Форми і методи навчання: Усний виклад матеріалу, проблемне навчання, робота з підручником та монографічними джерелами, вправи, виконання тестових завдань, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, читання текстів давньоруською мовою; специфічні прийоми: фонетичний та граматичний розбори.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F. До іспиту – 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на самому іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ**

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.05	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i>	Нормативна
<i>Модулів:1</i>	Курс: III
<i>Змістовних модулів:2</i>	Семестр: V
<i>Загальна кількість годин: 90 год.</i>	Лекції: 10
<i>Тижневих годин: II семестр – 2,5 год.</i>	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

2. Мета курсу: дати знання про основні процеси виникнення і формування української літературної мови, уявлення про закономірності та основні тенденції її розвитку, удосконалення й збагачення, вироблення її структурно-функціональних стилів, фонетичних, граматичних, лексичних і правописних норм.

3. Опис курсу.

Тема 1. Вступ. Предмет курсу, його зв'язок із іншими науковими дисциплінами. Поняття літературної мови та її норм. Періодизація історії української літературної мови. Питання походження української мови. Найголовніші наукові праці для вивчення ІУЛМ.

Тема 2. Літературно-писемна мова Київської Русі (кінець IX– середина XIII ст.). Основні проблемні питання у вивченні літературно-писемної мови цього періоду. Гіпотези вчених щодо основи цієї мови. Жанрово-стилістичне багатство літератури Давньої Русі.

Тема 3. Літературно-писемна мова XIV – початку XVII ст. Суспільно-історичні умови розвитку літературної мови та культурні справи після розпаду Київської Русі. Україна під владою Литви та Польщі. Літературна «руська» мова в Литовській державі. Сфери вживання «руської» мови та мови слов'яноруської. Мова українських грамот XIV – XVI століть. Нове піднесення української книжності та літературної мови в Україні періоду XVI – першої половини XVII століть.

Тема 4. Розквіт та занепад давньоукраїнської літературної мови середини з XVII до кінця XVIII ст. Проблеми в оцінці наслідків приєднання України до Росії. Соціально-культурні й освітні справи в Україні. Києво-Могилянська академія – найважливіший осередок освіти, давньої української мови та літератури. Стилiстична строкатiсть лiтературної мови цього перiоду. Бароко та його значення в розвитку виразових засобiв української мови.

Занепад давньоукраїнської літературної мови з II половини XVIII ст. Специфічні умови й суперечливий характер розвитку літературної мови. Творчість І. Некрашевича, Г. Сковороди. Причини занепаду давньоукраїнської літературної мови з II половини XVIII ст..

Тема 5. Формування нової української літературної мови (кінець XVIII – середина XIX ст.). Народномовна основа творів І. П. Котляревського. Особливості розвитку літературної мови в Західній Україні. Розвиток української літературної мови від Котляревського до Шевченка: спроби створення «серйозного» стилю у творах П. П. Гулака-Артемовського, Є. П. Гребінки, Г. Ф. Квітки-Основ'яненка, перші спроби української публіцистики, мовні засоби поетів-романтиків. Розвиток філологічної думки у I пол. XIX ст. («Грамматика малоросійського наречія» О. Павловського). Основні лексикографічні праці. Т. Г. Шевченко – основоположник сучасного типу української літературної мови.

Тема 6. Розвиток нової української літературної мови (друга половина XIX ст. — початок XX ст.) Основні проблеми та національні утиски в розвитку літературної мови цього періоду. Питання граматичної та лексикографічної нормалізації української літературної мови. Стилiстична строкатiсть пам'яток : наукова та науково-популярна мова, відображення розвитку української літературної мови в художній літературі. Роль І. Франка, Л. Українки та ін.. в історії української літературної мови.

Тема 7. Розвиток нової української літературної мови (з 10 рр. XX ст. до наших днів). Загальна характеристика умов розвитку української літературної мови в цей період. Українська літературна мова в умовах УРСР («Розстріляне Відродження») у 20–30-х роках. Спроби нормалізації української літературної мови: перші наукові праці; унормування українського правопису; розвиток лексикографії.

Стан україністики під час Великої Вітчизняної війни та наступного періоду (40–50 рр. та 60–70 рр.). Жанрово-стилiстична рiзноманiтнiсть творчостi письменникiв цього перiоду (О. Гончара, Л. Костенко, Д. Павличка, В. Симоненка, І. Драча, В. Стуса та ін.).

Епохальні зміни в розвитку літературної мови за період здійснення державної самостійності України. Зв'язок української літературної мови з літературними мовами інших слов'янських народів у різні періоди. Проблема періодизації української літературної мови в підрадянський період.

4. Завдання курсу:

–визначити місце дисципліни в системі підготовки студентів-філологів, її узагальнений характер та практичне значення;

- з'ясувати провідні тенденції в розвитку української літературної мови від IX ст. до наших днів;
- простежити, як на різних історичних етапах змінювалося поняття «літературна мова»;
- охарактеризувати етапи формування українського правопису;
- проаналізувати основні лексикографічні джерела в різні періоди історії української літературної мови [далі ІУЛМ];
- активізувати знання про функціональні стилі української мови та жанри літератури;
- завершити загальний філологічний розвиток студентів, показати історичну перспективу розвитку системи української мови в її зв'язку з іншими слов'янськими та індоєвропейськими мовами.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні: здатний до системного наукового мислення, володіє навичками наукової організації праці; уміє працювати з довідковою літературою, різнотипними словниками, електронними базами даних, системами інформаційного пошуку; знає зв'язки української мови та її типологічні співвідношення із іншими мовами, її історію, сучасний стан і тенденції розвитку; застосовує досягнення національної та світової культури у вирішенні власних професійних та життєвих завдань; володіє розвиненою культурою мислення, умінням ясно й логічно висловлювати свої думки; розвиває навички самостійного опанування нових знань; усвідомлює мову як форму вираження національної культури, взаємозв'язку мови та історії українського народу, національно-культурної специфіки української мови в той чи інший період її розвитку.

II. Фахові: орієнтується в провідних тенденціях, проблемних питаннях розвитку української літературної мови від IX ст. до наших днів; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями, аналізує українську мову у діяхронічному та синхронічному аспектах, використовуючи систему основних понять і мовознавчих термінів; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками опрацювання, розрізнення жанрових, стилістичних особливостей різних видів текстів на різних історичних етапах розвитку української літературної мови.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Баденкова В. М.

7. Форми і методи навчання: Усний виклад матеріалу, проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, вправи, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним

матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; специфічні прийоми: фонетичний, граматичний розбори.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Бали студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, виконання ссамостійних робіт, тестових завдань, контрольних модульних робіт. що регламентується робочою програмою викладача. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. Підсумковий контроль може здійснюватися у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ (античність)**

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.06	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 1,7 год.</i>	Нормативна Курс: II Семестр: III Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку літературного процесу античності; законами естетики і поетики доби, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міжлітературних зв'язках; посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератури античності, рецепції її мистецьких набутоків вітчизняною культурно-літературною системою; виховувати у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формувати естетичні смаки, високу загальну і читацьку культуру.

3. Опис курсу.

Модуль 1. Антична література

Змістовий модуль 1. Література Давньої Греції

Тема 1. Долітературний період давньогрецької літератури.

Тема 2. Гомерівський період.

Тема 3. Давньогрецький театр і драматургія.

Тема 4. Давня аттична комедія.

Тема 5. Література доби еллінізму та епохи римського панування.

Змістовий модуль 2. Література Давнього Риму

Тема 6. Історико-культурне значення римської літератури.

Тема 7. Рання римська література. Творчість Плавта.

Тема 8. Лірика Катулла.

Тема 9. Література часів Августа. Творчість Вергілія.

Тема 10. Творчість Горація.

Тема 11. Овідій – співець кохання.

Тема 12. Антична байка.

– **Завдання курсу:** ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками літературного процесу античності; закріпити знання літературознавчих понять; розкрити характерні особливості стилів митців, творчість яких вивчається; вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанро-видового спектру; забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність; спрямовувати увагу на ознайомлення з кращими зразками перекладів творів періоду античності українською мовою; формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо; розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого мистецького явища;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;
- мати вміння наукової організації педагогічної праці.

II. Фахові:

- знати складові літературного процесу античності, визначальні явища і жанри цього періоду;
- знати характерні особливості індивідуальних стилів письменників, творчість яких вивчається; тенденції пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в

художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури;

- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;
- знати закономірності пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- уміти встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;
- знати методологічні й теоретичні основи методики навчання світової (античної) літератури;
- уміти проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі;
- виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі (відповідно до періоду античності);
- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу;
- уміти виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви.

Статус у навчальному плані.

Курс нормативний із циклу професійних компетентностей.

4. **Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Гурдуз А.І.

5. **Форми і методи навчання:** Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота, самостійна робота.

6. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить $300 = (100 \text{ балів за МКР} + 80 \text{ балів за інші види робіт}) + 120 \text{ балів за іспит}$.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю і складеного іспиту.

7. Поточний контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

60 % балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, а 40 % – під час іспиту, що регламентується робочою програмою викладача.

8. Мова викладання: українська.

Назва: ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.06	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 3</i> <i>Змістовних модулів: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 2,2 год.</i>	Нормативна Курс: II Семестр: IV Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку світового літературного процесу XIX – поч. XX ст.; законами естетики і поезики доби Романтизму, Реалізму і Модернізму, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міждисциплінарних зв'язках і зв'язках з українською літературною; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератур Західної Європи і Північної Америки, рецепції їх мистецьких набутків вітчизняною культурно-

літературною системою; виховання у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури.

3.Опис курсу.

Тема 1. Романтизм у літературі I пол. XIX ст. Вступ (передумови виникнення і проблема періодизації романтизму; генетичний зв'язок із сентименталізмом і преромантизмом; філософські й естетичні засади, типологія романтизму; поняття «хвороби віку», «космічного песимізму», романтичного двосвіту).

Динаміка розвитку та специфічні риси німецького романтизму (ієнська школа; Новаліс; Ф.Гельдерлін; гейдельберзький гурток; Г. фон Клейст; гротескно-фантастичний романтизм Е.Т.А.Гофмана; «нова казка»).

Романтизм як творчий метод і літературний напрям. Єнська школа: специфіка творчості провідних представників. Творчість Новаліса. Художні завоювання Ф.Гельдерліна Творчість і трагедія Г. фон Клейста («Міхаель Кольхаас», «Розбитий глечик»). Роман Е.Т.А.Гофмана «Життєві погляди кота Мурра». Творчість Г.Гайне: «стовпи слави». «Романтична» Франція I пол. XIX ст. (становлення й «молодість» літератури романтизму) (Ж. де Сталь; Ф.Р. де Шатобріан; А. де Ламартін; А. де Вінї). Творчість Ж. де Сталь Художній світ Ф.Р. де Шатобріана. Повість «Рене». Художня спадщина А. де Ламартіна та А. де Вінї

Тема 2. Романістика Жорж Санд Романтична драма В.Гюго «Ернані». Вічне мистецтво «старого Орфея» [В.Гюго]. Проза Жорж Санд («Ернані», «Собор Паризької Богоматері», «Знедолені», «93-й рік», а також «Консуело» і «Графіня Рудольштадт»). Особливості італійського романтизму (У.Фосколо, Д.Леопарді).

Англійський романтизм. Поети «озерної школи». Творчість Дж.Г.Байрона (В.Вордсворт, С.Т.Колрідж і Р.Сауті (лейкисти); байронізм; поезія та «східні поеми» Дж.Г.Байрона тощо). Творчість В.Блейка Художня своєрідність «східних» поем Дж. Г Байрона

Роман Дж.Г.Байрона «Дон-Жуан» (специфіка інтерпретації традиційного образу, проблематика й художня природа). Поема Дж.Г.Байрона «Паломництво Чайльд-Гарольда». Шляхом англійських романтиків. П.Б.Шеллі. Всесвіт «шотландського чарівника» [Вальтера Скотта] («Звільнений Прометей»; історичний роман; вальтерскоттівська романтична течія: особливості і школа; «Айвенго», «Роб Рой»).

Творчість П.Б.Шеллі. Історичний роман Вальтера Скотта «Айвенго». Романи Вальтера Скотта «Пертська красуня, або Валентинів день» та «Роб Рой» (особливості аналізу на макро- і мікрорівнях – стиль, нарація, образи, проблематика тощо).

Своєрідність польського романтизму. Ю.Словацький («Мазепа»). Творчість А.Міцкевича (поезії (зокрема, «Кримські сонети») та поеми; «Конрад Валленрод», «Пан Тадеуш», валленродизм). Поема А.Міцкевича «Дзяди». У галереї «вічних образів». Конрад Валленрод А.Міцкевича. Поезія Ю.Словацького. Поема А.Міцкевича «Пан Тадеуш» (історія створення,

особливості художньої природи; “енциклопедичність” національного змісту поеми. Українська рецепція літератури польського романтизму

Тема 3. Американська література доби романтизму (В.Ірвінг, Дж.Ф.Купер, Е.А.По, Г.Лонгфелло, В.Вітмен). Е.А.По як теоретик літератури. Пенталогія Дж.Ф.Купера про Шкіряну Панчоку: “Останній з могікан” (структура, загальна характеристика образної системи роману, художні принципи автора). Жанр новели в літературі романтизму (Е.Т.А.Гофман, В.Ірвінг, Е.А.По. Художня спадщина Н.Готорна. Міфосвіт роману Г.Мелвілла “Мобі Дік”. Пісня про Гайавату” Г.Лонгфелло (джерела написання. Проблемно-тематичний комплекс твору; поняття міфологічно-легендарного національного епосу). Пантеїстичний світ В.Вітмена (аналіз збірки “Листя трави”).

Тема 4. Розвиток реалізму в світовій літературі II половини XIX ст.

Реалізм у літературі II пол. XIX ст. Вступ (передумови виникнення і проблема періодизації; генетичний зв’язок; філософські й естетичні засади, типологія).

Динаміка розвитку та специфічні риси в національних літературах.

Характеристика основних літературно-мистецьких напрямів XIXст. (романтизм, реалізм). Естетика реалізму. Реалізм і романтизм. Реалізм у живопису, графіці, музиці. Критичний характер реалістичного мистецтва. Новий підхід до зображення середовища і соціального характеру, розвиток типізації і індивідуалізації.

Реалізм у Франції та особливості його розвитку. Письменники-романтики. Драматургія 30-40-х років. Сатиричний напрям пісень П.Ж. Беранже. Засоби розкриття сатиричного персонажу. Фредерік Стендаль. Естетичні принципи, зв’язок і полеміка з романтизмом. Серія книжок з мистецтва, дорожні нариси, твори філософсько-психологічного та публіцистичного характеру (“Історія живопису в Італії”, “Про любов”, “Расін і Шекспір”, “Прогулянки по Риму”).

Стендаль і романтизм. Реалістична розробка характерів і конфлікту в “Італійських хроніках” (“Ваніна Ваніні”, “Вітторія Аккорамбоні”, “Абатиса із Кастро”). Соціально-психологічний роман “Червоне і чорне”. Доля Жюльєна. Значення соціального середовища для формування характеру. Тема кохання. Особливості психологізму. Особливості реалізму Стендаля. Стендаль і світова література. Переклади українською мовою М.Рильського, В.Вражливого, Є.Старинкевича.

Творчість О. де Бальзака. Ранні романи: від предромантизму до реалізму. Роман «Шуани» – історичний пролог до циклу сучасних романів. Задум циклу «Людська комедія». Основні принципи творчості. Художня структура «Людської комедії». Зовнішній та внутрішній зв’язок. Художній світ. Художній простір. «Етюди про нрави». Композиційна структура роману «Батько Горіо». Тема загибелі безкорисливого почуття. Реалістична майстерність Бальзака. Соціальне тло новели «Гобсек» і засоби його художнього втілення. Образ Гобсека – філософське узагальнення доби.

Драматургія Бальзака. Теми, ідеї, проблематика, конфлікт («Вотрен», «Мачуха», «Ділок»). Своєрідність літературного стилю Бальзака.

Творчість Проспера Меріме. Романтична тема в збірці «Гузла». Меріме і Пушкін. Драматургія. Історичні сюжети (драма «Жакерія», роман «Хроніка часів Карла IX»). Меріме і Україна. Нарис «Українські козаки та їхні останні гетьмани», есе «Богдан Хмельницький». Образ сильної особистості в новелістиці П.Меріме («Таманго», «Кармен», «Матео Фальконе»).

Тема 5. Реалізм в Англії. Естетика англійського критичного реалізму, його національні особливості. Вплив чартизму на літературу. Блискуча плеяда англійських романістів – Ч.Диккенс, В.Теккерей, Ш.Бронте, Е.Гаскел.

Творчість Ч.Диккенса. «Нариси Боза». Урбанізм. Гумор, сатира, іронія, гіпербола в романі «Посмертні записки Піквікського клубу». Твори 1830 – 1840рр. проблеми виховання та освіти в романі «Олівер Твіст», «Ніколас Нікльбі», «Крамниця старожитностей». Соціальні і моральні проблеми в романі «Домбі і син». Моральний конфлікт у романі. Романи 1850 – 1860рр. («Холодний дім», «Важкі часи»). Зміна реалістичної типізації.

В.Теккерей – великий сатирик Англії. «Книга снобів» та її ідейний та художній зв'язок з романом «Ярмарок марнослава». Ідейно-художня своєрідність роману «Ярмарок марнослава». Твори В.Теккерей 1850–1860 рр. («Історія Пенденіса», «Історія Генрі Едмонда», «Дені Дюваль»).

Тенденції розвитку літератури середини та другої половини ХІХ ст.

Виникнення основних напрямів і течій, культурних тенденцій на межі ХІХ–ХХ століть. Виникнення ранніх форм натуралізму, символізму, імпресіонізму. Протиставлення романтизму і реалізму. Нова генерація письменників (Флобер, Бодлер, Гонкури, Еліот, Уйтмен та ін.) Теорія «мистецтво задля мистецтва». Т.Готьє. Роман «Мадемуазель де Мопен». Група «Парнас».

Романтизм і реалізм в літературі США середини та другої половини ХІХ ст. (Г.Бічер-Стоу, Н.Готорн, Г.Мелвіл; романтична символіка, реалістичний конфлікт). Естетика Бодлера та її зв'язок з «Парнасом». Збірка «Квіти зла» і своєрідність реалізму Бодлера.

Г. Флобер. Філософські та естетичні погляди. Типизація та психологізм. Письменницька техніка. Розвиток бальзаківських традицій в романі Флобера «Виховання почуттів». Флобер і романтизм. Прихована полеміка з романтизмом в романі «Пані Боварі».

Тема 6. Модернізм у світовій літературі кінця ХІХ – початку ХХ ст. Особливості розвитку літератури Західної Європи і США межі ХІХ–ХХ століть.

Модернізм, передумови виникнення, філософська природа, течії, національна специфіка. Панестетизм, пантеїзм.

Натуралізм, експериментальна проза (брати Гонкури. Е.Золя, Гі де Мопассан). Символізм. Синкретизм мистецтв. Французька поезія (П.Верлен, А.Рембо, С.Малларме).

Імпресіонізм, експресіонізм. Сильова домінанта. Новелістика Гі де

Мопассана.

Тема 7. Творчість і філософія О.Вайлда як визначного представника англійського естетизму. Новаторство модерністської п'єси. Б.Шоу, М.Метерлінк.

Літературна діяльність Г.Гауптмана, Т.Манна і Г.Манна.

Життєвий і творчий шлях О.Генрі. Роль його новел у формуванні реалістичної літератури США. Творчість М.Твена і її значення в історії американської і світової літератури. Своєрідність життєвого і творчого шляху Джека Лондона. Неоромантичні і реалістичні твори письменника та їхнє місце в історії зарубіжної літератури ХХ століття.

Особливості російського модернізму. О.Блок – поет російського символізму. Творчий метод А.Чехова, І.Буніна. В.Маяковський і футуризм.

Тема 8. Скандинавський модернізм, його зв'язок зі слов'янськими авторами. Зріла творчість Г.Ібсена. Кнут Гамсун.

3. Завдання курсу:

- ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками всесвітнього літературного процесу;
- закріпити знання літературознавчих понять;
- розкрити характерні особливості індивідуального стилю митців;
- вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанро-видового спектру;
- підвищувати рівень знань студентів із світової культури і літератури вказаного періоду;
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність;
- спрямовувати увагу на ознайомлення з кращими зразками перекладів творів світового письменства українською мовою та з творчістю майстрів художнього перекладу;
- формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо;
- розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває відповідними **компетентностями**:

I. Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого мистецького явища;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;

- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;
- мати вміння наукової організації педагогічної праці.

II. Фахові:

- знати складові світового літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії літератур Західної Європи й Північної Америки XIX – поч. XX ст., визначальні явища і жанри цього періоду;
- знати характерні особливості індивідуальних стилів письменників-романтиків; тенденції пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів Романтизму, Реалізму і Модернізму;
- визначати риси поезики творів Романтизму, Реалізму і Модернізму; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях. Повістях, романах тощо рис названих мистецьких епох;
- висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури;
- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;
- уміти розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- знати закономірності пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку;
- уміти встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;
- знати методологічні й теоретичні основи методики навчання світової літератури;
- критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- уміти проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі;
- виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі;
- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу;

- виявляти діалог вітчизняної культурно-літературної системи з аналогічними зарубіжними;
- уміти виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

4. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

5. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Гурдуз А.І.

6. Форми і методи навчання: Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу «Історія світової літератури» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить 400: 120 балів за МКР + 120 балів за інші види робіт + 160 балів за

іспит.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю. У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студенти мають право, за дозволом декана, скласти їх до останнього практичного заняття. Час та порядок визначає викладач.

8. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

60 % балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.06	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 1,7 год.</i>	Нормативний Курс: III Семестр: I Лекції: 16 Практичні заняття: 24 Самостійна робота: 50 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку світового літературного процесу кінця XIX – початку XX ст.; законами естетики і поетики доби модернізму, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міжлітературних зв'язках і зв'язках з українською літературною; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератур Західної Європи і Північної Америки, рецепції їх мистецьких набутоків вітчизняною культурно-літературною системою; виховання у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури.

3. Опис курсу.

Тема 1. Модернізм у світовій літературі кінця XIX – початку XX ст. Особливості розвитку літератури Західної Європи і США межі XIX–XX століть.

Модернізм, передумови виникнення, філософська природа, течії, національна специфіка. Панестетизм, пантеїзм.

Тема 2. Натуралізм, експериментальна проза (брати Гонкури. Е.Золя, Гі де Мопассан). Символізм. Синкретизм мистецтв. Французька поезія (П.Верлен,

А.Рембо, С.Малларме).

Імпресіонізм, експресіонізм. Стильова домінанта. Новелістика Гі де Мопассана.

Тема 3. Творчість і філософія О.Вайлда як визначного представника англійського естетизму. Новаторство модерністської п'єси. Б.Шоу, М.Метерлінк.

Тема 4. Літературна діяльність Г.Гауптмана, Т.Манна і Г.Манна.

Тема 5. Життєвий і творчий шлях О.Генрі. Роль його новел у формуванні реалістичної літератури США. Творчість М.Твена і її значення в історії американської і світової літератури. Своєрідність життєвого і творчого шляху Джека Лондона. Неоромантичні і реалістичні твори письменника та їхнє місце в історії зарубіжної літератури ХХ століття.

Тема 6. Особливості російського модернізму. О.Блок – поет російського символізму. Творчий метод А.Чехова, І.Буніна. В.Маяковський і футуризм.

Тема 7. Скандинавський модернізм, його зв'язок зі слов'янськими авторами. Зріла творчість Г.Ібсена. Кнут Гамсун.

4. Завдання курсу.

- ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками всесвітнього літературного процесу;
- закріпити знання літературознавчих понять;
- розкрити характерні особливості індивідуального стилю митців;
- вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанро-видового спектру;
- підвищувати рівень знань студентів із світової культури і літератури вказаного періоду;
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність;
- спрямовувати увагу на ознайомлення з кращими зразками перекладів творів світового письменства українською мовою та з творчістю майстрів художнього перекладу;
- формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо;
- розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває відповідними **компетентностями**:

І. Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого мистецького явища;

- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;
- мати вміння наукової організації педагогічної праці.

II. Фахові:

- знати складові світового літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії літератур Західної Європи й Північної Америки кінця XIX – початку XX ст., визначальні явища і жанри цього періоду;
- знати характерні особливості індивідуальних стилів письменників-романтиків; тенденції пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів модернізму;
- визначати риси поезики творів модернізму; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях, повістях, романах тощо рис названих мистецьких епох;
- висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури;
- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;
- уміти розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- знати закономірності пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку;
- уміти встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;
- знати методологічні й теоретичні основи методики навчання світової літератури;
- критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- уміти проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі;
- виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі;

- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу;
- виявляти діалог вітчизняної культурно-літературної системи з аналогічними зарубіжними;
- уміти виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури А.І.Гурдуз.

7. Форми і методи навчання: Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу «Історія світової літератури» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної

системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить 300: 90 балів за МКР + 90 балів за інші види робіт + 120 балів за іспит.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю. У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студенти мають право, за дозволом декана, скласти їх до останнього практичного заняття. Час та порядок визначає викладач.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.06	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 1,7 год.</i>	Нормативний Курс: IV Семестр: I (ЗФН) Лекції: 12 Практичні заняття: 2 Самостійна робота: 76 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку світового літературного процесу II половини XX ст.; законами естетики і поетики доби модернізму, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міжлітературних зв'язках і зв'язках з українською літературною; на конкретному матеріалі з'ясувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератур Західної Європи і Північної Америки, рецепції їх мистецьких набутків вітчизняною культурно-літературною системою; виховання у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури.

3. Опис курсу.

Тема 1. Світовий літературний процес II пол. XX ст.: тенденції та їх екстралітературні причини. Постмодернізм. Соціально-політичні і філософські передумови розвитку світового літературного процесу II пол.

XX ст.

Тема 2. Література Великобританії.

Тема 3. Французька література після 1945 р.

Тема 4. Німецькомовні літератури та їх розвиток у II пол. XX ст.

Тема 5. Література США.

Тема 6. Тенденції розвитку літератур Латинської Америки, Італії і Сходу.

4. Завдання курсу.

- ознайомити з умовами розвитку української літератури поч. XXI ст., беручи до уваги закономірності поступування світового літературного процесу;
- сформувати вміння самостійної навчально-дослідної діяльності та здатності орієнтуватися в багатожанровому масиві творів сучасної української літератури;
- удосконалити вміння аналізувати художні тексти;
- навчити опрацьовувати недостатньо досліджений літературознавцями матеріал;
- спрямувати на осмислення української літератури як цілісності;
- сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває відповідними **компетентностями**:

I. Фахові:

- знати складові світового літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії літератур Західної Європи й Північної Америки II пол. XX ст., визначальні явища і жанри цього періоду;
- знати характерні особливості індивідуальних стилів письменників-постмодерністів; тенденції пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів модернізму;
- визначати риси поезики творів постмодернізму; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях, повістях, романах тощо рис названих мистецьких епох;
- висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури;
- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;
- уміти розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- знати закономірності пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку;
- уміти встановлювати співвідношення загальних явищ літературного

процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;

- знати методологічні й теоретичні основи методики навчання світової літератури;
- критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- уміти проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі;
- виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі;
- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу;
- виявляти діалог вітчизняної культурно-літературної системи з аналогічними зарубіжними;
- уміти виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

II. Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого мистецького явища;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;
- мати вміння наукової організації педагогічної праці.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури А.І. Гурдуз.

7. Форми і методи навчання: Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота,

самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу «Історія світової літератури» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить 300: 90 балів за МКР + 90 балів за інші види робіт + 120 балів за іспит.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю. У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин студенти мають право, за дозволом декана, скласти їх до останнього практичного заняття. Час та порядок визначає викладач.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40 % балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА (Вступ. Лексикологія. Лексикографія. Фразеологія. Фонетика. Фонологія. Морфологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія).**

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.07	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:14</i> <i>Модулів:3</i> <i>Змістовних модулів:4</i> <i>Загальна кількість годин: 420 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 2,5 год.</i>	Нормативна Курс: I Семестр: I-II Лекції: 32 Практичні заняття: 100 Лабораторні заняття: 8 Самостійна робота: 280 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: свідоме практичне оволодіння українською літературною мовою, заснованому на вивченні її системи й підсистем – лексико-семантичної, фразеологічної, орфографічної, фонетичної і граматичної, а також закономірностей, які визначають використання тих або інших виражальних засобів відповідно до сучасних норм.

3. Опис курсу.

Модуль 1. Вступ. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія

Тема 1. Вступ. Сучасна українська літературна мова як предмет наукового вивчення й фахової підготовки вчителя середньої школи. Зміст, обсяг, завдання курсу, зв'язок із шкільним курсом української мови. З історії становлення і розвитку української мови. Українська мова – національна мова українського народу, форма її функціонування. Діалектна база сучасної української літературної мови. Поняття державної мови. Законодавче забезпечення державного статусу української мови. Соціолінгвістична ситуація в сучасній Україні.

Функції української літературної мови. Сучасна українська літературна мова як унормована, відшліфована форма загальнонародної мови: Писемна й усна форми української літературної мови. Функціональні стилі української літературної мови. Місце української мови серед слов'янських мов (у світовому комунікативному просторі).

Тема 2. Лексикологія. Слово як основна одиниця лексичної системи. Лексичне значення слова. Семантичні зв'язки у словниковому складі. Поняття лексеми. Типи лексичних значень слів. Основні типи переносних значень слів: метафора, метонімія, синекдоха.

Тема 3. Полісемія як лексико-семантичне явище. Омоніми, їх типи. Міжмовні омоніми. Розмежування омонімії та полісемії. Синоніми як лексико-семантичне явище. Синоніми, їх основні типи. Поняття про синонімічний ряд. Функції синонімів. Джерела синонімії. Антонімія як лексико-семантичне явище. Типи антонімів.

Тема 4. Характеристика лексики української мови за походженням. Основні історичні яруси слів у лексичному складі сучасної української мови. Співвідношення спільнослов'янської і власне української лексики. Лексичні запозичення з слов'янських мов. Старослов'янізми у складі лексики. Запозичення з неслов'янських мов: грецької, латинської та інших мов; їх адаптація у лексичній системі української мови. Лексичні кальки.

Тема 5. Лексики української мови за сферами вживання. Загальновживана і спеціальна. Діалектна лексика. Термінологічна і професійна лексика. Жаргонна і арготична лексика. Стилїстична диференціація лексики української мови. Міжстилїова (нейтральна лексика). Стилїстично забарвлена лексика. Лексика усного мовлення (розмовна), її види. Лексика писемного мовлення (книжна), її види. Лексика офіційно-ділового, публіцистичного, наукового стилів.

Тема 6. Активний і пасивний склад української лексики. Застарілі слова в лексичній системі української мови. Архаїзми та історизмами, її характеристика та стилїстичне використання. Нова лексика (неологізми), її характеристика та стилїстичне використання.

Тема 7. Фразеологія як тип мовної одиниці. Українська фразеологія, предмет фразеології. Основні типологічні ознаки фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів. Лексико-граматичні зміни фразеологічних одиниць. Зв'язок фразеологізмів з частинами мови. Багатозначність фразем; явища синонімії та антонімії у фразеології. Шляхи засвоєння фразеологізмів. Експресивно-стилїстичні властивості фразеологізмів. Прислів'я та приказки. Крилаті слова. Фразеологічний аналіз тексту.

Тема 8. Українська лексикографія. Предмет і завдання лексикографії. Типи словників. Словники енциклопедичні та лінгвістичні. Відомості з історії української лексикографії. Характеристика найважливіших українських лексикографічних праць.

Модуль 2. Практикум з української мови

Тема 1. Вступ. Принципи українського правопису. Співвідношення між буквами та звуками. Правила переносу. Уживання літери г. Правопис ненаголошених голосних /о/, /е/, /и/.

Тема 2. Орфографія Уживання апострофа та знака м'якшення. Чергування голосних. Чергування у – в, і – й, з – із – зі (зо) як засіб милозвучності мови. Літери и, і в коренях після шиплячих і г, к, х.

Тема 3. Чергування приголосних. Зміни приголосних під час слово- і формотворення. Спрощення приголосних. Подвоєння букв на позначення подовження та збігу приголосних.

Тема 4. Правопис префіксів і суфіксів. Уживання великої літери.

Тема 5. Правопис складних іменників і прикметників.

Тема 6. Правопис прислівників і прислівникових сполучень, прийменників, сполучників і часток, зокрема частки не.

Тема 7. Відмінювання іменників. Ступенювання прикметників і прислівників. Правопис дієслів, дієприкметників, дієприслівників.

Тема 8. Правопис слів іншомовного походження. Передача слов'янських прізвищ українською мовою.

Тема 9. Пунктуація. Тире між підметом і присудком. Тире в простому реченні.

Тема 10. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Однорідні та неоднорідні означення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення.

Тема 11. Розділові знаки в реченнях із відокремленими членами (узгодженими та неузгодженими означеннями, прикладками, обставинами, означеннями). Відокремлені уточнювальні члени речення.

Тема 12. Розділові знаки при словах, словосполученнях, конструкціях, граматично не пов'язаних із членами речення (вставні слова, вставлені конструкції, звертання, вигукі).

Тема 13. Виділення порівняльних зворотів комами, розділові знаки в складносурядних і складнопідрядних реченнях.

Тема 14. Розділові знаки при збігові сполучників. Розділові знаки в безсполучникових реченнях та складних синтаксичних конструкціях.

Модуль 3. Фонетика та фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія

Тема 1. Фонетика і фонологія. Акустичний і лінгвістичний аспекти вивчення звукового складу української мови. Фонематична та фонетична транскрипції. Предмет і завдання фонетики. Основні фонетичні одиниці мовлення: звук, склад, фонетичне слово, мовленнєвий такт, фраза. Предмет і завдання фонології. Поняття фонем. Функції фонем як мовної одиниці. Диференційні ознаки фонем. Поняття “інваріант” (головний вияв) і “варіант” фонем.

Тема 2. Система фонем сучасної української літературної мови. Голосні фонем. Фонетичний і фонологічний аналіз голосних. Фонетичний і фонологічний аналіз приголосних. Подовження приголосних в українській мові.

Тема 3. Фонетичні процеси, зумовлені сполучуваністю звукових одиниць у мовленнєвому потоці. Зміни приголосних у мовленнєвому потоці. Асиміляція приголосних, її різновиди. Дисиміляція приголосних. Різновиди дисиміляції. Спрощення в групах приголосних. Видозміни фонем у мовному потоці (за термінологією Н.І. Тоцької, модифікації фонем). Видозміни голосних фонем: акомодация, редукція, гармонійна асиміляція.

Тема 4. Чергування голосних і приголосних фонем. Найдавніші чергування голосних. Фонетичні (живі) та історичні чергування. Чергування голосних. Чергування приголосних. Чергування в групах приголосних. Історичне коментування чергувань.

Тема 5. Орфоепія. Орфоепічні норми української літературної мови. Орфоепія і культура усного мовлення. Аналіз сучасних орфоепічних норм української мови. Вимова голосних у наголошеній і ненаголошеній позиціях. Вимова приголосних у різних позиціях і вимова сполучень кількох

приголосних. Вимова слів іншомовного походження. Евфонічні чергування голосних і приголосних.

Тема 6. Наголос в українській мові. Норми українського наголосу.

Тема 7. Склад, його фонетична будова. Складоподіл. Основні закономірності складоподілу в українській мові. Типи складів. Інтонація. Паузи.

Тема 8. Графіка як розділ науки про мову. Поняття графеми. Український алфавіт та інші знаки, що використовуються в українському письмі. Співвідношення між буквами українського алфавіту і фонемами. Букви для позначення голосних і приголосних фонем. З історії письма.

Тема 9. Предмет і завдання орфографії. Теоретичні і практичні засади функціонування сучасних орфографічних норм. Історія становлення орфографічних норм української мови. Принципи української орфографії: фонетичний, фонематичний, історичний, семантико-диференційний. Поняття орфограми. Різновиди орфограм.

4. Завдання курсу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасна українська літературна мова» є:

- засвоїти знання, що складають зміст сучасної української літературної мови як науки, усвідомити й запам'ятати систему лінгвістичних понять, оволодіти мовознавчою термінологією;
- дати студентам чіткі поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів;
- виробити в студентів уважне й критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;
- збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки;
- навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- Володіння сучасною українською мовою в її літературній формі: знання фонетичних, лексико-семантичних особливостей та тенденцій розвитку мови.
- Володіння графічними, орфоепічними, орфографічними, лексичними нормами сучасної української літературної мови.
- Володіння основними методами лінгвістичного аналізу, зокрема лексикологічним.
- Володіння методами і прийомами писемної та усної комунікації.
- Уміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови.

- Володіння термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
- Здатність продемонструвати знання основ дисципліни, зв'язків української мови та її типологічних співвідношень з іншими мовами, її історії, сучасного стану і тенденцій розвитку.
- Розуміння структури філологічної науки.
- Здатність логічно та послідовно подати засвоєні знання.

II. Фахові:

- Системні знання про мову як засобу вираження думок і почуттів людини, практичних навичок володіння культурою мови, дотримання в усних і письмових висловлюваннях орфоепічних, орфографічних, лексичних, стилістичних норм, уміння користуватися лінгвістичними словниками; вироблення мовного смаку шляхом розширення філологічного світогляду, вміння використовувати набуті знання при роботі з мовним матеріалом.
- Знання принципів українського правопису; уміння визначати орфограми та пунктограми в текстах на слух і пояснювати їх.
- Здатність з'ясовувати поняття “слово” і роль слова як засобу називання (позначення) конкретних предметів, абстрактних понять, дій, ознак тощо; різні вияви відношень і зв'язків між словами.
- Розуміння механізмів формування багатозначності слів, вміння порівнювати власне мовну (значеннєву) і художньо-зображальну (образну) природу метафори, метонімії, синекдохи; з'ясовувати лінгвістичну природу лексичної синонімії, принципи організації синонімічного ряду як осередку функціонування відповідного парадигматичного і значеннєвого зв'язку між словами; розкривати лінгвістичну суть і можливі сфери функціонування антонімів; з'ясовувати лінгвістичну природу омонімів, омографів й омофонів і відмінності між омонімічними та багатозначними словами шляхом використання наукових і лінгводидактичних джерел.
- Вміння розрізняти й характеризувати слова за ознаками активного й пасивного функціонування шляхом використання відповідної інформації з наукової літератури, частотних і тлумачних словників,

психолінгвістичних досліджень і власних дослідницьких спостережень; розрізняти й кваліфікувати історизми (застарілі слова, що називають не властиві сучасності реалії та абстрактні поняття) й архаїзми (не властиві сучасній українській літературній мові фонетичні і граматичні форми слів); з'ясовувати номінативну сутність неологізмів та okazіоналізмів на основі мовознавчих досліджень, лексикографічних джерел, аналізу індивідуальної мовної практики окремих майстрів художнього слова, наукових текстів, мови сучасних засобів масової інформації.

- Здатність аналізувати функціональне співвідношення між літературно-нормативною лексикою і словами-діалектизмами (семантичними, лексичними, етнографічними); аналізувати значеннєву й формально-граматичну специфіку слів іншомовного походження.
- Вміння з'ясовувати лінгвістичну природу фразеологізмів (фразеологічних зрощень, фразеологічних єдностей, фразеологічних сполук).
- Знання предмету фонетики і фонології; функцій та диференційних ознак фонем як мовної одиниці, механізмів чергувань голосних і приголосних фонем.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Баденкова В. М.

7. Форми і методи навчання: Усний виклад матеріалу (лекція, бесіда), проблемне навчання, робота з підручниками та додатковими джерелами, тренувальні вправи, спостереження над усним мовленням, спостереження, порівняння й аналіз мовних явищ, виразне читання текстів; специфічні прийоми: фонетичний, лексичний, фразеологічний розбори.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА (Граматика української мови: основні граматичні поняття, морфеміка, словотвірна дериватологія. Морфологія)

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.07	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:8</i> <i>Модулів:1</i> <i>Змістовних модулів:2</i> <i>Загальна кількість годин: 240 год.</i> <i>Тижневих годин: I семестр – 1,7; II семестр – 3,3 год.</i>	Нормативний Курс: II Семестр: I, II Лекції: 26 Лабораторні заняття: 14 Практичні заняття: 50 Самостійна робота: 140 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: формування в студентів мовно-лінгвістичних компетенцій – комплексу лінгвістичних знань про мову як суспільне явище і систему, що охоплює фонетику, лексику, морфологію, синтаксис, стилістику тексту і культуру мовлення та постійно розвивається, вироблення вмінь оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності.

3. Опис курсу:

Змістовий модуль 1. Граматика української мови: основні граматичні поняття, морфеміка, словотвірна дериватологія

Тема 1. Граматика сучасної української літературної мови

Граматика української мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову. Морфологія та синтаксис як розділи граматики. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія, граматичне значення слова у його відношенні до лексичного. Способи вираження граматичного значення слова граматичною формою слова. Синтетичні й аналітичні форми слів. Граматичні категорії. Системи граматичних категорій в українській мові. Морфологічні, синтаксичні та лексико-граматичні категорії. Поняття графеми.

Тема 2. Словотвір і морфеміка сучасної української літературної мови

Словотвір як учення про мотивацію і творення похідних слів. Твірна основа і словотворчий формант. Словотвірний тип і словотвірне значення. Способи словотвору в сучасній українській мові. Словотвір іменників. Словотвір прикметників. Словотвір дієслів. Словотвір прислівників. Принципи словотвірного аналізу.

Морфеміка як тип мовної одиниці. Морфемний склад слова. Поняття про морфему. Типи морфем в українській мові. Морфи як варіанти морфем. Кореневі й афіксальні морфеми. Словотворчі, формотворчі і словозміні афікси. Поняття нульової морфеми. Основа слова і закінчення. Основні зміни в морфемній будові слова: спрощення, перерозклад, ускладнення. Принципи морфемного аналізу слів.

Змістовий модуль 2. Морфологія

Тема 1. Морфологія як граматичне вчення про систему форм слова та засоби їх вираження. Поняття про словоформу. Взаємозв'язок між словом і

словоформою. Частини мови та принципи їх виділення в українській мові. Повнозначні та службові частини мови. Проблема займенникових слів, нечастиномовні слова – морфemi і слова – речення, ступені й різновиди взаємопереходу частин мови.

Тема 2. Іменник

Іменник як частина мови. Семантико-граматичні ознаки його виділення. Лексико-граматичні розряди іменників: іменники - власні та загальні назви, назви істот і неістот, конкретні, абстрактні та збірні іменники, іменники з речовим значенням. Перехід іменників одного розряду до іншого.

Морфологічні категорії роду, числа і відмінка іменника. Поділ на відміни і групи. Морфологічний аналіз іменника.

Грамаіичні категорії іменника. Категорія роду, її значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження. Формально-грамаіичні та значеннєві принципи розподілу іменників за родами. Іменники спільного та подвійного роду. Хитання в роді іменників.

Категорія числа, її значення та грамаіичні засоби вираження. Іменники, що мають форму тільки однини або форму тільки множини. Категорія відмінка. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Кличний відмінок у парадигмі іменника. Основні значення відмінків.

Словозміна іменників. Поняття про парадигму іменників. Повна та неповна парадигма. Принципи поділу іменників на відміни та групи. Характеристика парадигм іменників I, II, III та IV відмін. Розмежування варіантів відмінкових форм. Невідмінювані іменники. Відмінювання іменників *pluralia tantum*. Іменники з ознаками прикметникової парадигми. Словотвір іменників.

Тема 3. Прикметник

Прикметник. Поняття про прикметник як частину мови. Специфіка грамаіичних категорій прикметника. Лексико-грамаіичні розряди прикметників: якісні, відносні, присвійні. Перехід відносних у якісні, присвійних – у відносні та якісні. Здатність прикметників формувати синонімічні ряди, вступати в антонімічні відношення, розвивати переносні значення.

Короткі та повні прикметника. Стягнені та нестягнені форми повних прикметників. Ступені порівняння як форми якісних прикметників.

Особливості відмінювання та правопису прикметників. Творення та значення вищого та найвищого ступенів порівняння. Аналітичні форми ступенів порівняння.

Відмінювання прикметників твердої та м'якої групи. Проблема кількості відмінюваних грамем прикметника. Словотвір прикметників якісних, відносних, присвійних. Творення прикметників від географічних назв.

Прикметники, утворені складанням основ, їх правопис. Перехід прикметників у іменники.

Тема 4. Числівник

Числівник. Проблема частиномовної природи числівника.. Розмежування числівників та інших слів з кількісним значенням. Числівник як частиномовна морфологічна периферія. Специфіка вияву граматичних категорій числівника. Функціональні розряди числівників: власне-якісні, збірні, дробові, неозначено-кількісні. Особливості їх вживання. Питання про порядкові числівники. Структурні типи числівників: прості, складні та складені. Відмінювання різних розрядів числівників. Аналіз специфіки парадигм кількісних числівників у сучасній українській літературній мові. Синтаксичні функції числівників.

Тема 5. Займенник

Займенник. Займенникові слова в системі частин мови. Співвідношення займенників за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні з іншими частинами мови - іменниками, прикметниками, числівниками.

Лексико-граматичні розряди займенників. Граматичні категорії займенників. Специфічні випадки функціонування займенників. Явище прономіналізації. Словотвірні характеристики займенників. Словозміна.

Тема 6. Дієслово як частина мови

Дієслово. Поняття про дієслово як частину мови. Система дієслівних утворень в українській мові. Неозначена форма дієслова. Типи дієслівних основ. Поділ дієслів на класи за співвідношенням з основами інфінітива та теперішнього часу. Поділ дієслів на дієвідміни.

Категорія виду дієслова. Протиставлення форм dokonаного та nedokonаного виду у видовій парі. Способи творення форм dokonаного та nedokonаного виду. Видова пара.

Дієслівні категорії способу і часу. Категорія особи

Категорія особи дієслова та числа. Дієслова з неповною особовою парадигмою. Безособові дієслова. Категорія часу та роду дієслова. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові, їх творення та значення. Пряме та переносне вживання часових форм дієслова. Категорія способу дієслова. Дійсний, умовний та наказовий способи, їх творення та значення.

Категорії перехідності/неперехідності та стану дієслова

Загально дієслівна категорія перехідності-неперехідності дієслова. Перехідні дієслова та засоби їх вираження. Неперехідні дієслова та засоби їх вираження. Валентність дієслова.

Категорія стану дієслова та її зв'язок з перехідністю-неперехідністю. Дієслова активного стану, їх засоби вираження. Дієслова пасивного та зворотно-середнього стану.

Дієприкметник. Дієприслівник

Дієприкметник як форма дієслова та прикметникові характеристики дієприкметника. Граматичні категорії дієприкметника.

Творення дієприкметників. Активні дієприкметники теперішнього часу, їх значення та вживання. Пасивні дієприкметники минулого часу обох видів. Перехід дієприкметників у іменники та прикметники. Дієслівні форми на -но, -то.

Дієприслівник як форма дієслова. Дієслівні та прислівникові характеристики дієприслівника. Значення дієприслівників доконаного та недоконаного видів. Творення та синтаксична роль дієприслівників. Перехід дієприслівників у прислівники та прийменники.

Тема 7. Прислівник. Станівник. Модальник

Прислівник Значення прислівників як слів, що виражають статичну ознаку іншої ознаки. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників. Групи прислівників за означенням. Ступені порівняння означальних прислівників.

Творення прислівників (від прикметників, іменників, числівників, займенників, дієслів). Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки.

Слова категорії стану та їх місце в системі частин мови. Частиномовна база станівника. Лексико-семантичні групи слів категорії стану. Поняття про модальність і модальні слова. Формування модальника та його частиномовний статус. Семантичні розряди модальних слів. Морфологічні та синтаксичні властивості модальника.

Тема 8. Службові частини мови. Вигук

Прийменники як службові слова, що виражають відношення (просторові, часові та інші) між повнозначними словами. Морфологічний склад прийменників. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. Вживання прийменників з певними відмінками іменників і субстантивованих слів. Полісемія прийменників. Ознайомлення прийменників. Синонімія прийменників.

Сполучники як службові слова, що виражають зв'язок між словами в реченні, між частинами речень. Синтаксичні функції сполучників. Морфологічний склад сполучників. Сполучники сурядності і підрядності, їх групи. Сполучні слова їх відмінність від сполучників. Перехід повнозначних слів у сполучники.

Частки як службові слова, що вносять певні відтінки у значення слів чи рівень. Групи часток за значенням. Функції часток. Частки словотворчі і формотворчі. Правопис часток в українській мові.

4. Завдання курсу.

- засвоїти знання, що складають зміст сучасної української літературної мови як науки, усвідомити й запам'ятати систему лінгвістичних понять, оволодіти мовознавчою термінологією;
- усвідомити поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів;
- виробити критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;
- збагатити лексичний запас новими термінами з фахової підготовки;
- навчити самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- володіння українською мовою в її літературній формі;
- знання фонетичних, лексичних, граматичних, семантичних, стилістичних особливостей та тенденцій розвитку мови;
- уміння аналізувати мову в її сучасному стані, використовуючи систему основних понять і термінів сучасної української літературної мови;
- уміння користуватись довідковими й лексикографічними джерелами;
- знання основних теорій сучасної української мови як теоретичної бази дослідницької діяльності;
- володіння термінологічним апаратом.

II. Фахові:

- знання основних понять морфеміки, словотвору, граматики й морфології;
- знання принципів виділення частин мови в сучасній українській мові; ознак повнозначних і службових частин мови;
- знання лексичних, морфологічних і синтаксичних особливостей кожної з частин мови;
- знання особливостей творення частин мови та правопису;
- уміння ідентифікувати й кваліфікувати з функціонального погляду всі різновиди морфем (кореневі, префіксальні, суфіксальні, інтерфікси, флексії);
- уміння аналізувати морфемну структуру слова як системно упорядковану єдність його значущих складових частин (морфем і комбінацій морфем), характеризувати типові зміни у морфемній структурі слова (перерозклад – зміну морфемних меж у слові; опрощення – перетворення членованої основи в нечленовану; ускладнення – виділення афіксальних

морфем у первісно нечленованих основах; декореляції – заміни функціональної значущості морфем);

- уміння ідентифікувати й визначати лінгвістичну сутність властивих українській мові способів словотворення;

- уміння використовувати в інтерпретації українського словотворення з навчально-розвивальною метою відомості про реальне функціонування таких категорій, як словотвірна парадигма, словотвірне гніздо, словотвірний ланцюжок, словотвірний тип;

- уміння конкретизувати абстрактну суть таких понять, як граматика, морфологія, граматична система;

- уміння з'ясовувати лінгвістичну природу граматичної форми, граматичного значення, граматичного способу, граматичної категорії;

- уміння аналізувати лінгвістичну й когнітивну природу частин мови; з'ясовувати значення поняття „частина мови”;

- уміння з'ясовувати складну частиномовну природу іменника; зміст понять „відміна”, „парадигма”;

- уміння з'ясовувати лінгвістичну сутність іменникової категорії відмінка; розкривати мотивацію термінологічного позначення відмінків; аналізувати значення відмінкових форм іменника у структурі речення (суб'єктні, об'єктні, означальні, обставинні), характеризувати взаємодію прийменників і відмінкових форм іменника;

- уміння аналізувати лінгвістичну природу прикметника як однієї з чотирьох основних частин мови, з'ясовувати когнітивну сутність ознаки (сукупність ознак) як обов'язкової умови виділення окремого предмета (розмежування однотипних або різних предметів) позамовної дійсності, звертаючи увагу на позначення прикметниками якісних (виділюваних поза відношеннями до інших предметів) і відносних (виділюваних через зв'язки одного предмета з іншим) ознак;

- уміння з'ясовувати засади виділення лексико-граматичного розряду якісних прикметників; мовне відображення градації ознак за допомогою спеціальних форм – ступенів порівняння якісних прикметників;

- уміння з'ясовувати лінгвістичну й когнітивну природу лексико-граматичного розряду відносних прикметників;

- уміння з'ясовувати принципи прикметникової словозміни, репрезентованої відповідними парадигмами, обґрунтовувати чинність початкової форми прикметникової лексичної одиниці – називного відмінка однини чоловічого роду, характеризувати розрізнення твердої і м'якої груп прикметників;

- уміння обґрунтовувати виділення в системі повнозначних частин мови числівника як окремого лексико-граматичного класу слів з властивою йому специфікою реалізації морфологічних категорій роду, числа й відмінка;

- уміння з'ясовувати розвиток кількісних числівників, представлених структурними розрядами – назвами одиниць першого десятка; одиниць другого десятка, назвами десятків, сотень, дробовими числівниками;

пояснювати частиномовну специфіку іменникових числових назв на тлі власне числівників;

- уміння з'ясовувати частиномовну природу займенника, обґрунтовувати засади виділення семантичних розрядів займенника, характеризувати поділ займенників за граматичними ознаками на іменникові, прикметникові, числівникові, прислівникові;

- уміння аналізувати й обґрунтовувати лінгвістичну сутність дієслова як найважливішої самостійної частини мови; з'ясовувати принципи й конкретні засоби творення дієслів одного виду від дієслів іншого виду; розкривати зміст поняття „видова пара”; коментувати в раціональному інформативному обсязі співвідношення і взаємозв'язки між дієслівним видом як граматичною категорією й аспектологічною категорією способів дієслівної дії;

- уміння з'ясовувати лінгвістичну специфіку дієслівної граматичної категорії часу; аналізувати категоріальне значення форм теперішнього, майбутнього, минулого часів; коментувати взаємозв'язки між граматичними категоріями виду й часу;

- уміння з'ясовувати лінгвістичну природу морфологічної категорії способу дієслова; характеризувати значення і творення дійсного, умовного й наказового способів;

- уміння з'ясовувати лінгвістичну специфіку лексико-граматичної категорії перехідності (неперехідності); пояснювати зміст поняття „перехідність” дієслова;

- уміння з'ясовувати частиномовну природу прислівника як незмінного лексико-граматичного класу слів, різноманітного за джерелами становлення (застиглі давні прикметникові форми, адвербіалізовані безприйменникові і прийменникові відмінкові форми іменників тощо) та синтаксичними функціями;

- уміння з'ясовувати функціональне призначення прийменників і сполучників як важливих засобів вираження формальних і значеннєвих зв'язків між словами у реченні й між частинами складного речення; функціональне призначення часток.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури І. А. Корнієнко.

7. Форми і методи навчання: лекційні, практичні та лабораторні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання: перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В,

С, D, E, FX, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська

Назва: **СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА (Синтаксис. Словосполучення. Просте речення. Просте ускладнене речення)**

1. Ідентифікація

Шифр: НПК. 07	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 8</i> <i>Модулів: 2</i> <i>Змістовних модулів: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 240 год.</i> <i>Тижневих годин: V с. - 3,3 г., VI с - 4,3 г.</i>	Нормативна Курс: III Семестр: V, VI Лекції: 30 год. Практичні заняття: 46 год. Лабораторні заняття: 12 год. Самостійна робота: 124 год. Вид контролю: залік, екзамен (курсова робота)

2. Мета курсу: практично оволодіти українською літературною мовою, заснованому на вивченні її системи й підсистем – лексико-семантичної, фонетичної і граматичної, а також закономірностей, які визначають використання тих або інших виражальних засобів відповідно до сучасних норм.

3. Опис курсу.

Модуль 1. Синтаксис. Словосполучення. Просте речення.

Тема 1. Синтаксис. Загальні питання. Загальне поняття про синтаксис. Зв'язок синтаксису з іншими лінгвістичними розділами та дисциплінами. Типи синтаксичних одиниць. Синтаксичні зв'язки і відношення (предикативні, підрядні, сурядні).

Тема 2. Словосполучення як некомунікативна синтаксична одиниця. Словосполучення та його відношення до слова і речення. Типи словосполучень за будовою (за кількісним принципом). Типи синтаксичного зв'язку слів у словосполученнях. Типи підрядних словосполучень за морфологічною ознакою стрижневого (основного) слова. Засоби зв'язку слів у словосполученнях. Смислові відношення між словами у словосполученні.

Тема 3. Речення як основна одиниця синтаксису. Речення та судження. Основні ознаки речення: предикативність, модальність і часова співвіднесеність, семантико-інформативна й інтонаційна завершеність та ін. Основні аспекти вивчення речення: семантичний, формально-граматичний, комунікативний. Типи речень за комунікативним призначенням.

Тема 4. Просте двоскладне речення. Поняття про двоскладне речення. Вираження предикативності у двоскладному реченні. Особливості семантичної структури двоскладного речення. Головні члени та їх роль у синтаксичній та семантичній організації двоскладного речення. Поняття про другорядні члени речення. Повні та неповні речення. Структурно-семантичні різновиди неповних речень. Еліптичні речення. Приєднувальні конструкції як специфічні різновиди повних та неповних речень.

Тема 5. Головні та другорядні члени речення. Традиційне вчення про члени речення. Класифікація членів речення на основі синтаксичних зв'язків. Головні члени речення, їх роль у структурі простого речення. Координація підмета і присудка Другорядні члени речення, їх роль у структурі простого речення. Нові підходи до класифікації членів речення.

Тема 6. Підмет як головний член двоскладного речення. Типи підмета та способи його вираження: а) прості підмети; б) складені підмети.

Тема 7. Присудок як головний член двоскладного речення. Типи присудків за морфологічним способом вираження та будовою. Дієслівний присудок. Простий дієслівний присудок, способи його вираження. Ускладнені форми простого присудка. Дієслівний складений присудок, способи його вираження. Характер допоміжного дієслова. Дієслівний складний присудок. Синонімічність різних форм присудка. Координація простого і складеного присудків з підметом. Іменний складений присудок. Питання про іменний присудок з нульовою зв'язкою. Зв'язка як складова частина іменного складеного присудка, типи зв'язок. Способи вираження іменної частини складеного присудка. Складний іменний присудок. Складні присудки змішаного типу. Синоніміка різних форм іменного присудка.

Тема 8. Другорядні члени речення. Додаток. Означення. Обставина. Загальне поняття про непоширені та поширені речення. З історії питання про другорядні члени речення. Принципи їх класифікації. Додаток як синтаксичне вираження об'єкта: прямий / непрямий; придієслівні / приіменні та додатки при словах категорії стану; вивчення додатка у загальноосвітній школі. Означення як синтаксичне вираження ознаки: узгоджене / неузгоджене; прикладка як різновид означення; її правопис; вивчення означення у загальноосвітній школі. Обставина як синтаксичне вираження дії, процесу, стану, ознаки: групи обставин за значенням; вивчення обставин у загальноосвітній школі.

Тема 9. Поняття про односкладне речення. Характер головного члена в них. Односкладні речення і судження. Поширені і непоширені, повні і неповні односкладні речення. Односкладні речення – синонімічні паралелі двоскладних. Класифікація односкладних речень: означено-особові речення, неозначено-особові речення, узагальнено-особові речення, безособові речення, інфінітивні речення, номінативні речення, генетивні речення. Структурно-семантичні типи нечленованих речень. Розрізнення нечленованих і неповних речень.

Модуль 2. Просте ускладнене речення.

Тема 1. Поняття про просте ускладнене речення. Основні різновиди ускладнених речень.

Тема 2. Речення з однорідними членами. Поняття про ряд однорідних членів речення. Характеристика ряду однорідних членів. Узагальнюючі слова при них. Питання про речення з однорідними присудками. Однорідні та неоднорідні означення.

Тема 3. Речення з відокремленими другорядними членами. Поняття про відокремлення. Основні умови відокремлення другорядних членів. Напівпредикативні відношення привідокремлених другорядних членів. Відокремлення означень, узгоджених і неузгоджених. Синонімія відокремлених означень і підрядних означальних речень. Пунктуація при відокремлених означеннях.

Тема 4. Відокремлення прикладок. Засоби вираження непоширених і поширених відокремлених прикладок. Синонімія відокремлених прикладок і підрядних речень. Пунктуація при відокремлених прикладках. Відокремлення обставин. Засоби вираження непоширених і поширених відокремлених обставин. Синонімія відокремлених обставин і підрядних обставинних речень. Пунктуація при відокремлених обставинах. Відокремлені додатки.

Тема 5. Вставні конструкції у структурі поширеного речення. Функціонально-семантичні різновиди вставних конструкцій. Уточнюючі слова та звороти в складі простого речення та їх синтаксична роль. Пунктуація в реченнях з уточнюючим членами.

Тема 6. Вставлені конструкції у структурі поширеного речення. Функціонально-семантичні різновиди вставлених конструкцій.

Тема 7. Звертання. Загальна характеристика. Значення та способи вираження звертання, його місце в реченні. Інтонація при звертанні. Порядок слів у простому реченні. Прямий та непрямої порядок слів.

4. Завдання курсу – показ процесу виникнення та розвитку української мови, вивчення змін її фонетичної системи й граматичної будови, відбитих у пам'ятках писемна чи реконструйованих, їх хронологізація; розкриття внутрішніх законів, як успадкованих, так і тих, що виникли пізніше (на ґрунті української мови), які зумовили розвиток фонетичної системи та граматичної будови української мови в напрямі до її сучасного стану.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- володіння сучасною українською мовою в її літературній формі, розуміння її діалектного різноманіття;
- знання зв'язків української мови та її типологічного співвідношення з іншими мовами, її історії, сучасного стану і тенденцій розвитку;
- знання основ теорії писемної та усної комунікації, володіння її методами і прийомами;
- уміння аналізувати українську мову у діяхронічному та синхронічному аспектах, використовуючи систему основних понять і мовознавчих термінів;
- володіння основними методами лінгвістичного аналізу;
- володіння методами і прийомами створення різних видів і типів текстів;
- володіння методами і прийомами аналізу, інтерпретації та трансформації різних видів і типів текстів;

- вміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови;
- володіння навичками бібліографічного розшуку; знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел;
- володіння сучасними методами і прийомами опрацювання інформації в галузі професійної діяльності.

II. Фахові:

- з'ясовувати предмет синтаксису сучасної української мови, синтаксичну специфіку словосполучення;
- з'ясовувати й обґрунтовувати ознаки речення як базової одиниці синтаксичного рівня мови;
- теоретично інтерпретувати поняття простого (двоядерного, одноядерного) та простого ускладненого (двоядерного, одноядерного) речень й практично визначати його ознаки;
- практично визначати й аналізувати подані вище конструкції, пояснювати вживання розділових знаків у них.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри А.А.Зинякова

7. Форми і методи навчання: усний виклад матеріалу, проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, виконання вправ та тестових завдань, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз; інтерактивні імітаційні методи (ситуативні завдання); специфічні прийоми: граматичний аналіз лексем.

8. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. До заліку 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача; на іспиті – 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на самому іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА (Синтаксис складного речення)

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.07	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:</i> 5 <i>Модулів:</i> 2 <i>Змістовних модулів:</i> 2 <i>Загальна кількість годин:</i> 150 год. <i>Тижневих годин:</i> VII семестр – 1,7; VIII семестр – 2,7 год.	Нормативний Курс: IV Семестр: VII, VIII Лекції: 22 Лабораторні заняття: 8 Практичні заняття: 30 Самостійна робота: 90 Вид контролю: екзамен
--	---

2. Мета курсу: формування в студентів мовно-лінгвістичних компетенцій – комплексу лінгвістичних знань про мову як суспільне явище і систему, що охоплює фонетику, лексику, морфологію, синтаксис, стилістику тексту і культуру мовлення та постійно розвивається, вироблення вмінь оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності.

3. Опис курсу:

Модуль 1. Складне речення. Складносурядне речення. Складнопірядне речення

Тема 1. Складне речення як синтаксична конструкція. Проблеми дослідження складного речення. Визначальні граматичні та семантичні ознаки складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення. Формально-синтаксична та семантико-синтаксична структура складного речення. Комунікативна організація складного речення. Поділ складних речень за основними засобами зв'язку на сполучникові та безсполучникові.

Тема 2. Складносурядне речення в системі складного речення. Засоби вираження синтаксичних зв'язків і змістових відношень між частинами складносурядного речення. Структурно-семантичні типи складносурядних речень, виділювані на основі єдності характеру синтаксичних зв'язків і семантичних відношень між компонентами. Речення з єднальними, зіставно-протиставними, розділовими та градаційними сполучниками. Складносурядні речення відкритої та закритої структур. Складносурядні багатокомпонентні конструкції.

Тема 3. Складнопірядне речення як тип синтаксичної конструкції. Складнопірядне елементарне речення. Структурні особливості складнопірядних речень. Функції сполучних слів і сполучників у складнопірядному реченні. Вказівні слова як факультативні та обов'язкові компоненти в головній частині. Принципи класифікації складнопірядних речень.

Тема 4. Складнопірядні елементарні речення нерозчленованої структури. Характеристика складнопірядних речень у зв'язку з функцією пірядної частини. Семантико-структурні типи складнопірядних речень нерозчленованої структури.

Тема 5. Складнопідрядні елементарні речення розчленованої структури. Різновиди складнопідрядних речень із підрядними обставинними. Складнопідрядні речення з підрядними супровідними. Складнопідрядні речення з пояснювальними відношеннями між предикативними частинами.

Тема 6. Складнопідрядне багатокomпонентне речення. Речення з кількома підрядними частинами, різновиди зв'язку підрядних частин у їх межах.

Складнопідрядні речення з неоднорідною супідрядністю, послідовною підрядністю та однорідною супідрядністю. Поняття про контаміновані складнопідрядні багатокomпонентні речення.

Модуль 2. Складне безсполучникове речення. Багатокomпонентне складне речення з різними видами зв'язку. Період як своєрідна синтаксична структура. Складне синтаксичне ціле як синтаксична одиниця і компонент тексту. Конструкції з чужим мовленням. Основи української пунктуації

Тема 1. Складне безсполучникове речення

Проблема статусу складних безсполучникових речень. Складні безсполучникові елементарні речення з однорідними та неоднорідними частинами та їх основні різновиди. Складні безсполучникові багатокomпонентні речення та їх типи.

Тема 2. Складне речення з різними видами зв'язку.

Складні речення із сурядністю і підрядністю та їх різновиди. Складні речення з підрядністю і сурядністю.

Складне сполучниково-безсполучникове речення. Конструкції з сурядністю і безсполучниковістю; з підрядністю і безсполучниковістю; з сурядністю, підрядністю і безсполучниковістю.

Тема 3. Період як своєрідна синтаксична структура.

Структурно-семантичні особливості періоду. Семантико-синтаксичні відношення між частинами періоду.

Тема 4. Складне синтаксичне ціле як синтаксична одиниця і компонент тексту.

Засоби зв'язку його компонентів: семантична пов'язаність речень, єдність їх змісту, лексичні, морфологічні, синтаксичні та ритмомелодійні засоби. Абзац як композиційно-комунікативна одиниця, його роль у членуванні тексту. Текст як об'єкт синтаксично-комунікативного аналізу. Функціонально-комунікативні різновиди текстів. Монологічне мовлення як комунікативна та семантико-синтаксична форма усного і писемного тексту. Діалогічне мовлення.

Тема 5. Конструкції з чужим мовленням.

Засоби передачі чужого мовлення, співвідношення форм прямої та непрямої мови.

Тема 6. Основи української пунктуації.

Система розділових знаків. Структура речення та пунктуація. Інтонія речення та пунктуація. Огляд вживання розділових знаків у простому та складному реченнях. Використання засобів пунктуації для вираження емоційно-змістових відношень речення.

4. Завдання курсу:

- закріпити, систематизувати й узагальнити знання, уміння й навички, здобуті студентами у шкільному курсі української мови;
- поглибити знання про будову української мови, її історію і розвиток у процесі становлення, формування й еволюції української нації;
- прищепити студентам любов і повагу до рідного слова, пояснити роль і значення мови в житті кожної людини й суспільства зокрема;
- сформувати на основі мовного матеріалу уміння й навички творчого підходу до вирішення проблем гуманітарних наук, а також сприяти розвитку таких умінь і навичок як аналіз й синтез на ґрунті мовних явищ;
- формувати вміння вільного користування обома формами української мови – усною і писемною, дотримуючись норм літературної мови, уникаючи мовних помилок;
- навчати студентів вільно, зв'язно, логічно, точно, доречно й виразно викладати свої думки, користуючись багатством і різноманітністю мовних засобів, що властиві українській мові як мові високої культури;
- прищеплювати студентам навички й уміння творчої самостійної роботи в процесі підготовки до практичних і семінарських занять з української мови; формувати уміння та навички опрацювання науково-лінгвістичної літератури.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- володіння сучасною українською мовою в її літературній формі, розуміння її діалектного різноманіття;
- знання зв'язків української мови та її типологічного співвідношення з іншими мовами, її історії, сучасного стану і тенденцій розвитку;
- знання основ теорії писемної та усної комунікації, володіння її методами і прийомами;
- уміння аналізувати українську мову у діахронічному та синхронічному аспектах, використовуючи систему основних понять і мовознавчих термінів;
- володіння основними методами лінгвістичного аналізу;
- володіння методами і прийомами створення різних видів і типів текстів;
- володіння методами і прийомами аналізу, інтерпретації та трансформації різних видів і типів текстів;

- уміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови;
- володіння навичками бібліографічного розшуку; знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел;
- володіння сучасними методами і прийомами опрацювання інформації в галузі професійної діяльності.

II. Фахові:

- з'ясовувати предмет синтаксису сучасної української мови та основні поняття, пов'язані з синтаксисом складного речення;
- теоретично інтерпретувати поняття складного речення (типи, структура, засоби зв'язку предикативних частин та семантико-синтаксичні відношення між ними);
- практично визначати й аналізувати подані вище конструкції, пояснювати вживання розділових знаків у них.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури І. А. Корнієнко

7. Форми і методи навчання: лекційні, практичні та лабораторні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання: перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Назва: **Історія української літератури (давня і нова)**

1. Ідентифікація

Шифр: НПК 11	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS: 6 Модулів 1. Змістових модулів: 4 Загальна кількість годин: 180 год. Тижневих годин: I семестр, 4 год.	Нормативна Курс: I Семестр: I Лекції: 20 год. Практичні заняття: 40 год. Самостійна робота: 120 год.

2. Мета курсу: засвоєння студентами поняття «Українська література» в її географічних та часових межах, ознайомлення з основними тенденціями українського літературного процесу XI- перших десятиліть XIX століття, із кращими зразками художньої літератури означеного періоду та розгляд і осмислення їх зв'язку зі світовими надбаннями.

3.Опис курсу.

Тема 1. Основні тенденції розвитку давньої української літератури. Література княжої доби.

Характеристика поняття «українська література». Загальнокультурні виміри становлення та розвитку давньої української літератури. Естетичне значення давньої літератури. Обсяг та періодизація давнього українського письменства. Особливості давньої літератури. Історія вивчення давньої української літератури. Іван Франко про давність і окремішність української літератури.

Політична та релігійна ситуація княжої України. Прийняття християнства та його роль для розвитку літератури. Історичні умови виникнення перекладної літератури, її специфічні риси. Жанрова своєрідність перекладної літератури Київської Русі. Значення перекладної літератури. Біблія як літературна пам'ятка.

Тематика та художні особливості «Велесової книги». Історичні умови виникнення літописання. Ідейно-художня своєрідність літописів Київської Русі, жанрові особливості «Повчання дітям» Володимира Мономаха. Паломницька література.

Тема 2. Ораторсько-проповідницька проза доби раннього і високого Середньовіччя.

Загальна характеристика ораторсько-проповідницької прози Київської Русі. Провідні жанри. Іларіон Київський – руський філософ, письменник, історик. Композиційні особливості «Слова про закон і благодать» Іларіона. Художня своєрідність твору першого руського митрополита. Тематично-художня специфіка творчості Феодосія Печерського. Творчість Кирила Турівського та Кліма Смолятича. Риторичні особливості ораторської прози.літописання в Київській Русі, час його виникнення та жанрові особливості. Композиція «Повісті временних літ». Синкретизм як головна риса стилю літопису. Риси епічного героя в зображенні князя Святослава. Народнопоетичні легенди та перекази в літописі, їх значення.

«Слово о полку Ігоревім»: історична основа, питання часу, місця написання та авторства твору. Образи, засоби їх характеротворення. Сучасні дослідження і наукові гіпотези щодо пам'ятки.

Тема 3. Українська література пізнього Середньовіччя: джерела, система жанрів. Загальні тенденції розвитку літератури доби Ренесансу в Україні (II пол. ХУ - кінець ХУІ ст.).

Історичні умови розвитку літератури пізнього Середньовіччя. Оригінальна та перекладна література пізнього Середньовіччя: жанри і твори. Есхатологічні мотиви в українській літературі др. пол. XIII-XV ст. література «ожидовілих». Серапіон Володимирівський як знакова постать своєї доби. Ораторсько-учительська проза кінця XIII – першої половини XIV ст..сучасні дослідження української літератури пізнього Середньовіччя.

Паломницький жанр в українській літературі.

Тема 4. Українська полемічно-публіцистична література кінця XVI – поч. XVII ст.

Виникнення і розвиток полемічно-публіцистичної літератури. Берестейська унія. Міжконфесійна полеміка епохи Ренесансу. Діяльність Герасима Смотрицького, Василя Суразького, Стефана Зизанія. Полемічні памфлети . «Тренос» Мелетія Смотрицького. «Палінодії» Захарії Копистинецького. Літературна діяльність Іпатія Потія.

Літературна спадщина Івана Вишенського в контексті епохи. Модель біографії Івана Вишенського, прийнята наукою. Провідні твори письменника. Особливості стилю послань Івана Вишенського. Історична основа, проблематика, образи «Послання до єпископів».

Тема 5. Барокова ораторсько-проповідницька проза.

Історичні умови розвитку літератури та культури. Нова проповідницька й публіцистична проза. Ораторсько-проповідницька проза. Розвиток в ній християнських тем, проблематика. Використання проповідниками стилю бароко, його характерних рис.

Іоаникій Галятовський. Біографічні відомості та світогляд письменника. Збірка проповідей «Ключ розуміння», загальна характеристика змісту і стильових особливостей.

Лазар Баранович. Обставини життя письменника. суспільно-політичні погляди й літературна діяльність. Збірники проповідей.

Антоній Радивилівський. Біографічні відомості. Погляди на ораторське мистецтво. Збірники проповідей «Меч духовний» і «Труби словес проповідних», їх зміст і стиль.

Тема 6. Творчість Г.Сковороди: традиції і новаторство.

Філософські твори Г. Сковороди. Їх основні ідеї та положення.. використання у філософських трактатах творів різних літературних та фольклорних жанрів (байки, притчі, легенди, вірші, казки і пісні).

Збірка «Басни харьковские». Обставини їх написання. Погляди Сковороди на жанр байки та притчі. Тематика байок, їх мотиви.

Притчі Г. Сковороди. Основна їх тенденція – засудження методів тогочасного виховання. Глибокий патріотизм, демократизм і гуманізм у педагогічних поглядах Сковороди. Літературне значення притч.

Поезія Г. Сковороди: традиції і новаторство. Загальна характеристика поетичної спадщини. Структура збірки «Сад божественних пісень». Біблійна основа творів. Художні особливості пісень. Новаторство поета. Багатство нових образів.

Тема 7. Жанрово-тематичні особливості української драматургії ХУП-ХУІІІ ст. Творчість мандрівних дяків.

Формування драматургії. Ідейно-художня своєрідність драматургії. Перші згадки про існування в Україні драми і комедії. Шкільне походження драми, зв'язок її з польським і західноєвропейським театром.

Інтермедії як форма драматичної творчості. Драматична література Київського шкільного театру. Основні тематичні групи шкільних драм.

Українська барокова драматургія ХУП ст.: образна та тематична специфіка. Піднесення жанру інтермедій в кінці ХУП ст. на вищий рівень.

Жанрово-тематичні особливості української драматургії ХУІІІ ст. Загальна характеристика. Історична драма Ф. Прокоповича «Володимир»: стильовий синкретизм твору, особливості характеротворення. Тематика та особливості поетики драми невідомого автора «Милість Божа». Барокова образність драми Г. Кониського «Воскресеніє мертвих». Вертепна драма.

Тема 8. Нова українська література. Суспільно-історичні та культурні умови її становлення. І. Котляревський – засновник нової української літератури. «Енеїда» – перший класичний твір нової української літератури.

Суспільно-історичні умови становлення нової української літератури. Освітньо-наукове життя. Вплив ідей Просвітництва. Система освіти. розвиток фольклористики як науки. Театральне і пісенно-музичне мистецтво. Літературно-критична і теоретична думка. Перехід українського письменства на нову, світську основу. Теоретичне осмислення шляхів розвитку української літератури. Новаторське продовження бурлескно-травестійної традиції.

Іван Котляревський – зачинатель НУЛ. Письменницька та громадська діяльність митця. «Енеїда» – перший класичний твір нової української літератури. Специфічність зображення дійсності в поемі. Образи богів. Місце поеми в літературному процесі.

Новаторство письменника в жанрі драматургії. Соціально-побутовий конфлікт п'єси «Наталка Полтавка». Життєва основа та художня своєрідність драми.

Водевіль як жанр. Морально-етичний конфлікт водевілю «Москаль-чарівник».

Тема 9. Національні особливості розвитку жанру байки. П. Білецький-Носенко – перший байкар нової української літератури. Байка – як визначальна частина творчості П. Гулака-Артемовського. Новаторство Є. Гребінки-байкаря.

Шляхи розвитку реалістичної байки на Україні. Байка як жанр.

Байкарська спадщина П. Гулака-Артемовського. Байка «Пан та Собака»: спрямованість та сатирична загостреність байки. Соціальне спрямування байок «Дві пташки в клітці», «Рибка».

П. Білецький-Носенко – перший автор української літературної казки. Особливість казок. Ідейно-художнє спрямування («Три бажання»). Фольклорна основа творів митця. Засудження людських вад у байках «Сова та Скупець», «Гадюка та Терпуг», «Ведмідь-танцюра» та ін.

Новаторство Є. Гребінки-байкаря. Збірка «Малоросійські приказки»: соціальна загостреність проблематики байок. Картина судового свавілля байки «Ведмежий суд».

Тема 10. Г. Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк нової української літератури.

Г. Квітка-Основ'яненко – фундатор нової української прози, визначний драматург. Ранній період творчості. Драматургія. Перший драматичний твір «Приезжий из столицы, или суматора в уездном городе». Комедія «Дворянские выборы», «Шельменко – денщик», «Шельменко – волостной писарь».

Соціальна загостреність змісту п'єси «Сватання на Гончарівці». Своєрідність української прози Г. Квітки-Основ'яненка.

Бурлескно-реалістичні твори письменника: «Мертвецький великдень», «От тобі і скарб», «Салдацький патрет».

Повість «Конотопська відьма»: образна система твору.

Сентиментально-реалістичні твори: «Маруся», «Сердешна Оксана», «Козир-дівка» та ін.

4. Звдання курсу.

В результаті вивчення курсу студенти повинні:

Знати:

- особливості художньої літератури як виду мистецтва;
- основні тенденції розвитку давньої української літератури, дискусійність питання автентичності, найважливіші факти літературного процесу означеного періоду;
- періодизацію давньої літератури;

- відомості про творчі методи й літературні напрями, погляди дослідників на названі явища;
- вплив християнства на розвиток українського художнього слова;
- взаємодію оригінальної та перекладної літератури;
- зв'язок давнього письменства з усним мистецтвом слова;
- основні етапи життєвого й творчого шляху видатних письменників (митрополит Іларіон, літописець Нестор, Іван Вишенський, Іван Величковський, Григорій Сковорода та ін.);
- оцінку вивчених творів у літературознавчих дослідженнях та критичних статтях;
- місце українського письменства в загальноєвропейському літературному процесі.

вміти:

- робити аналітичний огляд літературно-критичних статей та досліджень щодо творчості окремих письменників та літературного процесу взагалі;
- виявляти основні проблеми у творі, що вивчається;
- з'ясовувати взаємозв'язок між подіями певної епохи, світоглядом і творчістю письменника;
- виявляти найхарактерніші ознаки творчих методів і напрямів;
- зіставляти різні погляди в ході полеміки, виявляти здатність доводити свої твердження, власну думку, вміти дискутувати;
- працювати з каталогом, періодикою;
- користуватися довідковими джерелами (літературними енциклопедіями, словниками літературознавчих термінів).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими ***компетентностями:***

Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час вивчення предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії світової культури й літератури;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- здійснювати аналіз творів художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу.

Фахові:

- володіти термінологією літературознавчої медієвістики.
- виявляти основні тенденції розвитку давньої української літератури.

- знати специфіку перекладної та оригінальної літератури; основні етапи життєвого й творчого шляху видатних письменників зазначеного періоду.
- уміти читати твори давньоукраїнською мовою.
- уміти аналізувати художні твори української літератури з погляду їх естетичної вартості, суспільного значення тощо.
- удосконалювати навички критично аналізувати та застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії та історії літератури.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент Л.М. Романюк.

7.Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота, МКР.

8.Форми організації контролю знань, система оцінювання: поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті

9. Мова викладання: українська.

Назва: Історія української літератури (70-90 рр. XIX ст.)

1. Ідентифікація

Шифр: НПК 11	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS: 4 Модулів 1. Змістових модулів: 2 Загальна кількість годин: 120 год. Тижневих годин: III семестр, 2	Нормативна Курс: II Семестр: 3 Лекції: 12 год. Практичні заняття: 28 год. Самостійна робота: 80 год. Вид контролю: екзамен

2.Мета курсу: ознайомити студентів з основними тенденціями розвитку українського літературного процесу II половини XIX ст. (70-90 рр.), кращими зразками його періоду, акцентуючи на традиціях і новаторстві, відстежуючи загальнонаціональні тенденції розвитку літератури у зв'язках з іншими літературами; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку

художньої свідомості, майстерності, зростання естетичного і морального потенціалу української класичної літератури, сприйняття її в контексті світової культури.

3.Опис курсу:

Тема 1. Літературний процес 70-90-рр XIX ст. в Україні. І. С. Нечуй-Левицький.

Літературний процес в Україні 70-90 рр. XIX ст. та основні тенденції розвитку української прози. Українська національна ідея та її реалізація у творчості Б. Грінченка, Олени Пчілки, О. Кониського. Основні тенденції розвитку українського театру і драматургії.

Творчий шлях та еволюція естетичних поглядів Нечуя-Левицького. Проза про землю. „Кайдашева сім'я”. Твори про інтелігенцію. Роман „Хмари”. Історична проза.

Тема 2. Панас Мирний. Життєвий шлях Панаса Яковича Рудченка. Творчість, естетичні погляди. Панас Мирний і начала аналітики в українській прозі. Оповідання й повісті Панаса Мирного. „Хіба ревуть воли, як ясла повні?” – перший український соціально-психологічний роман.

Доля жінки й суспільство в романі „Повія”.

Тема 3. Розмаїття творчої діяльності Б. Грінченка. Життя як праця. Творче становлення Бориса Грінченка. Різномасштабність діяльності. Поезія та ліро-епос. «Мала» й велика проза Б.Грінченка: традиції і новаторства.

Тема 4. Ідейно-тематичне багатство творчості М. Старицького: провідні мотиви та образи поезії. Жанрово-стильові особливості драматургії. Історична проза письменника.

М.Старицький: місце і роль у розвитку вітчизняної літератури періоду. Проза М.Старицького, літературне учнівство. Драматургія: специфіка, новаторство.

Тема 5. Марко Кропивницький як визначний актор, драматург, режисер. Традиції і новаторство в драматургії І. Карпенка-Карого.

Діяльність М. Кропивницького як організатора українського професійного театру. Пошуки й знахідки ранньої драматургії. Реалістична соціальна драма в спадщині митця. Творчість М.Кропивницького 80-90-х років. Історична тематика в драматургії Кропивницького. Традиції і новаторство в драматургії І. Карпенка-Карого.

Становлення таланту І. Карпенка-Карого. Місце і роль у розвитку вітчизняної драматургії. Соціально-викривальна комедія у творчості І.Карпенка-Карого.

Тема 6. Українська поезія 70-90 рр. XIX ст.: основні представники, тенденції розвитку, жанрово-стильові пошуки П. Грабовського, В. Самійленка, Я.Щоголева, І. Манжури в розвитку української поезії.

Багатогранність творчої діяльності І. Франка, його поетична спадщина.

Вплив лірики Т.Шевченка на українську поезію II половини XIX століття. Переборення цього впливу, пошуки нових жанрово-стильових форм І. Манжури, Я. Щоголевим, П. Грабовським.

Поєднання реалістичної манери письма з фольклорною традицією у ліриці І.Манжури. Образи трудящих („З заробітків”, „Бурлака”, „На пасіці”, „Мати” та ін.).

Зображення народного життя у віршах П. Грабовського.

Співчутливе зображення селянської бідноти у поезіях Я. Щоголева („Неня”, „Ткач”, „Пряха”, „На могилі”, „Чередничка”, „Косарі”, „Бурлаки”).

Поєднання реалізму з романтизмом. Високі художні якості поезій Я.Щоголева. Культура слова.

Провідні мотиви громадянської та філософської лірики В.Самійленка. Пейзажна лірика: елегійність, витонченість форм.

Дотепність, гострота проблематики сатиричних творів В.Самійленка. Версифікаційна культура вірша В.Самійленка.

Місце і роль І.Франка в українській культурі і літературі. Всебічно обдарований талант. Поезія Івана Франка. Етапність, збірки, філософія творчості.

“Зів’яле листя”: історія створення ліричної драми, особливості композиції збірки, інтертекстуальність, ідейно-художній аналіз основних віршів 3-х жмутків.

Ідейна глибина та новаторство поетичної форми збірки І.Франка “З вершин і низин”.

Актуальність проблематики поеми “Мойсей”. Ідейні концепти “прологу”. Новаторство І.Франка в опрацюванні біблійного матеріалу. Художня довершеність образу Мойсея, причини його трагедії. Місце поеми “Мойсей” у творчості І.Франка і українській та світовій літературі.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- складові українського літературного процесу загалом і конкретно;
- матеріал історії української літератури 70-90 років XIX ст.;
- визначальні явища і жанри цього періоду;

вміти:

- аналізувати твори в єдності їх змісту й художньої форми;
- володіти літературознавчою термінологією.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого мистецького явища;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;

II. Фахові:

- знати складові українського літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії української літератури 70-90-х років XIX ст., визначальні явища і жанри цього періоду;
- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;
- уміти розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця;
- знати закономірності пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку;
- уміти встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;
- орієнтуватися в концептуальних досягненнях методики навчання української літератури;
- критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- виявляти риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі;
- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви, виявляти характерні ознаки запозичення,

наслідування і моделі власного шляху письменників.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент Л. М. Романюк.

7.Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота, МКР.

8.Форми організації контролю знань, система оцінювання: поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ** (історія української літератури 1-ої половини XIX століття)

1. Ідентифікація

Шифр: НПК. 11	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 4</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 2</i> <i>Загальна кількість годин: 120</i> <i>Тижневих годин: 4</i>	Нормативна Курс: I Семестр: II Лекції: 16 Самостійна робота: 80 Вид контролю: іспит

2. Мета курсу: засвоєння студентами поняття «українська література» в її географічних та часових межах, ознайомлення студентів з основними тенденціями українського літературного процесу від давнини до сучасності, акцентуючи на традиціях і новаторстві, відстежуючи загальнонаціональні тенденції розвитку літератури у зв'язках з іншими літературами; опанування найважливішим історико-літературним і фактологічним матеріалом щодо мистецьких тенденцій в цілому, а також біографій класиків зокрема.

3. Опис курсу.

Тема 1. Літературний процес 1-ої половини XIX століття. Європейський романтизм: основні риси, течії, школи. Романтизм в українській літературі перших десятиліть XIX століття. Три етапи розвитку.

Тема 2. Тематичні й художні особливості української романтичної поезії. Творчість М.Костомарова. Пісенна творчість українських романтиків: М.Петренка, В.Забіли, О.Афанасьєва-Чужбинського та ін.

Тема 3. Культурно-мистецьке відродження на західноукраїнських землях. Діяльність «Руської трійці». Естетичні принципи альманаху «Русалка Дністрова». Українські школи в польській та російській літературах. Творчість М. Гоголя.

Тема 4. Шевченківський та по шевченківський період в новій українській літературі. Київські романтики та Кирило-Мефодіївське братство. Т.Шевченко: хронологічна канва біографії. Багатогранність творчої діяльності Т.Шевченка. Перший період творчості (1837-1843).

Тема 5. Творчість періоду «трьох літ» (1843-1845). «Невольничча муза» Т. Шевченка (1847-1857) та творчість останніх років життя (1857-1861). Творча постать Т.Шевченка у загальноєвропейському контексті.

Тема 6. Загальна характеристика літературного процесу 2-ї половини XIX століття. Здобутки прозаїків. Пантелеймон Куліш: біографічна канва, науково-публіцистична й літературна діяльність. Мала проза П.Куліша: проблематика, поетика, жанрова своєрідність. Великі епічні форми. «Чорна рада» П.Куліша – перший історичний роман нової української прози (проблематика та образна система роману). Поетична спадщина П.Куліша: загальна характеристика.

Тема 7. Прозаїки «Основи». Жіноча проза (Марко Вовчок та Ганна Барвінок).

Тема 8. Ідейно-художні та жанрово-стильові особливості прози 2-ої половини XIX століття. Ю.Федькович – продовжувач традицій Т.Шевченка та громадський діяч. Провідні мотиви лірики (жовнірська тематика; мотиви визвольної боротьби; поет і мистецтво; сатира). Проблематика прозових творів. Різноманітний характер творчої спадщини письменника. Л.Глібов – видавець, журналіст, публіцист. Літературне та громадське оточення письменника. Два періоди творчості митця. Л.Глібов – байкар. Оригінальність жанру байки письменника, їх проблематика, образи. Мотиви лірики Л.Глібова.

4. Завдання курсу.

- Поглибити знання студентів про основні етапи розвитку української літератури, ознайомити з найважливішими фактами літературного процесу означеного періоду.
- Сприяти усвідомленню літератури як певного національного та історичного типу художньої творчості.
- Формувати вміння та навички наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, винесених на самостійне опрацювання.
- Розкрити суспільно-історичні та культурні умови розвитку української літератури на певному етапі суспільного становлення.
- Поглибити знання студентів про життєвий і творчий шлях класиків національної літератури; розкрити культурні й політичні чинники, що спонукали митців до написання творів різних періодів.

– Засобами художнього слова сприяти формуванню у студентів високих гуманістичних ідеалів, національної самосвідомості, розвивати творче мислення.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: знає термінологічний апарат навчальної дисципліни, уміє розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця; знає різновиди літературно-мистецьких систем і принципи їх побудови; володіє навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе дослідження літературних творів; виявляти риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі; удосконалювати навички критично аналізувати та застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії та історії літератури для власних наукових досліджень; уміє аналізувати художні твори української літератури з погляду їх естетичної вартості, суспільного значення.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури І. Г. Родіонова.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача та 40% набирають під час іспиту.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (історія української літератури 1 половини XX століття")

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.11	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 5</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 3</i> <i>Загальна кількість годин: 150 год.</i> <i>Тижневих годин: VI семестр – 4,1 год.</i>	Нормативна Курс: 3 Семестр: VI Лекції: 20 год. Практичні заняття: 38 год. Самостійна робота: 92 год. Вид контролю: залік

2. Мета – спираючись на нові методологічні засади, вироблені сучасним літературознавством, дати студентам наукові знання історії, особливостей розвитку української літератури першої половини ХХ століття.

3. Опис курсу:

Тема 1. Панорама літературного життя 1920-х років.

Український культурний ренесанс 20-х років ХХ століття: джерела, зміст і наслідки. Розмаїття стильових напрямів і течій. Літературні угруповання та їх програми. Літературна дискусія 1925–1928 років. Утручання компартії в літературний процес. Партійні постанови і резолюції. Література у межах соціалістичного реалізму: формування канону.

Тема 2-3. Поезія 20-х – початку 30-х років. Розмаїття стильових напрямів, шкіл, жанрів поетичного світовідчуття.

Український символізм. Поетичний світ Павла Тичини. Український неокласицизм: інтелектуальна та філологічна культура, довершеність змісту і форми. Український неоромантизм. Поезія В. Сосюри, Є. Плужника. Експресіонізм як явище в українській поезії 20-х рр. Елементи поезики експресіонізму в творчості Т. Осьмачки, М. Бажана.

Тема 4-5. Проблемно-тематичні та жанрово-стильові обрії прози.

Переорієнтація в системі жанрів. Напрямок стильової еволюції. “Мала” проза. “Велика” епічна проза: повість. Романістика. Основні етапи творчого шляху М. Хвильового, їх ідейно-тематична та жанрово-стильова характеристика. Екзистенційні моделі буття в інтелектуальній прозі В. Підмогильного.

Тема 6-7. Український театр і драматичне мистецтво. Кінодраматургія.

Українське театральне мистецтво. Естетичні засади “Молодого театру” та театру “Березіль”. Ідейно-тематичний діапазон української драматургії 1920 рр. Драматургія М. Куліша. Творчий шлях І. Кочерги. Кінодраматургія. Творча діяльність О. Довженка.

Тема 8. Літературне життя Західної України в міжвоєнний період.

Літературно-мистецькі школи, угруповання. Видавництва як рушії літературного життя. Модерні художні напрямки в західноукраїнській поезії. Поетичні міфологи Б.-І. Антонича. Західноукраїнська проза доби міжвоєнтя.

Тема 9-10. Український літературний процес міжвоєнного двадцятиліття в еміграції.

Еміграція як соціально-політичне і духовно-культурне явище. Центри української еміграції. Празька школа в українській поезії. Доктрина “державницької літератури”. Тематичний діапазон і стильове розмаїття творчості Ю. Дарагана, Л. Мосендза, О. Ольжича, О. Теліги та ін. Історіософська концепція Є. Маланюка.

4. Завдання курсу:

- об’єктивно й повно, з позицій історичної правди й відповідно до наукового обґрунтування критеріїв художньої творчості дослідити художній доробок як тих митців, чий творчий шлях зазнав спотворень і фальсифікацій, так і тих, чий твори були “канонізовані” радянським літературознавством і правили за взірець “соціалістичного реалізму”.

- допомогти глибше оволодіти принципами ідейно-художнього аналізу літературних творів, методологією їх оцінювання;
- спрямувати студентів на систематичне, глибоке осмислення найновіших літературознавчих праць;
- пов'язати вивчення корінних питань історії літератури з практичною роботи майбутніх викладачів мови і літератури, критиків і літературознавців;
- сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти відповідними **компетентностями**:

- орієнтуватися у вітчизняному літературному процесі 2-ї половини ХХ ст.;
- розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця;
- застосовувати різні аспекти літературознавчого аналізу;
- здійснювати типологічні зв'язки між літературними явищами і фактами;
- використовувати здобутки сучасної літературознавчої науки;
- виявляти риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності; уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- використовувати здобуті знання під час проведення прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- творчо застосовувати набуті знання під час проходження педагогічної практики.

5. Статус у навчальному плані: нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доктор філологічних наук, професор О. С. Філатова.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

Для заліку – 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (історія української літератури 2 половини ХХ століття)

2. Ідентифікація

Шифр: НПК.11	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 6</i> <i>Модулів: 2</i> <i>Змістовних модулів: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 180 год.</i> <i>Тижневих годин: VII семестр – 4,4 год.</i>	Нормативна Курс: 4 Семестр: VII Лекції: 30 год. Практичні заняття: 40 год. Самостійна робота: 110 год. Вид контролю: екзамен

2. Мета – з’ясувати важливі історико-культурні та літературно-естетичні проблеми українського літературного процесу 2-ї половини ХХ ст. У ній простежується функціонування літературних напрямів, течій та стилів. В історико-культурному та естетичному аспектах представлені літературні портрети письменників, особливості культурно-літературного відродження, специфіка творчого методу й поетики українських митців.

3. Опис курсу:

Тема 1. Панорама літературного життя.

Тематичний та жанрово-стильовий огляд літератури даного етапу. Провідні жанри, теми й образи прози повоєнних років. Поезія: риторика, приглушення особистісного начала, тенденції офіційної творчості – і безсумнівні здобутки. Драматургія. Вплив на розвиток жанру “теорії безконфліктності”. Література і повоєнна еміграція. Література в таборах Ді-Пі. Період МУРУ. Спілка письменників “Слово”.

Тема 2. Феномен “шістдесятництва”.

“Шістдесятництво” як явище культурологічне і соціальне. Непослідовність і короткочасність процесу оновлення на цьому етапі. Наростання адміністративного втручання в культурне і художнє життя у другій пол. 60-х років. Естетичні та ідейно-проблемні пошуки літератури. Жанрово-стильове оновлення. “Третє цвітіння”: естетичні параметри творчості старшого покоління митців.

Тема 3. Поезія шістдесятників.

Основні принципи естетичної платформи Д.Павличка. Єдність принципів життя і творчості Л.Костенко. Інтенсивність духовних пошуків у ліриці поетеси. Історичні романи у віршах. “Неонародницька” концепція лірики Василя Симоненка. Казки. Проза. Гуморески. Піднесення “температури” творчих шукань І. Драча, М. Вінграновського та ін.

Тема 4. Дисидентський рух і література.

Дисидентський рух в Україні, причини його виникнення, особливості та перебіг. Участь в ньому письменників. “Естетика страждання” в поезії В.Стуса. Суспільно-політичний ідеал, морально-етичні та філософські засади, духовне світовідчужання І.Світличного, Є.Сверстюка, М.Руденка, І.Калинця.

Тема 5-6. Проблемно-тематичні обрії прози.

Переорієнтація в системі жанрів. Напрямок стильової еволюції. Звернення до нових тем, зумовлених змінами в суспільно-політичному житті країни. “Друга хвиля” воєнної прози. Інтенсивний розвиток “малої” прози (твори В. Дрозда, Є. Гуцала, В. Шевчука, Г. Тютюнника, А. Дімарова та ін.). Нова якість романістики, тяжіння до великих епічних полотен (О.Гончар, М.Стельмах, І.Вільде, П.Загребельний та ін.). Історична романістика.

Тема 7. Український театр і драматичне мистецтво другої пол. 40-х – поч. 60-х років.

Драматургія цього періоду, згубний вплив на її розвиток засад “монополізму”. Канонізація „комуністичної” моралі у п’єсах О.Корнійчука. Долання проявів безконфліктності, посилена увага до складних проблем духовного життя у творчості М.Зарудного, О.Коломійця, О.Левади.

Тема 8. Літературний андеграунд 60-70-х років ХХ століття.

Прикмети періоду. Фатальні наслідки доби неосталінізму для українського письменства. Провідні тенденції літературних шукань цього часу. Естетична концепція та недекларована естетична концепція “Київської школи”. Особливості “чистої” поезії М.Воробйова, В.Голобородька, М.Григоріва, В.Кордуна. “Тиха” поезія П.Мовчана, І.Жиленко, Л.Талалая як опозиція нормативам соцреалізму.

Тема 9. “Химерна проза” в українській літературі.

Історичні джерела “химерної прози”, детермінованість, еволюція. Літературно-критична дискусія про зміст і художні компоненти “химерної прози”. Жанрово-стильові модифікації фольклорно-міфологічних творів (О.Ільченка, В.Міняйла, Є.Гуцала та ін.). Твори В.Шевчука як альтернатива “химерній прозі”.

Тема 10. Ідейно-стильова палітра поезії 80-х років. Українська драматургія.

Криза української літератури, спроба її подолання засобами соцреалізму. Заперечення нормативів соцреалізму поезією Ліни Костенко, М.Вінграновського, І.Драча. Д.Павличка та ін. Свіжі віяння в поезії молодих поетів (І.Римарука, Т.Федюка, І.Малковича та ін.). Огляд драматургії.

Тема 11. Здобутки прози 80-х років.

Жанрова і тематична різноманітність малої прози (В.Дрозд, І.Чендей, А.Дімаров, В.Яворівський та ін.). Епіка Чорнобиля. Переосмислення історичної пам’яті у романах Р.Федоріва, Ю.Мушкетика, П.Загребельного, Р.Андріяшика та ін. Поява українського сатиричного роману, розвиток гумору.

Тема 12. Основні тенденції розвитку літератури кінця ХХ століття.

Український неоавангардизм. Літературні організації Бу-Ба-Бу, ЛуГоСад, “Пси св. Юра”, “Нова дегенерація”. Ідейно-художній поліфонізм, співжиття представників різних творчих поколінь: шістдесятники, “київська школа” поезії, вісімдесятники, дев’яностівці. Прозові школи: київсько-житомирська, галицько-станіславська. Творення сценічного репертуару “традиційниками” та “експериментаторами”.

Тема 13-14. Практика постмодернізму в українській літературі 90-х років.

Ідейно-естетичні пошуки поезії 90-х рр. Зміни в прозових жанрах. Перегрупування на тематично-проблемному рівні (філософська, інтелектуально-психологічна література), осмислення національної історії. Оригінальність жіночої прози. Драматургія. Новаторський характер драматичних постановок, націленість драматургів (В.Шевчук, Б.Стельмах, Я.Верещак, В.Діброва, О.Ірванець, Б.Жолдак та ін.) на пошук нових форм і засобів.

Тема 15. Основні умови і тенденції розвитку літератури початку ХХІ століття.

Концептуальні парадигми нового творчого покоління. Масова та елітарна література. Література за межами книги. Комп'ютеризація літературного процесу.

4. Завдання курсу:

- об'єктивне та повне, з позицій історичної правди й відповідно до наукового обґрунтування критеріїв художньо-естетичної творчості дослідити доробок як тих митців, чий творчий шлях зазнав спотворень і фальсифікацій, так і тих, чий твори були “канонізовані” радянським літературознавством і правила за взірць “соціалістичного реалізму”.
- вивчити жанрово-стильові та ідейно-художні особливості української літератури;
- оволодіти принципами ідейно-художнього аналізу літературних творів, методологією їх оцінювання;
- пов'язати вивчення корінних питань історії літератури з практичною роботи майбутніх викладачів мови і літератури, критиків і літературознавців.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти відповідними **компетентностями**:

- орієнтуватися у вітчизняному літературному процесі 2-ї половини ХХ ст.;
- розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця;
- застосовувати різні аспекти літературознавчого аналізу;
- здійснювати типологічні зв'язки між літературними явищами і фактами;
- виявляти риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності; уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- використовувати здобуті знання під час проведення прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- творчо застосовувати набуті знання під час проходження педагогічної практики.

5. Статус у навчальному плані: нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: доктор філологічних наук, професор О. С. Філатова.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

Для іспиту – 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

II. Вибіркові навчальні дисципліни

Назва: **МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.01	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i> <i>Модулів:2</i> <i>Змістовних модулів:1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 1,7 год.</i>	Варіативний Курс: II Семестр: III Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 120 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: організація науково-дослідницької діяльності студентів, оволодіння ними основною науковою термінологією з курсу та методологією проведення наукових досліджень, вироблення умінь та навичок написання рефератів, статей, курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт.

3. Опис курсу:

Модуль 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності. Специфіка науково-дослідницької діяльності.

Тема 2. Психологія і технологія наукової творчості. Методологія наукового дослідження. Організація творчої діяльності. Робочий день науковця. Робоче місце науковця.. Оргтехніка, технічні засоби наукової діяльності. Методи і техніка дослідження. Використовування методів наукового пізнання. Методи, що застосовуються на емпіричному і теоретичному рівнях досліджень. Методи теоретичних досліджень.

Тема 3. Підготовка публікацій, рефератів, доповідей

Тема 4. Курсова, дипломна, магістерська робота як кваліфікаційне дослідження

Модуль 2. Бібліографічна практика.

4. Завдання курсу:

- висвітлити теоретичні основи, питання психології та технології наукової творчості, організації науково-дослідницької діяльності;
- ознайомити студентів із сутністю, послідовністю виконання, підготовкою до захисту бакалаврських, дипломних і магістерських робіт;
- виробити у студентів уміння та навички роботи над рефератом, науковою статтею та доповідями;
- сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів;
- виробити в студентів уважне й критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;
- збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки;
- навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- Володіння орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними і стилістичними нормами сучасної української літературної мови.
- Уміння користуватись науковою, навчальною, довідковою літературою.
- Уміння вести наукову дискусію й володіння навичками публічного виступу.
- Знання специфіки наукового стилю сучасної української літературної мови.
- Уміння критично оцінювати отриману наукову інформацію.
- Уміння здійснювати відбір та аналіз фактичного матеріалу.
- Володіння методикою створення усного й письмового наукового тексту за спеціальністю.

II. Фахові:

- Знання теоретичних основ організації науково-дослідницької діяльності.
 - Володіння технологією та методикою організації наукової творчості.
 - Знання психологічних основ організації наукової діяльності.
 - Уміння і навички здійснення наукових досліджень та оформлення їх результатів у вигляді рефератів, статей, доповідей, курсових і дипломних робіт з урахуванням основних вимог.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Корнієнко І. А.

7.Форми і методи навчання: лекційні, практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання: перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **МОВЛЕННЄВИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ,
ФІЗІОЛОГІЯ ТА ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.2	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:6</i> <i>Модулів:2</i> <i>Змістовних модулів:2</i> <i>Загальна кількість годин: 180 год.</i> <i>Тижневих годин: 4 год.</i>	Вибіркова Курс: I Семестр: I Лекції: 18 Практичні заняття: 42 Самостійна робота: 120 Вид контролю: залік

2.Мета курсу: оволодіння необхідними практичними навичками в організації найпоширеніших мовленнєвих ситуацій, спрямованих на комунікативну успішність.

3.Опис курсу.

Тема 1. Поняття про мову і мовлення, їх функції. Фізіологічні основи мовлення.

Тема 2. Складові частини техніки мовлення. Висота голосу, темп, тембр. Володіння диханням; уміння керувати голосом; вироблення навичок чіткої артикуляції. Інтонація. Засоби логіко-емоційної виразності читання.

Тема 3. Постава. Дихання, типи дихання. Фізіологічні особливості дихання. Умови правильного дихання. Пауза. Роль пауз.

Тема 4. Будова мовленнєвого апарату. Аспекти вивчення звуків. Звуковий склад сучасної української мови. Голосні і приголосні звуки: класифікація, артикуляційно-акустична характеристика.

Тема 5. Предмет і завдання фонетики. Теоретичне і практичне значення фонетики. Загальна та прикладна фонетика. Аспекти вивчення звуків.

Тема 6. Фонетична транскрипція. Фонетичний аналіз слів.

Тема 7. Українська літературна вимова голосних та приголосних. Дикція. Вимова голосних звуків у наголошеній та ненаголошеній позиціях. Вимова приголосних звуків (буквосполучення дж, дз; вимова шиплячих та свистячих;

вимова –г, г; асиміляція/ дисиміляція приголосних). Дихальні вправи для розвитку пружності голосових зв'язок.

Тема 8. Логічність мовлення. Акцентуаційні норми сучасної української літературної мови. Основні правила наголошування слів.

Тема 9. Правильність і виразність мовлення. Орфографічні норми.

Тема 10. Виразність мовлення і структурно-інтонаційна організація тексту (логічні паузи, логічний наголос, розділові знаки). Партитура тексту.

Тема 11. Достатність мовлення.

Тема 12. Ясність і доступність мовлення. Морфологічні норми і поширені відхилення від них.

Тема 13. Багатство мовлення.

Тема 14. Стилiстичні норми. Стилiстично нейтральні й марковані слова. Особливості їх вживання. Стилiстичні помилки, їх попередження

Тема 15. Чистота мовлення. Просторічна лексика і діалектизми. Запозичена лексика. Визначення чистоти мови. Типові помилки, пов'язані зі зловживанням: використання просторічних слів, жаргонізмів; функціонування діалектизмів; канцеляризми і слова-паразити.

Тема 16. Діалог. Інтерв'ю. Телефонна розмова. Форми усного мовлення. Правила ведення телефонної розмови. Особливості усного професійного мовлення.

Тема 17. Дискусія, правила переконання співрозмовника у правильності власних думок. Складання діалогу дискусії. Форми проведення дискусії. Правила поведінки під час дискусії. Культура мовлення під час дискусії.

Тема 18. Українська мова в пресі. Українська мова в телерадіоефірі. Мовлення як засіб створення особистого іміджу. Культура слова: уперто чи наполегливо? Вибирати чи обирати. Мова реклами.

Тема 19. Мовні засоби переконання, згоди/відмови, розпорядження. Інформативність жестів, правила жестикуляції.

Тема 20. Мовленнєвий етикет. Формули і тональності мовленнєвого етикету.

4. Завдання курсу.

- Підвищити культуру усного й писемного мовлення.
- Сформувати практичні уміння із побудови усного монологу повідомлення на задану тему.
- Сформувати в студентів уявлення про різноманітність мовленнєвих ситуацій та засобів мовлення, мовленнєві стереотипи та їхнє завдання, функції та особливості прояву мовленнєвого етикету.
- Сприяти розвитку та закріпленню навиків мовлення та елементів невербальної поведінки, що забезпечують ефективність мовлення (жести, міміка), розвитку культури мовлення, мовного етикету.
- Створити базу для подальшої підготовки спеціалістів у галузі усного та писемного мовлення.
- Забезпечити первинне ознайомлення з галузями прикладної лінгвістики – роботою філолога-консультанта, перекладача, диктора, ведучого теле-радіограм, редактора, спічрайтера.

– Сформувати навичок редагування тексту.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; знає одиниці мови та правила їх поєднання; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє особливостями ділового мовлення та ведення діловодства.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент Каленюк С. О.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.03	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:2</i> <i>Модулів:1</i> <i>Змістовних модулів:2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: III семестр – 3 год.</i>	Вибірковий Курс: II Семестр: IV Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: ознайомлення з українськими говорами та їхніми особливостями, на основі яких сформована сучасна українська літературна мова, виявлення значення діалектної мови як об'єкта дослідження, формування вмінь й навичок на основі практичного застосування цих знань.

3. Опис курсу.

Тема 1. Вступ. Діалектологія як розділ мовознавства. Українська діалектологія: основні поняття, діалектні одиниці та дослідження. Предмет і

завдання української діалектології. Джерела та методи вивчення народних говорів. Зв'язки з історією, етнографією, ономастикою. Вивчення української мови у просторовій проекції. Діалектне членування української мови. Історія формування українських говорів та наріч. Історія групування говорів. Говірки Середньої Наддніпрянщини – основа сучасної української літературної мови.

Тема 2. Історія української діалектології. Загальні відомості про розвиток діалектологічних досліджень в Україні від перших діалектологічних спостережень XVIII ст. до сучасного їх стану (простежується розширення проблематики та географії досліджень, удосконалення методики опрацювання діалектного матеріалу і т. ін.), огляд лексикографічних та лінгвогеографічних праць, монографічних досліджень з української діалектології, вклад окремих учених та наукових шкіл у розвиток цієї галузі мовознавства.

Тема 3. Українська діалектна лексикографія. Упорядкування методики лексикографічної роботи. Загальні та тематичні діалектні словники. Сучасна вітчизняна лінгвістична географія. Упорядкування методики лінгвогеографічних досліджень. «Атлас української мови» та регіональні атласи. Актуальні завдання української діалектології.

Тема 4. Діалектні особливості говорів української мови. Історичний розвиток фонетичної системи українських говорів. Розвиток етимологічних *о, *е в новозакритому складі на діалектному ґрунті. Історичний коментар до рефлексів давнього *ѣ в говорах української мови. Розвиток давніх голосних *у, *і на діалектному ґрунті. Еволюція давнього голосного *m. Кількісний та якісний склад українського діалектного консонантизму в історичному розвитку. Історичний розвиток системи словозміни українських говорів. Історія типів відмін та відмінкових форм іменників української народної мови. Еволюція відмінкових форм прикметників в українській діалектній мові. Історія форм особових, зворотного та неособових займенників в українських говорах. Формування діалектних особливостей українського дієвідмінювання. Історія форм минулого часу української народної мови. Еволюція форм вираження майбутньої дії. Історія парадигми умовного способу.

Тема 5. Українська діалектна лексика. Діалектизми в українській літературній мові.

Тема 6. Морфологія діалектної української мови. Історія типів відмін та відмінкових форм іменників української народної мови. Еволюція відмінкових форм прикметників в українській діалектній мові. Історія форм особових, зворотного та неособових займенників в українських говорах. Формування діалектних особливостей українського дієвідмінювання. Історія форм минулого часу української народної мови. Еволюція форм вираження майбутньої дії. Історія парадигми умовного способу.

Тема 7. Діалектний синтаксис.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

- визначити місце дисципліни в системі підготовки студентів-філологів, її узагальнений характер та практичне значення;
- усвідомити поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів;
- виробити критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;
- збагатити лексичний запас новими термінами з фахової підготовки;
- ознайомити студентів з основними діалектними одиницями (наріччя, говір, говірка) та окреслити межі поширення й мовні особливості різних рівнів трьох наріч української діалектології – північного, південно-західного та південно-східного та кожного українського говору;
- показати основні діалектологічні дослідження в українській лінгвістиці та сформулювати методологічну основу ведення таких досліджень;
- сформулювати основні навички аналізу діалектних текстів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- володіння українською мовою в її літературній та діалектній формі;
- знання шляхів розвитку й становлення української літературної мови та особливостей діалектної мови як її генетичного джерела;
- знання про мову як багатофункціональну знакову систему і суспільне явище, розуміння основних процесів, що відбуваються в мові, розширення філологічного світогляду;
- знання лінгвістичної та країнознавчої специфіки і своєрідності української мови та культури;
- уміння користуватись довідковими й лексикографічними джерелами;
- володіння термінологічним апаратом.

II. Фахові

- уміння розпізнавати наріччя і говори української мови, визначати межі їх поширення на лінгвістичній карті;
- уміння за фонетичними, лексичними та граматичними особливостями визначити, до якого з говорів української мови належить певний текст;
- уміння на слух визначати, носієм якого з говорів української мови є мовець, проаналізувавши його мовлення.
- уміння збирати, систематизувати та аналізувати діалектологічний матеріал, виділяти основні риси рідної говірки;
- володіння основними поняттями та лінгвістичними термінами навчальної дисципліни.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури В. М. Баденкова.

7. Форми і методи навчання: Усний виклад матеріалу, проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, вправи, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; специфічні прийоми: фонетичний, граматичний розбори.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

9. Мова викладання: українська.

Назва: МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (методика навчання української мови)

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.04	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 6</i> <i>Модулів: 2</i> <i>Змістовних модулів: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 180 год.</i> <i>Тижневих годин: V семестр – 2,0 год.;</i> <i>VII семестр – 2,8 год.</i>	Вибіркова Курс: III Семестр: V-VII Лекції: 18 Практичні заняття: 26 Лабораторні заняття: 14 Самостійна робота: 122 Вид контролю: залік / екзамен

2. Мета курсу: оволодіння студентами-філологами існуючими методами й прийомами успішного навчання рідної мови не тільки в школі, а й у гімназії, ліцеї, коледжі, уміннями й навичками їх творчо застосовувати; навчити студентів співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи, втілювати нові методичні ідеї в практику вивчення предмета.

3. Опис курсу.

Тема 1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна

Тема 2. Українська мова як навчальна дисципліна в загальноосвітніх закладах

Тема 3. Державний стандарт, програми і концепції мовної освіти та їх роль у підготовці вчителя-словесника

Тема 4. Психологічні й дидактичні основи навчання української мови

Тема 5. Методи, прийоми і засоби навчання української мови. Форми та засоби контролю з української мови

Тема 6. Типи уроків української мови, їх структура і методика проведення

Тема 7. Проблемне навчання української мови

Тема 8. Позакласна робота на уроках української мови

- Тема 9.** Методична робота вчителя-словесника
- Тема 10.** Методика навчання фонетики й орфоепії
- Тема 11.** Методика навчання лексикології та фразеології
- Тема 12.** Методика навчання будови слова і словотвору
- Тема 13.** Загальні питання методики навчання граматики
- Тема 14.** Методика вивчення частин мови
- Тема 15.** Методика навчання синтаксису
- Тема 16.** Методика навчання орфографії
- Тема 17.** Методика навчання пунктуації
- Тема 18.** Спостереження і аналіз уроку української мови
- Тема 19.** Календарно-тематичне планування уроків української мови
- Тема 20.** Спецкурси та факультативні заняття з української мови
- Тема 21.** Теоретичні основи мовленнєвого розвитку учнів
- Тема 22.** Методика формування комунікативних умінь і навичок учнів і роботи над мовленнєвознавчими поняттями
- Тема 23.** Методика роботи над переказами
- Тема 24.** Методика роботи над творами
- Тема 25.** Методика роботи над текстом
- Тема 26.** Основні напрями роботи зі стилістики й культури мовлення
- Тема 27.** Методика навчання риторики
- Тема 28.** Методика вивчення загальних відомостей про мову
- Тема 29.** Методика вдосконалення комунікативної компетентності учнів у старшій школі
- Тема 30.** Методика виправлення й обліку помилок у письмових роботах учнів
- Тема 31.** Технологія уроку розвитку мовлення

Завдання курсу:

- підготувати майбутніх учителів-словесників до роботи з розвитку мовлення в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепції мовної освіти в Україні;
- забезпечити засвоєння студентами системи теоретичних основ роботи над розвитком мовлення і професійних знань, які допоможуть їм формувати в учнів мовну і мовленнєву компетенції, виховувати свідомих громадян України;
- домагатися засвоєння студентами методичних особливостей навчання різних видів переказів та творів, передбачених чинною шкільною програмою;
- учити студентів визначати види робіт з розвитку усного зв'язного мовлення, обирати способи підготовки до усних відповідей на лінгвістичні теми з урахуванням змісту висловлювання, ступеня підготовленості, джерела інформації, ступеня самостійності суджень тощо;
- формувати у майбутніх вчителів-словесників вміння, пов'язані з опрацюванням різних стилів мовлення, зокрема з публіцистичним і діловим мовленням, аналізом і характеристикою виражальних мовних

засобів, редагуванням текстів, конструюванням речень і зв'язних висловлювань різних типів і стилів мовлення.

У результаті вивчення курсу студенти повинні оволодіти такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- уміння налагоджувати продуктивну педагогічну взаємодію, найбільш виразною формою якої є співпраця, співтворчість;
- уміння подрібнювати педагогічні явища на складові, осмислювати кожну частину, знаходити в теорії навчання і виховання ідеї, закономірності, адекватні логіці явища, що розглядають; уміння правильно діагностувати педагогічне явище; знаходити головну педагогічну проблему і способи її розв'язання;
- уміння прогнозувати розвиток учнівського колективу, особистості, педагогічного процесу в цілому, з отриманням результатів застосування педагогічних методів, прийомів та засобів;
- уміння проводити оперативну діагностику, корекцію рівня засвоєння матеріалу учнями; визначати індивідуальну та групову “зони найближчого розвитку”;
- уміння створювати відповідні умови для розвитку пізнавальних інтересів і особистісних рис учнів засобами мови;
- уміння переводити цілі та зміст освіти і виховання у конкретні педагогічні задачі;
- уміння сприймати та інтерпретувати інформацію в процесі педагогічної взаємодії;
- уміння створювати спеціальні ситуації, які мають педагогічний потенціал для навчання і виховання;
- уміння здобувати, інтерпретувати й адаптувати інформацію щодо завдань навчання та виховання;
- уміння спостерігати, вивчати та аналізувати перспективний досвід учителів та викладачів різних типів загальноосвітніх навчальних закладів;
- аналізувати послідовність видів навчальної діяльності учнів та оцінювати її з погляду відповідності психологічним закономірностям розвитку мовної особистості учня;
- проектувати навчальний процес на основі технологічного підходу та здійснювати його моніторинг на основі інформаційних технологій;
- уміння ефективно застосовувати методи, прийоми, засоби у педагогічній діяльності та співвідносити їх із віковими особливостями учнів;
- наявність досвіду особистісної діяльності відповідно до вироблених наукою критеріїв та рекомендацій щодо організації мовної освіти;
- здатність здійснення вірогідного прогнозування динаміки розвитку загальних та індивідуальних здібностей особистості; виділення головних рис особистості, її соціально-ціннісних орієнтацій;
- уміння педагогічного спілкування: застосування “комунікативної атаки”; налагодження психологічного контакту, взаємодії;

- здатність здійснювати управління педагогічним спілкуванням (цілеспрямованість, зняття психологічних бар'єрів, визначення провідних мотивів поведінки, досвід емоційних переживань, атмосфера щастя);
- уміння налагоджувати зворотній зв'язок у педагогічному спілкуванні (емпатійна взаємодія);
- сформованість педагогічної техніки (культура мовлення, управління своїм фізичним та психологічним станом, наявність умінь наблизити до себе, образно передати інформацію);
- уміння відбирати види професійної діяльності щодо поставлених завдань;
- уміння, що пов'язані з розвитком сталих інтересів до різноманітних видів професійної діяльності, формування потреб у знаннях, навичках;
- уміння аналізувати поставлені цілі, здійснювати їх переведення в конкретні завдання; здатність співвідносити зміст діяльності з визначеними завданнями;
- уміння аналізувати причини професійних успіхів та невдач, помилок і складностей в процесі реалізації поставлених завдань;
- уміння планувати свою професійну діяльність;
- наявність актуальних знань і життєвого досвіду;
- сформованість морально-ціннісних установок і наукового світогляду;
- сформований інтерес до навчальної діяльності, науки, професії;
- розвиненість соціально важливих орієнтаційних якостей, необхідних для організації спільної творчої діяльності.
- уміння проникати в особистісну сутність людини через оцінення її зовнішньої характеристики;
- уміння формувати картину світу, стереотипи, образи та співвідносити їх з системою принципів, понять, законів, сформованих на основі синтезу наукових знань;
- знання про способи орієнтації в різних ситуаціях, вільне володіння вербальними та невербальними засобами спілкування;
- знати теоретичні та методологічні основи наукового дослідження; особливості вибору напрямку наукового дослідження та формування етапів НДР; особливості пошуку, накопичення та обробки наукової інформації;
- знати методи проведення теоретичних та експериментальних досліджень;
- знати методичні та практичні основи обробки результатів наукових досліджень; основні вимоги до оформлення результатів проведення НДР;
- знати основні принципи організації роботи в наукових колективах; особливості наукової діяльності і методику її проведення; технології пошуку наукової інформації;
- уміти аналізувати напрями наукових досліджень та формувати етапи НДР;
- уміти виконувати інформаційний пошук;
- уміти формувати задачі та вибирати методи теоретичних та експериментальних досліджень;

- уміти виконувати розрахунки економічної ефективності теми та результатів наукових досліджень;
- уміти аргументувати методи дослідження; обґрунтувати вибір теми наукового дослідження; використовувати методи наукового дослідження у написанні всіх видів наукових робіт;
- володіти культурою усного й писемного професійного мовлення;
- оперувати основними професійними поняттями, термінами, активно вживати їх у своєму мовленні;
- володіти навичками професійної мовленнєвої діяльності (в усіх видах, жанрах, типах).

II. Фахові:

- знання концепцій мовної освіти в Україні; наукові основи роботи з розвитку зв'язного мовлення; види робіт з формування мовної та мовленнєвої компетенції учнів основної школи; розділи та напрямки роботи з розвитку зв'язного мовлення;
- уміння здійснювати оптимальний відбір змісту, форм, методів та засобів педагогічного процесу; планування системи прийомів стимулювання активності учнів;
- уміти осмислювати основні концептуальні засади мовної освіти в Україні, ідеї, закладені в змісті та структурі чинних програм з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів;
- володіти навичками проводити методичний аналіз матеріалу, що вивчатиметься, а саме: встановлювати наступність і перспективність у його вивченні, співвідношення між теоретичним матеріалом і практичними вміннями, диференціювати матеріал за ступенем складності його засвоєння, виділяти в ньому головне; установлювати основні зв'язки між українською мовою і матеріалом з літератури та інших предметів;
- уміти складати план-конспект уроку розвитку зв'язного мовлення: визначати тип уроку, його зміст і структуру, формулювати мету, визначати цілі й завдання, добирати дидактичний матеріал, створювати систему вправ, прогнозувати пізнавальну діяльність учнів;
- володіти технологією основних методів і прийомів навчання мови та мовлення; оптимально використовувати засоби навчання, виходячи зі специфіки матеріалу, що вивчається, і з конкретного контингенту учнів;
- уміти обґрунтовувати методичні рішення;
- здатність осмислювати методичні явища та давати їм оцінку;
- уміння викладати матеріал ясно, чітко з урахуванням специфіки української мови як навчального предмета та особливостей учнів;
- уміння використовувати органічне поєднання індуктивного та дедуктивного методів викладання матеріалу;
- знання актуальних проблем сучасної лінгводидактики; нових технологій навчання мови; сучасних методів організації навчання мови в загальноосвітніх навчальних закладах;

- володіння уміннями використовувати нові технології навчання мови у практиці власного викладання;
- уміння визначати кінцеві й проміжні цілі, планувати, проводити й аналізувати заняття, налагоджувати й реалізовувати міжпредметні зв'язки з дисциплінами мовного, літературознавчого, психолого-педагогічного циклів;
- знати основні концептуальні положення теорії навчання мови;
- здійснювати планування навчального матеріалу на рік, семестр, місяць;
- уміння моделювати, розробляти, проводити та аналізувати уроки української мови;
- визначати місце освітніх технологій у системі навчання української мови.

4. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

5. **Лектор:** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри Н.С. Бородіна.

6. **Форми і методи навчання:** Лекційні, практичні та лабораторні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.** Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, Fx, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. **Мова викладання:** українська.

Назва: МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (методика навчання української літератури)

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.04	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 6</i> <i>Модулів: 2</i> <i>Змістовних модулів: 4</i> <i>Загальна кількість годин: 180 год.</i> <i>Тижневих годин: V семестр – 2,0 год.;</i> <i>VII семестр – 2,8 год.</i>	Вибіркова Курс: III Семестр: V-VII Лекції: 18 Практичні заняття: 26 Лабораторні заняття: 14 Самостійна робота: 122 Вид контролю: залік / екзамен

2. **Мета курсу:** формування в студентів методичної компетенції майбутнього фахівця, підґрунтя якої складають знання наукових основ методики літератури та вміння їх застосовувати в змінних умовах педагогічної діяльності.

3. Опис курсу.

Тема 1. Методи, форми і засоби вивчення літератури. Вступ. Методика викладання літератури як наука. Поняття методики навчання літератури, її мета і завдання. Складові методичної науки, її своєрідність та зв'язки із суміжними науками: філологією, педагогікою та психологією, а також із філософією, історією, соціологією, правознавством та ін. Співвідношення методики і технології літературної освіти.

Особливості вивчення літератури в школі. Державні документи про освіту. Навчальні програми шкільного курсу літератури. Державні стандарти базової і повної середньої освіти. Планування роботи вчителя літератури. Особливості навчання літератури й завдання літературної освіти школярів. Специфіка сприймання художнього твору учнями. Літературний розвиток учнів та їхні навчальні досягнення, їх оцінювання.

Типологія уроків літератури. Класифікації уроків літератури. Мета і завдання уроків літератури та їхня структура. Основні форми літературної освіти школярів. Інноваційні форми уроків літератури. Планування й моделювання уроків з української літератури.

Методи навчання на уроках літератури. Поглиблення понять про методи і прийоми навчання. Різні класифікації методів навчання літератури (на основі джерела знань та чуттєвого сприймання; за характером навчальної роботи; за шляхами засвоєння знань і вмінь). Комбінування методів навчання на уроках літератури. Взаємодія наукових і навчальних методів літературної освіти.

Літературний розвиток учнів. Особливості художнього сприймання (за О. Никифоровою). Типи і структура сучасного уроку в школі (за В. Онищуком). Взаємозв'язок методів на уроках літератури (за М. Кудряшовим). Сучасні методи викладання української літератури (за Г. Токмань та іншими фаховими виданнями). Традиційні й „нетрадиційні” форми уроків української літератури (за фаховими виданнями).

Тема 2. Вивчення художнього твору. Етапи вивчення художнього твору в школі. Підготовка учнів до сприймання виучуваного твору. Вивчення відомостей про письменника та життєву основу, історію написання й публікації твору в основній та старшій школі. Мета і завдання, організація й проведення первинного прочитання тексту. Перехід від читання до аналізу твору. Поняття вивчення твору та його аналізу, розуміння прочитаного та його засвоєння. Поняття про навчальну й теоретичну модель літературного аналізу. Принципи і шляхи літературного аналізу, їх структура і технологія проведення. Діалогізм і проблемність як принципи сучасного прочитання української літератури в школі. Поняття про літературну задачу й завдання. Підсумкова робота учнів над прочитаним твором та її основні компоненти.

Особливості вивчення творів різного літературного роду й жанру. Специфіка сприймання епічних, драматичних і ліричних творів. Взаємодія емоційно-чуттєвого та логічного факторів осягнення учнями творів різної художньої форми. Спільне і відмінне в опрацюванні епічних і драматичних творів. Встановлення учнями відповідності поєднання у тексті словесно-образних картин епічно-драматичного характеру авторському задуму. Розуміння конфлікту як рушійної сили кожної п'єси. Пояснення залежності драматичних творів від їх сценічної постановки. Особливості вивчення ліричних та ліро-епічних творів. Синтетичний характер осягнення лірики. Усвідомлення учнями ліричного героя як узагальненого поетичного образу, своєрідного виразника авторських думок і почуттів і водночас не тотожного поету. Шляхи аналізу ліричного твору, передумови його успішного засвоєння. Комбінований характер опрацювання балади і поеми. Спільне у вивченні фольклорних і літературних творів. Формування в учнів інтерпретаційної компетентності під час засвоєння творів різного літературного роду й жанру.

Педагогічні технології на уроках української літератури. Специфіка вивчення прозових і драматичних творів (за Є. Пасічником). Структура шляхів літературного аналізу. Інноваційні технології викладання української літератури (за Г. Токмань). Аналіз балади і поеми. Аналіз байки та казки.

Тема 3. Різновиди уроків літератури. Уроки про позакласне читання. Пізнавально-виховне значення уроків про позакласне читання. Класифікації уроків у базовій і старшій школі. Зміст, методи і форми уроків про позакласне читання в середніх і старших класах. Активізація і методичний супровід позакласного читання школярів. Взаємозв'язок самостійного читання учнів з уроками про позакласне читання. Інноваційні форми і методи підготовки і проведення позакласного читання та бесід за прочитаними творами.

Розвиток мовлення учнів на уроках літератури. Навчально-виховна роль розвитку мовлення у шкільному курсі української літератури. Поняття комунікативної компетентності учнів. Особливості усного та писемного мовлення учнів базової і повної школи. Зміст і форми, система усного і писемного мовлення учнів середніх і старших класів. Інноваційні підходи до розвитку мовлення учнів. Учніські твори, їх види й обсяг. Підготовка учнів до написання творів, їх перевірка й оцінювання. Аналіз письмових робіт учнів.

Міжпредметні зв'язки і наочність у шкільному курсі української літератури. Психолого-педагогічні засади використання міжпредметних зв'язків і наочності під час вивчення літератури. Компаративне засвоєння шкільного

курсу української літератури; роль взаємозв'язків із різними видами мистецтв під час осягнення літературних знань. Поглиблення літературних знань у різному контексті. Види наочності й наочних посібників, їх місце і значення в навчально-виховному процесі з літератури. Методи і прийоми застосування наочних матеріалів під час навчання. Саморобна наочність на уроках літератури. Усвідомлення студентами поняття про те, що основна наочність – текст художнього твору.

Розвиток методики навчання української літератури. Зародження методичної думки в Україні. Перші публікації, які мають методичне значення, в школах Київської Русі. Становлення української методики літератури та її роль у розвитку братських шкіл в Україні. Києво-Могилянська духовна колегія – осередок освіти в Україні XVII – XVIII ст. Ф. Прокопович, Г. Сковорода, їх роль у розвитку літературної освіти. Т. Шевченко – автор «Букваря южнорусского». Здобутки методичної науки XIX ст. (Ф. Буслаєв, В. Водовозов, М. Вессель, А. Острогорський, М. Пирогов). Класики української літератури та їх внесок у розвиток вітчизняної науки про навчання літератури (Т. Шевченко, Марко Вовчок, І. Нечуй-Левицький, Панас Мирний, І. Франко). Здобутки і проблеми методичної науки і практики в радянський час. Перші навчальні програми і підручники з української літератури, методичне забезпечення викладання літератури в школі.

Особливості вступних уроків до розділу. Методика проведення підсумкових уроків. Класифікації учнівських творів з літератури. Підготовка до письмової роботи та аналіз творів. Обладнання шкільного кабінету з української літератури.

Тема 4. Виховна функція уроків літератури. Позакласна робота з літератури. Позакласна робота учнів – складова частина системи навчання і виховання засобами літератури. Взаємозв'язок позакласної роботи з уроками і факультативними заняттями, самостійним читанням школярів. Основні форми позакласної роботи з літератури – гуртки, клуби, шкільні театри тощо. Роль учнівських літературних об'єднань у проведенні читацьких конференцій, диспутів, свят, конкурсів та предметних олімпіад, красознавчої роботи; учнівська творчість.

Факультатив. Мета і завдання факультативної роботи з літератури. Огляд навчальних програм факультативних курсів. Своєрідність методики проведення літературних факультативів у школі. Зв'язок факультативної роботи з уроками літератури й позакласною роботою учнів.

Вивчення літературної історії, теорії й критики в школі. Місце і значення історико-літературних, теоретичних і критичних відомостей у шкільному курсі літератури. Використання оглядових форм викладу цих відомостей.

Етапи формування теоретико-літературних понять. Активізація самостійної пізнавальної діяльності учнів у здобутті історичних, теоретичних і критичних знань із літератури. Планування й проведення вчителем історико-літературних оглядів у старшій школі. Опрацювання старшокласниками літературно-критичних статей в єдності з вивченням біографії письменника, аналізом художніх творів, літературним процесом взагалі. Засвоєння в базовій і старшій школі теоретико-літературних знань як інструментів пізнання художньої літератури. Поглиблення в старших класах літературних відомостей, засвоєних у базовій школі. Формування в учнів чіткої системи літературних термінів і понять, усвідомлення їх родової й жанрової специфіки, розуміння індивідуального стилю письменника, літературних методів і напрямів. Взаємозв'язок у формуванні в учнів теоретико-літературних знань і вмінь на уроках української та зарубіжної літератур.

Виховання засобами літератури. Особливості й завдання виховної роботи в шкільному курсі української літератури. Основні напрями і методика виховання засобами мистецтва слова. Складові формування духовного світу особистості, естетичної сфери читачів-учнів під час вивчення художнього твору та внаслідок засвоєння його змісту і значення. Особистісно зорієнтоване навчання і виховання засобами художньої літератури.

Досягнення і перспективи методики навчання літератури на сучасному етапі. Особистісно зорієнтоване навчання на принципах демократизації та гуманітаризації, на засадах «партнерської» взаємодії вчителя з учнями. Інновації в освіті. Технологізоване й інтерактивне навчання літератури. Комп'ютерні технології в літературній освіті. Профільне навчання. Розвиток навчальних досягнень учнів та їх творчих здібностей. Інноваційна діагностика успішності. Неперервна освіта дорослих та післядипломна – вчителів-словесників. Методичне забезпечення фахової діяльності вчителя літератури. Оновлення мети й змісту літературної освіти, особистісно-зорієнтований підхід до навчання, демократизація та гуманітаризація шкільної справи.

Масові заходи з літератури. Джерела й форми викладу життєпису письменника. Прийоми вивчення індивідуального стилю митця на уроках літератури. Зміст, методи і форми виховної роботи з літератури. Педагогічні парадигми як базові моделі роботи вчителя літератури. Елементи літературознавчих методів ХХ століття у викладацькій роботі.

4. Завдання курсу.

- засвоєння студентами основних відомостей з історії й теорії методики літератури, шкільного літературознавства та практичної методики;
- оволодіння майбутніми словесниками методологічними принципами

- оцінки явищ словесного мистецтва;
- формування вмінь самостійної навчально-дослідної діяльності та креативної здатності майбутнього вчителя літератури використовувати набуте в нестандартних ситуаціях, виявляти конструктивність і прогностичність в організації й плануванні педагогічного процесу;
- плекання в студентів потреби до підвищення освітнього рівня та науково-дослідної праці впродовж життя;
- сприяння всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця;
- виховання високодуховної національно свідомої особистості педагога.

У результаті вивчення предмета студенти повинні оволодіти такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- орієнтуватися в дискусійних питаннях курсу методики навчання української літератури;
- знати основи шкільного курсу української літератури;
- володіти психолого-педагогічними засадами навчання української літератури в загальноосвітній школі;
- формувати вміння аналізувати художні твори на основі знання теоретичних засад шкільного літературного аналізу;
- уміти методично грамотно конспектувати першоджерела;
- розвивати вміння виконувати самостійні практичні роботи: давати відповіді на проблемні запитання, моделювати шкільні ситуації, визначати й розв'язувати навчальні проблеми, творчо писати конспекти уроків і сценаріїв позакласних заходів, виготовляти наочні посібники тощо;
- формувати вміння творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;
- володіти навичками підвищувати свій освітньо-кваліфікаційний рівень, вивчаючи фахову періодику;
- формувати уявлення про методику навчання української літератури як основу підвищення якості шкільної літературної освіти;
- уміти застосовувати досягнення національної та світової культури під час розв'язання особистих професійних та життєвих проблем;
- формувати вміння чітко й логічно висловлювати власні думки завдяки засвоєнню основ культури мислення;
- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- набути вміння власної оцінки історичних процесів в Україні та за її межами у зв'язку зі шкільною інтерпретацією художніх творів;
- вільно орієнтуватися у вивченому матеріалі з курсу методики навчання української літератури;
- володіти вмінням планувати та здійснювати самостійну пошукову діяльність;
- формувати вміння наукової організації педагогічної праці;

– уміти здійснювати пошук необхідної інформації, використовуючи довідкову літературу, електронні бази даних та ІКТ.

II. Фахові:

- орієнтуватися в концептуальних досягненнях методики навчання української літератури;
- знати методологічні й теоретичні основи методики навчання української літератури;
- критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- володіти сучасною методичною термінологією;
- засвоїти поняття про методику навчання української літератури як науку;
- уміти застосовувати знання методичних основ проведення уроку української літератури;
- формувати вміння оптимального проектування засвоєних методів навчання літератури;
- засвоїти особливості створення літературних навчальних завдань для учнів із різними рівнями навчальних досягнень;
- володіти специфікою вивчення життєпису письменника та його індивідуального стилю;
- уміти спланувати й реалізувати етапи вивчення художнього твору.
- знати технології шкільного аналізу художнього твору;
- володіти методикою шкільного аналізу текстів різних жанрів;
- уміти застосовувати методику позакласного читання з літератури, літератури рідного краю, вступних та підсумкових занять;
- володіти технологією засвоєння теоретико-літературних понять;
- засвоїти методику розвитку мовлення школярів на уроках української літератури;
- знати основи використання наочності на уроках української літератури;
- володіти методикою позакласної й факультативної роботи з української літератури;
- засвоїти основи виховної роботи з української літератури.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійної та практичної підготовки.

6. Лектор: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики навчання мови та літератури О. Д. Мхитарян.

7. Форми і методи навчання: лекційні, практичні та лабораторні заняття з використанням традиційних та інноваційних методик, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється на основі тестування, виконання індивідуальних і групових завдань (проектування навчальних ситуацій, моделей уроків, розробка наочних матеріалів тощо), практичних, лабораторних і контрольних робіт, написання рефератів, повідомлень. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно,

добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.
(для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають у ході іспиту.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ФОЛЬКЛОР**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК 05	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів 1.</i> <i>Змістових модулів: 2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2</i>	Вибірковий Курс: I Семестр: I Лекції: 10 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 60 год. Вид контролю: залік

2. Мета курсу - ознайомити студентів з феноменом усної народної творчості специфікою фольклору, його жанровою системою, історією і поетикою окремих жанрів, особливостями усної народної творчості кожного історичного періоду, взаємодією фольклору і літератури.

3. Опис курсу.

Тема 1. Фольклор і фольклористика. Напрями і школи фольклористики. Магія і міфологія.

Походження терміна «фольклор», «широке» і «вузьке» розуміння терміна. Синкретичність, народність фольклору, його національна специфіка. Обсяг понять «фольклор України» і «український фольклор». Український фольклор як система регіональних традицій. Сільське середовище побутування фольклору. Фольклор автентичний і вторинний. Особливості побутування фольклору в міському середовищі. Специфіка фольклору (в порівнянні з художньою літературою): усність, колективність, анонімність, традиційність, варіативність, стереотипність, імпровізаційність. Фольклористика як наука, її предмет, завдання, методи, проблематика. Теорія фольклору та історія фольклору. Польова (збиральницька) і теоретична (інтерпретаційна) фольклористика. Фольклорний жанр, його визначення, ознаки. Класифікація фольклорних жанрів: провідні підходи. Система жанрів українського фольклору. Фольклорні жанри та їх класифікація.

Проблема періодизації історії українського фольклору. Теорії походження народної творчості: біологічна, утилітарна, естетична, трудова, ігрова тощо. Поняття про первісне синкретичне мистецтво, його зв'язок з ранніми формами фольклору. Антропоморфізм, анімізм, тотемізм, магія і розвиток фольклору. Утилітарна та естетична функція ранніх форм фольклору.

Фольклор і міфологія. Міфологеми, відбиті в різних жанрах усної народної творчості (колядках, легендах і переказах, казках, замовляннях, весільному обряді тощо).

Тема 2. Родинна обрядовість. Ліричні пісні. Балади. Родинна обрядовість. Обряди, пов'язані з народженням дитини. Похоронні обряди. Визначення жанру голосіння, його зв'язок з обрядом. Відбиття в голосіннях язичницьких уявлень про смерть людини. Імпровізаційність голосінь. Їх реалістичність, відбиття тяжких умов життя народу. Традиційні мотиви голосінь. Емоційність та експресивність голосінь. Глибокий ліризм. Види голосінь. Голосіння за живими людьми (рекрутські). Святочні голосіння. Композиція голосінь, їх метрична й ритмічна будова. Речитатив як форма виконання. Обряди, пов'язані з будівництвом дому і новосіллям. Родинно-обрядова творчість і художня література. Збирання, видання й дослідження жанрів родинно-обрядового фольклору, ознайомлення з ним школярів.

Визначення балади. Походження терміна «балада». Історичний розвиток балад, джерела сюжету. Особливості тематики та ідейної спрямованості баладних пісень. Сполучення ліричного, епічного та драматичного первнів у баладах. Своєрідність трагічного в баладах. Баладний психологізм. Своєрідність моралізування в баладах. Композиційна й наративна структура балад. Особливості фантастики в баладах. Балада й міф, балада й ритуал. Мотив метаморфози в баладах. Символіка балад. Художні особливості балади. Автологічний стиль. Повтор як типовий прийом у баладах. Форми оповіді в баладах. Принципи класифікації баладних сюжетів. Тематичні групи балад. Балади про дошлюбні стосунки молоді (про кохання), про родинне життя, історичні та соціально-побутові балади. Сюжети фольклорних балад і художня література. Вивчення жанру балади в середній школі. Збирання, видання й дослідження українських народних балад.

Тема 3. Календарно-обрядова поезія.

Поняття про обряд (ритуал), звичай, свято, обрядовість. Символічність і стереотипність обрядових дій. Сакральна, побутова, естетична функція обрядової поезії. Місце словесного та музичного фольклору в календарній обрядовості. Склад календарної лірики та її особливості. Походження української обрядової поезії календарного циклу, її зв'язок із замовляннями, трудовими піснями, іграми. Синкретизм календарно-обрядового фольклору. Зв'язок календарно-обрядових пісень із язичницькою міфологією. Магічні елементи в них. Проблема релігійності календарно-обрядових пісень. Основні теми й характер хліборобського календаря. Витіснення магічних сільськогосподарських мотивів любовно-шлюбними. Групи календарно-обрядової поезії за ступенем збереження.

Види календарної лірики: колядки й щедрівки, веснянки, риндзівки, русальні пісні, петрівські пісні, купальські й жнивні пісні. Поетика календарно-обрядових пісень. Основні символічні образи (сонце, вода, земля, вогонь тощо). Проблема класифікації жанрів календарно-обрядової поезії (за часом

виникнення, за мотивами, за складом виконавців, за адресатом тощо). Соціальні мотиви в календарно-обрядовій поезії. Українська календарно-обрядова поезія і художня література. Збирання, видання й дослідження календарно-обрядових пісень. Вивчення пісень цього жанру в середній школі.

Тема 4. Героїчний епос. Історична проза.

Героїчний епос як явище світової культури, етапи його розвитку. Епос усний та книжний. Проблема віднесення билин до українського героїчного епосу. Визначення, поетика билин. їх цикли. Походження українського героїчного епосу: народних дум та історичних пісень. Зв'язок народних дум з билинами, голосіннями. Історія записування, видання і дослідження народних дум. Проблема фальсифікатів. Походження терміна «дума». Визначення жанру думи. Співвідношення епічного й ліричного первнів у думах, їх реалістичність, гіперболізм. Речитативний спосіб виконання дум, імпровізаційність тексту та мелодії. Традиційна тричастинна композиція думи. Поділ тексту думи на тиради (уступи, періоди). Функції ретардацій у думах. Форми оповіді (монолог, діалог, розповідь). Стилїстика народних дум (домінування епітетів, повторів, дієслівної рими, архаїчної лексики). Кобзарі, бандуристи, лірники як творці та виконавці дум. Кобзарське мистецтво на Україні: його національна та соціальна місія. Кобзарські братства та школи. Типи виконавців (носії, імпровізатори, творці). Найвідоміші українські кобзарі: О.Вересай, А.Шут, М.Кравченко та інші. Трагічна доля українського кобзарства у XX столітті. Кобзарство в сучасній Україні. Історико-хронологічні цикли дум. Відображення в думах старшого циклу боротьби українського народу проти турецько-татарських поневолювачів. Своєрідність дум-плачів. Думи про боротьбу з польськими поневолювачами. Хмельниччина в народних думах. Образи народних ватажків. Думи XX століття, відображення в них трагічних сторінок української історії. Соціально-побутові думи. Особливості їх змісту та ідейної спрямованості. Походження терміна «історична пісня». Жанрові риси історичної пісні в порівнянні з думою. Специфіка історизму пісень, їх ідейне спрямування, проблема конкретності та об'єктивності змісту. Образи народних ватажків, прийом гіперболізації. Цикли історичних пісень. Пісні про боротьбу з турецько-татарськими загарбниками. Пісні про боротьбу з польською шляхтою. Образ Богдана Хмельницького та народних ватажків в історичних піснях. Пісні про Коліївщину, Гайдамаччину. Пісні про стихійні народні повстання. Пісні про зруйнування Запорізької Січі. Історичні пісні XX століття. Поетика історичних пісень. Особливості жанру пісні-хроніки. Спільне й відмінне з жанром історичної пісні. Поетика пісень-хронік. Основні мотиви та образи. Використання народних дум та історичних пісень у художній літературі. Збирання, видання й дослідження українського героїчного епосу. Вивчення героїчного епосу в середній школі.

Тема 5. Пареміографія. Дитячий фольклор.

Місце паремій в українському фольклорі, їх традиційні ознаки: стислість, лаконічність, образність, ритмізованість, народність змісту, узагальнене значення, повчальність. Вживання паремій у живому мовленні. Жанрові різновиди паремій: прислів'я, приказки, загадки, народні побажання, народні порівняння, прикмети, тости, стягнені анекдоти, каламбури, прокльони, етикетні формули тощо. Походження та історичний розвиток паремій. Національне та інтернаціональне у прислів'ях та приказках. Класифікація прислів'їв і приказок, їх художні особливості, структура й ритміка. Сатира й гумор у прислів'ях і приказках. Походження загадок, їх зв'язок з первісними ритуалами (ініціація, весілля тощо). Функції загадок в архаїчних культурах. Визначення жанру загадки в порівнянні з прислів'ями і приказками. Розмаїття тематики загадок. Принципи побудови загадок, двочастинна структура. Поетика загадок, функції метафори. Звукова інструментовка загадок. Здатність включатися до інших фольклорних жанрів (балади, русальні пісні, казки). Використання паремій у художній літературі. Пізнавальне, розважальне, розвиваюче й естетичне значення паремій. Збирання, видання і дослідження українських паремій. Становлення і розвиток пареміології і пареміографії. Принципи укладання збірників паремій (алфавітний, тематичний, опорно-гасловий, історико-тематичний, комбінований). Найвідоміші українські збірники паремій. Вивчення паремійних жанрів у середній школі на уроках української літератури, мови, народознавства.

Проблема визначення дитячого фольклору, його обсягу. Два напрями успадкування фольклорної традиції (від дорослих до дітей і від дітей до дітей). Специфіка дитячого фольклору (пізнавальний і розважальний характер, зв'язок із грою, кумулятивність, звуконаслідування). Жанровий склад дитячого фольклору. Жанрові ознаки закличок, утішок, пестушок, забавлянок, звуконаслідувань, прозивалок (дражнилок), лічилок, мирилок, дитячих пісень, небилиць, скоромовок. Проблема віднесення до дитячого фольклору казок, колискових пісень. Страшилки як жанр дитячого фольклору, його джерела і поетика. Виховне й розвиваюче значення дитячого фольклору. Збирання, видання й дослідження дитячого фольклору. Ознайомлення учнів із його творами в початковій і середній школі.

4. Завдання курсу.

- Сформувати у студентів систему знань про українську усну народну творчість, її специфіку, закономірності розвитку, спосіб побутування фольклору.
- Ознайомити студентів з жанровою системою українського фольклору, історією і поетикою провідних жанрів.
- Дати студентам уявлення про фольклористику як науку, її методи. завдання, проблематику, ознайомити їх із найвідомішими фольклористичними працями про усну народну творчість взагалі і про окремі жанри зокрема.

- Виробити у студентів вміння аналізу наукової літератури з проблем фольклористики, навички аналізу фольклорного твору.
- Ознайомити студентів з методикою збирання фольклорних творів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- значення терміна «фольклор», його обсяг у різних наукових традиціях, співвідношення з синонімічними термінами (усна народна творчість, усна народна поетична творчість, словесність тощо);
- специфічні риси фольклору в порівнянні з художньою літературою,
- основні теорії походження фольклору;
- періодизацію історії українського фольклору;
- предмет і завдання фольклористики, її зв'язок з іншими науками, провідні методи;
- основні етапи розвитку української фольклористики, наукові школи української і світової фольклористики, актуальні проблеми фольклористики на сучасному етапі;
- значення наступних понять: фольклорний жанр, фольклорний цикл, синкретичність, міф, міфологія, міфологема, анімізм, антропоморфізм, магія, тотемізм, фетишизм, культ, демонологія, двовір'я, вірування, автентичний фольклор, міський фольклор, дитячий фольклор, псевдофольклор, постфольклор, обряд (ритуал), звичай, обрядовість, свято, обрядовий фольклор, мандрівний сюжет, кумулятивність, формульність, фольклоризм, фольклоризація та ін..;
- складники фольклорного жанру, основні принципи класифікації фольклорних жанрів, жанрову систему українського фольклору;
- визначення, історію назви-терміна, жанрові ознаки, риси поетики, історію, класифікації, спосіб побутування, форму виконання, історію збирання, видання і дослідження, зв'язок з художньою літературою фольклорних жанрів, що вивчаються за даною програмою.

вміти:

- самостійно опрацьовувати наукові першоджерела, збірники фольклорних текстів, періодичні видання з фольклористики, словники, довідники, енциклопедії;
- працювати з бібліотечним каталогом, бібліографічними покажчиками, пошуковими системами Інтернету з метою отримання інформації з дисципліни, укладати і правильно оформляти бібліографію з певного розділу фольклористики;
- виконувати фольклорні твори різних жанрів (зважаючи на наявність вокальних, драматичних і хореографічних здібностей);
- аналізувати фольклорний твір, характеризувати його ідейно-тематичні особливості, визначати його приналежність до певного жанру;

- порівнювати варіанти одного й того ж фольклорного твору; фольклорний і літературний твори, що мають типологічні зв'язки (сюжет, мотив, образи тощо); фольклорні жанри в усній народній творчості різних народів;
- записувати фольклорні твори, складати їх паспорти;
- аналізувати і порівнювати провідні концепції, підходи до різних фольклористичних питань, визначаючи і аргументуючи власну позицію щодо тої чи іншої проблеми;
- доводити власні думки в ході дискусії, підтверджувати їх переконливими прикладами;
- самостійно узагальнювати і систематизувати знання з певного розділу дисципліни, укладаючи схеми, таблиці, опорні конспекти, розробляючи презентації в електронному вигляді.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент Л. М. Романюк.

7.Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота, МКР.

8.Форми організації контролю знань, система оцінювання: поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: СТИЛІСТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.06	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:4</i> <i>Модулів:2</i> <i>Змістовних модулів:4</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: VIII семестр – 4 год.</i>	Вибірковий Курс: IV Семестр: VIII Лекції: 10 Практичні заняття: 30 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: поглибити у студентів розуміння мовних явищ, показати стилістичну систему української мови в її поліфункціональній формі, домогтися засвоєння основних понять теоретичної стилістики і оволодіти стилістичними нормами літературного мовлення, прищепити чуття

естетичного мовлення, вміння працювати над своїм словом і стежити за мовленням учнів.

3. Опис курсу.

Модуль 1. *Стилістика мови як наука та навчальна дисципліна. Стильові різновиди сучасної української мови. Фоностилістика як наука. Лексичні засоби стилістики. Фразеологізми у різних функціональних стилях.*

Змістовий модуль 1. Стилістика мови як наука та навчальна дисципліна. Стильові різновиди сучасної української мови. Фоностилістика як наука.

Тема 1. Стилістика як лінгвістична наука і навчальна дисципліна. Методи і прийоми стилістичної науки. Структура та система стилістики. Основні завдання стилістики сучасної української мови.

Тема 2. Принципи (критерії) виділення мовних стилів. Поняття “підстиль”, “жанр”. Сфера використання, призначення, головні ознаки та мовні засоби наукового, офіційно-ділового та публіцистичного стилів.

Тема 3. Специфіка художнього стилю української мови. Підстили художнього стилю (за родами і жанрами літератури), їх мовні засоби. Образність мови художнього твору (тропи та стилістичні фігури). Поняття “індивідуальний стиль письменника”, “стиль літературного напрямку”. Лексико-фразеологічний рівень розмовного мовлення. Синтаксичні особливості розмовного стилю. Становлення конфесійного стилю в українській мові. Біблія – основа конфесійного стилю. Мовні особливості культових текстів.

Тема 4. Фоностилістика як розділ стилістики української мови. Етапи становлення фоностилістики. Евфонічні тенденції української мови. Стилістична роль звуковідтворюючих елементів української мови. Стилістичні функції звукових повторів, алітерацій та асонансів у художньому стилі. Ритм, порядок слів, інтонація, пауза, рима як стилістичні засоби.

Змістовий модуль 2. Лексичні засоби стилістики. Фразеологізми у різних функціональних стилях.

Тема 1. Загальна характеристика лексичної стилістики. Стилістичні можливості загальноновживаної лексики. Стилістично обмежена лексика. Стилістичне значення полісемії. Пряме й переносне значення слів. Моносемічні та полісемічні слова. Система тропів української мови. Лексичні синоніми. Ідеографічні та стилістичні синоніми. Стилістичні можливості загальноновживаних та контекстуальних синонімів. Синонімічні дублети. Перифрази та евфемізми. Стилістичні можливості антонімії. Стилістичний потенціал омонімів. Повні та часткові омоніми. Міжмовна омонімія. Паронімія як стилістичний засіб і як вада тексту. Слова

іншомовного походження у стилістичному аспекті. Інтернаціоналізми, запозичення та власне іншомовні слова. Професіоналізми. Мовні й стилістичні функції жаргонізмів та арготизмів. Стилістичний потенціал спеціальної та хронологічно маркованої лексики.

Тема 2. Поняття фразеологізму. Різновиди фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів за джерелами виникнення (міжстильові, фольклорні, розмовно-побутові та книжні). Структурно-семантична класифікація фразеологізмів (фразеологічні зрощення, єдності та сполучення). Класифікація фразеологізмів за функціональними ознаками (прислів'я, приказки, крилаті вислови, афоризми, максими тощо). Типи видозмін фразеологічних одиниць.

Модуль 2. *Граматична стилістика. Стилістичні можливості словотвору. Стилістичний потенціал повнозначних та службових частин мови, вигуків. Стилістичний синтаксис. Стилістичні фігури, стилістичні прийоми та засоби сміхової культури.*

Змістовий модуль 1. Граматична стилістика. Стилістичні можливості словотвору. Стилістичний потенціал повнозначних та службових частин мови, вигуків.

Тема 1. Суть поняття “граматична стилістика”. Стилістичні можливості словотворення. Стилістична роль афіксації у різних функціональних стилях. Семантико-стилістичні значення і відтінки слів (тексту), що творяться словоскладанням, складанням коренів і основ, аббревіацією. Слова, творені морфолого-синтаксичним способом: стилістичний коментар. Стилістичні можливості повнозначних іменних частин мови.

Тема 2. Стилістична характеристика дієслова. Стилістичні аспекти дієслівних категорій (часу, особи, способу). Стилістична своєрідність прислівників.

Тема 3. Стилістичні можливості службових частин мови та вигуків.

Змістовий модуль 2. Стилістичний синтаксис. Стилістичні фігури, стилістичні прийоми та засоби сміхової культури.

Тема 1. Стилістичний синтаксис. Поняття синтаксеми. Стилістичні можливості простого речення за модальністю. Стилістика членів речення. Стилістичні можливості простого речення. Стилістичний потенціал односкладних речень у різних стилях. Стилістичні особливості неповних речень у різних стилях. Стилістичні можливості простого ускладненого речення. Стилістика речень з однорідними членами. Стилістичні фігури на основі однорідності. Стилістичні можливості речень з відокремленими членами. Стилістика речень із вставними і вставленими одиницями. Стилістичні можливості речень із звертанням. Звертання-речення.

Тема 2. Стилiстичнi особливостi складного речення. Стилiстичнi можливостi складносурядних, складнопiрядних та безсполучникових речень у рiзних стилях. Види складних синтаксичних конструкцiй, iх роль у рiзних стилях. Перiод у синтаксичнiй стилiстицi. Перiод як риторична фiгура, його структура та види.

Тема 3. Роль стилiстичних фiгур у текстах рiзних стилiв сучасної української мови. Синтаксична характеристика та стилiстичнi можливостi стилiстичних фiгур. Стилiстичнi можливостi фiгур, експресивнiсть яких створюється за рахунок особливостей розташування слiв. Стилiстичнi особливостi фiгур, експресивнiсть яких створюється за рахунок порушення правил побудови тексту. Стилiстичнi прийоми та засоби смiхової культури.

Тема 4. Виправлення типових мовленнєвих помилок.

Тема 1. Мова та її зв'язок з мисленням. Мова, мовлення, мислення, свiдомiсть. Мова як система особливих знаків. Мовнi значення та їх типи. Мова, мовлення i мовна дiяльнiсть. Функцiї мови в суспiльствi.

Тема 2. Системно-структурна органiзацiя мови та роздiли мовознавства. Мова як система i структура, мовнi рiвнi та їх iєрархiя. Мовна норма. Фонетика i фонологiя. Склад i складоподiл. Лексикологiя i семасiологiя. Слово i поняття. Термiни. Термiнологiя. Синонiми. Антонiми. Омонiми. Гiперонiмiчнi та гiпонiмiчнi словеснi зв'язки. Фразеологiя (система полiномiв). Лексикографiя. Граматика. Морфологiя. Синтаксис. Лiнгвiстика тексту.

Тема 3. Виникнення науки про мову та її розвиток до початку ХІХ столiття. Мовознавство в Стародавнiй Індії, Греції та Стародавньому Римі. Арабське мовознавство. Китайське мовознавство. Японське мовознавство. Мовознавство епохи середньовiччя, Вiдродження. Фiлологiчна наука в Україні, Бiлорусії, Росії, Захiднiй Європi ХV-ХVІІІ столiття. Мовознавство стародавнього свiту, середньовiччя та епохи Вiдродження. Фiлологiчна наука в Україні, Бiлорусі та Московській державі ХV – ХVІІІ столiть. Мовознавство в Захiднiй Європi та Росії (ХVІІ – ХVІІІ столiть). Проблема походження мови в працях фiлософiв та мовознавцiв ХІІІ – ХІХ столiть. Санскрит та європейські мови.

Тема 4. Розвиток порiвняльно-iсторичного i загального мовознавства у першiй половинi ХІХ столiття. Порiвняльно-iсторичний (генетивний) метод дослiдження мов. Розвиток порiвняльно-iсторичного i загального мовознавства у першiй половинi ХІХ столiття. Фiлософсько-лiнгвiстична концепцiя Вiльгельма Гумбольдта. Загальне мовознавство. Розвиток українського та російського мовознавства у I половинi ХІХ столiття.

Тема 5. Мовознавство у другiй половинi ХІХ столiття. Мовознавство у другiй половинi ХІХ столiття. Мовознавство у другiй половинi ХІХ столiття.

Натуралізм у мовознавстві (Август Шлейхер). Натуралізм у мовознавстві (Август Шлейхер). Лінгвістичні погляди Ф.І.Буслаєва. «Теорія хвиль» Йоганна Шмідта. Московська лінгвістична школа. Харківська лінгвістична школа О.О.Потебні. Розвиток лінгвістичної думки в Росії кінця XIX – початку XX століття. Молодограматизм, його критика та пошуки нових шляхів дослідження мови.

Тема 6. Мовознавство XX століття. Загальномовознавчі проблеми славістики. Розвиток українського мовознавства.

Тема 7. Актуальні проблеми сучасного мовознавства. Лінгвістичний структуралізм. Соціологізм у мовознавстві. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра. Типологія мов та мовні універсалиї. Основні напрямки розвитку лінгвістичної думки на сучасному етапі. Сучасні напрямки лінгвістики.

4. Завдання курсу.

Вивчити основні поняття та основні критерії класифікації стилів; визначити основні етапи формування, становлення і розвитку функціональних стилів української мови у різних сферах спілкування, зв'язок інтра- і екстралінгвістичних факторів; дати характеристики стилістичного матеріалу сучасної української мови; володіти стилістичною системою української мови, стилістикою ресурсів і функціональною стилістикою; виробити вміння і навички визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах усіх стилів; ознайомитися із стилістичними прийомами і способами використання мовного матеріалу відповідно до умов і цільової настанови; виробити вміння оцінювання стилістичної можливості мовних засобів; закріпити стилістичні навички шляхом конструювання стилістично довершеного тексту; підносити культуру професійного, ділового і побутового мовлення.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: процесом формування, становлення та розвитку науки про українську мову від давнини до сучасності; процесом формування проблем походження української мови та її пам'яток; основними етапами розвитку українського мовознавства; бібліографією основних етапів українського мовознавства; історією розвитку та формування основних розділів української мови; сучасною українською літературною мовою; стилістикою сучасної української мови; українською діалектологією; проблемами методологічного еkleктизму сучасного мовознавства; наскрізними параметрами мовної системи й мовлення; психолінгвістикою, що дає змогу проектувати вивчення мовних знаків та аналіз їхнього психологічного підґрунтя в аспекті продукування, сприйняття й онтогенезу

мовлення, мовленнєвої діяльності, організації пам'яті і ментального лексикону; проблемами етнолінгвістики, лінгвокультурології та міжкультурної комунікації; ключовими питаннями когнітивної лінгвістики; проблемами граматичних теорій та їх розробкою в сучасних мовознавчих студіях; текстом, його типологіями, категоризаціями, герменевтичними техніками розуміння та методами аналізу й інтерпретації; проблемами комунікативної лінгвістики; теоретичним доробком мовознавства із прикладною метою; поданням характеристики мовних явищ із позиції принципу історизму.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент А. П. Супрун.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ЛІТЕРАТУРНЕ КРАЄЗНАВСТВО

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.07	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i>	Виріативна
<i>Модулів:1</i>	Курс: III
<i>Змістовних модулів:2</i>	Семестр: V
<i>Загальна кількість годин: 90</i>	Лекції: 10
<i>Тижневих годин: 3</i>	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

2. Мета курсу: ознайомити студентів із кращими здобутками літераторів Миколаївщини, розширити їх уявлення про літературний процес в Україні XIX – початку XXI століть.

Курс літературного краєзнавства покликаний формувати у студентів розвиток розумової і мисленнєвої діяльності у процесі вивчення культурних скарбів свого краю, виховувати почуття причетності до рідної землі, поваги

до своєї культури, мови, традицій; сприяти формуванню уяви студента про історичні і культурні зв'язки рідного краю з історією і життям всієї нашої держави та інших країн, дозволяє співставити минуле і сьогодення, тим самим надає змогу краще досягнути сучасний стан літератури і культури.

3. Опис курсу.

Тема 1. Література Миколаївщини: від давнини до кінця XIX – початку XX століття. Література і театр у Ольвії. Народна творчість у Антському царстві. Усна народна творчість XV – XVII століть. Перші російськомовні письменники Миколаєва. Діяльність В.Даля. Театр корифеїв на Миколаївщині. Громадська, просвітницька, літературна, фольклористична діяльність Миколи Аркаса. Творчість С.Черкасенка та Дніпрової Чайки.

Тема 2. Прозова творчість письменників, вихідців із Миколаївщини та тих, що проживають на її теренах. Микола Куліш, Ю.Яновський, І.Микитенко, П.Ходченко і Миколаївщина. Літературознавчі здобутки Ю.Бойка-Блохина та І.Борщака. Внесок О.Бердника в світову фантастику. Історичні романи О.Глушка. Романістика І.Григурка. Видавнича діяльність братів Капранових.

Тема 3. Поетична творчість вихідців із Миколаївщини. Поезія С.Крижанівського, Д.Надіїна. Мотиви і образи поезії М.Вінграновського. Гуманістичний пафос лірики Б.Мозолецького. Гумор і сатира П.Глазового. Творчість О.Різниченка та О.Полішкарєва.

Тема 4. Миколаївська поетична школа: представники, здобутки. Історіософські мотиви лірики Д.Кременя, особливості ідіостилю поета. Перекладацька, публіцистична, поетична творчість В.Бойченка. Лірична поезія К.Курашкевича, А.Ластовецького, В.Юр'єва, І.Царинного, С.Іщенко, Л. Золотоноші. Творчий доробок молодих поетів Миколаївщини: Н.Білецької, Д.Березіної, В.Чорнобрової.

Тема 5. Російськомовна проза і драматургія миколаївців. Корабельний край у творчості М.Божаткіна. Проза і драматургія А.Малярова. Драматичний доробок А.Вербєця. Творчість російськомовних поетів Миколаївщини. М.Лисянський і Л.Вишеславський та Миколаївщина. Мотиви і образи лірики Е.Январьова. А.Поперечний – відомий поет-пісняр. Творчі здобутки В.Качуріна та В.Пучкова. Жіноча поезія Миколаївщини: К.Голубкова, Л.Матвєєва.

4. Завдання курсу.

- Сформувати систему понять, які визначають основні підстави художнього освоєння народного світогляду та національну самобутність української літератури.
- Навчити студентів орієнтуватися в перипетіях літературного процесу – загальноукраїнського, регіонального, розуміти основні напрями його розвитку.
- Удосконалювати навички аналізу літературних творів у єдності змісту і форми, об'єктивно аналізувати нинішній стан літературного процесу.

– Прищеплювати студентам відчуття необхідності виходити із загальнонаціональних інтересів, вчити їх послідовно відстоювати загальноукраїнські цінності та інтереси.

– Осмислити літературу Миколаївщини як складову української духовності та один із виявів національного буття у взаємозв'язках із поступом людства.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: знає термінологічний апарат навчальної дисципліни; уміє розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця; знає різновиди літературно-мистецьких систем і принципи їх побудови; володіє навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе дослідження літературних творів; виявляє риси взаємовпливу в українському та світовому літературно-мистецькому процесі; удосконалює навички критично аналізувати та застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії та історії літератури для власних наукових досліджень.

5. Статус у навчальному плані.

Дисципліна за вибором ВНЗ.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Т. Д. Кремінь.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженню інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% набирають під час іспиту.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА**

Ідентифікація

Шифр: ВПК 08	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 4</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 3 год.</i>	Нормативна Курс: IV Семестр: VIII Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 30 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: ознайомити студентів із жанрово-стильовими домінантами української поезії, прози, драматургії кінця XX ст. – початку XXI ст.

3. Опис курсу.

Тема 1. Основні тенденції розвитку сучасної української літератури початку XXI ст. Жанрово-стильове розмаїття прозових, поетичних, драматичних творів. Специфіка українського літературного дискурсу поч. XXI ст. Літературні конкурси та фестивалі як складова формування літературних смаків читачів. Молодіжні літоб'єднання, гурти, літературно-мистецькі проекти, гільдії. Риси літературно-мистецького процесу в умовах розмаїття стильових течій (неонародництво, неомодернізм, неоавангардизм, феміністична література, постмодернізм, підлітково-дитяча літературна альтернатива). Місце та роль електронних видань у формуванні цілісності української літератури. Гіпертекстова, мультимедійна мережева література в Україні. Експерименти зі структурою твору на теренах української літератури.

Тема 2. Розвиток жанрів масової літератури в Україні. Українська молодіжна проза. Український бестселер. Кітч в контексті споживацької культури. Розвиток жанру детективу та кримінального роману (А.Кокотюха, Л.Кононович, В.Шкляр). «Жіночий» детектив в українській літературі (Є.Кононенко, І.Роздобудько). Концепція жанру фентезі та його сучасний український варіант (Марина та Сергій Дяченки, Г.Л.Олді, М.Соколян, В.Аренєв та ін.). Жанр альтернативної історії в творчості В.Кожелянка та Д.Білого. Мелодраматичні твори Люко Дашвар. Українська «жіноча» проза. Українська молодіжна проза поч. XXI ст. (С.Жадан, І.Карпа, С.Повалєєва, Л.Дереш, Т.Малярчук). Молодіжні бестселери С.Пиркало та Н.Сняданко.

Тема 3. Жанрова своєрідність сучасної української поезії та драматургії. Художні пошуки покоління дев'ятдесятників та двотисячників в царині поезії (І.Андрусак, С.Жадан, Р.Семків, Маріанна Кіяновська, О.Коцарев, Д.Лазуткін, Мар'яна Савка). Відеопоезія як синтез мистецтв.

Постмодерний вимір драматичних творів. Творчість Катерини Демчук, Олександри Погребінської, Сергія Щученка, Олега Миколайчука-Низовця, Неди Нежданої.

4. Завдання курсу.

- ознайомити з умовами розвитку української літератури поч. XXI ст., беручи до уваги закономірності поступування світового літературного процесу;
- сформувати вміння самостійної навчально-дослідної діяльності та здатності орієнтуватися в багатожанровому масиві творів сучасної української літератури;
- удосконалити вміння аналізувати художні тексти;
- навчити опрацьовувати недостатньо досліджений літературознавцями матеріал;

- спрямувати на осмислення української літератури як цілісності;
- сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває відповідними **компетентностями**:

I. Загальнопредметні:

- вміти самостійно організовувати власну навчально-дослідну діяльність;
- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого мистецького явища;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики.

II. Фахові:

- знати специфіку українського літературного дискурсу поч. ХХІ ст.;
- вміти зіставляти гіпертекстову та мультимедійну літературу в Україні;
- вміти аналізувати особливості розвитку жанрів масової літератури в Україні;
- знати жанрово-стильові домінанти української молодіжної прози;
- виявляти художню специфіку поезії дев'ятдесятників та двотисячників;
- вміти аналізувати постмодерні координати сучасних українських драматичних творів.
- вирізняти основні тенденції сучасної української літератури початку ХХІ ст. згідно з теоретичними засадами закономірностей розвитку світового літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ ст.;
- вміти з'ясовувати специфіку розвитку сучасної української прози, поезії, драматургії, аналізувати художні твори, зважаючи на динаміку літературно-художніх стилів, змінність естетичних концепцій в історії української та світової літератури, використовуючи відповідні праці з літературознавства, літературно-критичні розвідки, художні твори;
- висловлювати власне бачення порушених у художніх творах проблем.

5 Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6 Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури А.І. Гурдуз.

7. Форми і методи навчання: Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу «Сучасний літературний процес» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить 200: 80 балів за МКР + 120 балів за інші види робіт.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю, а також на основі іспиту (тестування на освітньому просторі університету).

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт і через тестування на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

100 % балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ІСТОРІЯ КНИГИ

Ідентифікація

Шифр: ВПК 09	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 2 год.</i>	Варативна Курс: II Семестр: I V Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: ознайомити студентів із історією книги в різних країнах світу, зокрема в Україні у різні історичні періоди.

3. Опис курсу.

Тема 1. Змістовий модуль 1. Розвиток книги в різних регіонах світу з найдавніших часів.

Виникнення письма й алфавіту в первісних суспільствах як передумова появи книги. Значення письма в історії суспільства. Етапи і форми розвитку графічного письма.

Тема 2. Додрукарський період. Попередники сучасної книги. Виникнення письма й алфавіту як предтеча книгописання. Первинний “книжковий” матеріал. Форми книги.

Провідні світові осередки рукописання з найдавніших часів. Ранні осередки рукописної книги на Близькому Сході, в Азії та Європі. Глиняні книги Ассирії. Єгипет. Форми китайської рукописної книги. Індія. Єврейські рукописні книги. Греція і Рим. Роль рукописної книги в суспільному поступі. Причини поширення рукописання. Становлення книгозбірень. Книга в долях Горація та Овідія. Вимоги давньоєврейських талмудистів до переписувачів книг.

Середньовічна книжність. Монастирі та університети як осередки видавничої справи в Європі. Технологія виготовлення книги.

Візантійська традиція книжності. Арабська традиція книжності. Середньовічні бібліотеки. Далекий схід та Центральна Азія як осередки книжності доби середньовіччя. Взаємодія Сходу і Заходу.

Тема 3. Додрукарський період видавничої справи на території України.

Українські рукописи дохристиянської доби. Обставини і причини недослідженості проблеми. Безповоротні втрати стародавніх пам'яток. Вивезення книг за межі України. Книги як політичні заручники в “українському питанні”. Перші спроби перегляду усталеної періодизації. Книжкова справа в Україні перед прийняттям християнства. Писемні тексти

архіву “Кам’яна Могила”. Велесова книга. “Руське” письмо і “руські” переклади IX століття. Літопис Аскольда.

Рукописне книготворення в Україні. Витоки. Провідні осередки рукописної справи: Десятинна церква у Києві, Софійський собор у Києві, Києво-Печерська лавра, Чернігівська земля, Галичина і Волинь, Карпатська Русь. Творці й переписувачі книг як перші автори, перекладачі, редактори і видавці Світські каліграфи. Осередки при монастирях. Удосконалення текстів наступними переписувачами. Давньоукраїнські рукописні шедеври. Книжкові шедеври XI-XVI століть : Реймська Євангелія. Пересопницька Євангелія.

Тема 4. Розвиток видавничої справи в світі після винайдення друку.

Передумови запровадження у видавничу практику рухомих літер. Печатки і штампи як предтечі друкарства. Метод набиття візерунків на тканині. Ксилографічний метод множення текстів та ілюстрацій на папері. Перші спроби створення рухомих літер.

Доля друкарського винаходу. Лаврін Костер та Йоган Гутенберг Лаврін Костер. Йоган Гутенберг: життя. Йоган Гутенберг: друки. Утвердження друкарства в Європі і світі як чинник кардинальних змін в організації редакційно-видавничої справи. Поширення друкарства в Європі. Відмінності технології друкарства на Заході і Сході. Противники друкарства. Значення друкарства: редакційно-видавничий аспект. Доба Відродження та її вплив на розвиток друкарства. Інкунабули. Стародруки.

Книга в XVI ст. Визначення потужних видавничих підприємств.

Книга в XVII ст. Поширення преси. Види друкованої продукції.

Книга доби Просвітництва. Здешевлення та спрощення видавничої продукції.

Основні видавничі проекти.

XIX ст. і розвиток поліграфічних технологій.

Тема 5. Українська книга з моменту поширення друку.

Концепції витоків українського друкарства: науковий та ідеологічний аспекти. Зарубіжні і вітчизняні концепції поширення друкарства в Україні. Російська (радянська) концепція. Концепція західних учених. Концепція Івана Огієнка. Концепція Оresta Мацюка та Якима Запаса.

Формування мережі друкарень на галицько-волинських землях Галичина. Друкарня Львівського ставропігійного братства. Приватна друкарня Михайла Сльозки. Друкарні Арсенія Желібовського та Йосипа Шумлянського. Провінційні друкарні. Волинь.

Видавнича діяльність Києво-Печерської лаври. Спустошуючий слід лихоліть. Заснування друкарні: перекази, документальні свідчення. Єлисей

Плетенецький. Папір і папірні для друкарні. Перші друки. Поширення лаврських видань. Руйнування справи печерських друкарів.

Українські друкарські шедеври ХУ-ХУІ століть: редакторсько-видавничий аспект.

Суспільні потреби і політичні перепони на шляху становлення видавничої справи в університетах Перші спроби киево-могилянців. Козацькі проекти університетів та їх друкарень. Проекти приватних осіб.

Становлення університетської друкарні. Обладнання. Перші друкарі та організації їх роботи. Українські видавництва і видавничі осередки ХІХ-початку ХХ століть.

Відкриття літографії. Початкові правила роботи видавців. Роль Михайла Максимовича в розвитку наукової книги Пошук односторонніх: Гоголь. Провал спроби Шевченка як видавця. Студенти і видавнича справа. Видання власних творів та альманахів “київського” періоду. Стосунки з друкарнею. Правопис Максимовича в історії видавничої справи.

Тема 6. Причини виникнення цензури в Російській імперії і специфіка її застосування до українського друку. Принципові відмінності в умовах розвитку раннього друкарства в Україні і Росії. Початок цензури українських друків. Посилення каральних функцій цензури. Специфіка застосування цензурного законодавства до українського друку. Українські видання до викриття Кирило-Мефодіївського братства. Цензурний терор після “справи братчиків”. Справа Каленика Шейковського. Українські граматики – російським алфавітом.

Основні антиукраїнські цензурні циркуляри та їх вплив на друкарство Валуєвський циркуляр 1863 року. Емський указ 1876 року. Цензура після Емського указу. Революція 1905 року і спроба скасування цензури українського друку. Царський маніфест від 17 жовтня 1905 року. Видавничий рух в умовах дії Валуєвського і Емського указів. Українські видавничі шедеври періоду цензурних заборон і обмежень.

Цензура видавничої справи як чинник заборони українства “Тенденційно придуманий термін “Україна”. Особливо “крамольні” книги. Сторінки цензурних журналів як свідки нищення українства. Форми цензурних репресій проти українських видавців та редакторів.

Видавничий рух доби визвольних змагань українського народу (1917–1923). Видавнича справа в Україні радянської доби ідеологічний та творчий аспекти.

Руйнування кращих набутків минулого. Ревізія випущеної літератури. Знищення надрукованих та підготовлених до друку видань. Закриття діючих видавництв та експропріація друкарського обладнання. Творення нової

книговидавничої системи. Становлення законодавчої бази. Державні органи щодо управління видавничою справою. Еволюція видавничої мережі радянського типу Формування типології видавництва. Структура українського книговидання напередодні розвалу Радянського Союзу.

XX ст.: створення міжнародного видавничого ринку. Умови видавничої галузі в інформаційному суспільстві.

4. Завдання курсу: вивчення попередніх форм видавничої продукції, що виникли у найдавніших осередках культури; вивчення рукописного книготворення; знайомство з різними концепціями винаходу друку в світі та в Україні; визначення характерних рис видавничої справи доби Нового та Новітнього часу; знайомство з новими принциповими фактами, що проливають світло на проблему виникнення і розвитку писемності, книжності, видавничої справи в Україні. принципу історизму.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент В.М.Баденкова.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Вибір з переліку (студент обирає 2 дисципліни з циклу загальних компетентностей)	
Логіка	
Соціально-політичні студії	
Культура усного і писемного мовлення	

Назва: **ТЕОРІЯ КОМУНІКАЦІЇ**

1.Ідентифікація

Шифр: ВЗК.01	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2 год.</i>	Вибіркова Курс: IV Семестр: VIII Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік
---	--

2. Мета курсу: засвоїти загальні положення теорії комунікації, складники процесу комунікації в її вербальних та невербальних формах, а також основні форми сучасних інформаційних технологій.

3. Опис курсу.

Модуль 1

Тема 1. Комунікація як об'єкт дослідження. Базові поняття теорії мовної комунікації.

Тема 2. Складники комунікативної ситуації

Тема 3. Комунікація в міжособистісних відносинах. Спілкування в побуті

Тема 4. Ефективність вербальної комунікації

Тема 5. Моделі комунікації

Тема 6. Комунікативна особистість

Модуль 2.

Тема 7. Комуніканти як суб'єкти комунікації.

Тема 8. Міжособистісна взаємодія. Система організації простору спілкування.

Тема 9. Комунікативний простір і його структура

Тема 10. Основні форми вербальної комунікації

Тема 11. Комунікація і політика.

Тема 12. Мовленнєвий вплив як результат комунікативної взаємодії.

Тема 13. Ефективність слухання

Тема 14. Масова комунікація і реклама

Тема 15. Теорія і практика міжкультурної комунікації

Тема 16. Мовленнєвий вплив. Нейролінгвістичне програмування

Тема 17. Міжособистісна взаємодія

Тема 18. Дискурсологія та теорія мовної комунікації: спільні проблеми

Тема 19. Етикет в ситуації знайомства та світської розмови.

Тема 20. Теорія і практика міжкультурної комунікації.

4. Завдання курсу.

- Ознайомити студентів із різними формами комунікації.
- Ознайомити студентів із сучасними формами інформаційних технологій та сучасними тенденціями розвитку масової комунікації.
- Навчити студентів аналізувати різноманітні моделі комунікації, що існують в інформаційному просторі.
- Обґрунтувати виокремлення мовленнєвого акту як мінімальної одиниці мовної комунікації.
- Навчити студентів аналізувати та складати ефективні вербальні повідомлення.

– Висвітлити природу комунікативної ситуації та її складників.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в методологічних засадах теорії мовної комунікації, її об'єкті, предметі, передумовах становлення в колі лінгвістичних і нелінгвістичних дисциплін; знає способи комунікативного моделювання, параметри і складники комунікативної ситуації, природу комунікативного впливу; володіє законами і правилами ефективної комунікації; визначає мінімальні одиниці і зразки спілкування; встановлює кількісні параметри різних дискурсивних практик; описує головні текстові і дискурсивні категорії та мовні засоби їхньої репрезентації; здійснює аналіз і коригує тексти відповідно до норм української літературної мови; аналізує та складає ефективні вербальні повідомлення; висвітлює природу мовної комунікації, її типологію за матрицею різноманітних параметрів.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент С. О. Каленюк.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

(приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: СОЦІОЛІНГВІСТИКА

1. Ідентифікація

Шифр: ВЗК.04	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS: 3 Модулів: 1 Змістовних модулів: 1 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: 2 год.	Варіативна Курс: III Семестр: VI Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: ознайомити студентів з основними формами відображення у мові соціальних процесів і особливостей суспільного розвитку, з „формами породження певних рис мовлення”, що викликані соціальними факторами, з закономірностями у зміні мови під впливом суспільства. Даний курс закладає

основи теоретичних знань, сприяє поглибленому вивченню соціальної природи мови, свідомому засвоєнню інших мовознавчих курсів.

3.Опис курсу.

Тема 1. Соціолінгвістика як наука і навчальна дисципліна. Предмет соціолінгвістики. Проблематика сучасної соціолінгвістики. Завдання соціолінгвістичних досліджень мовної ситуації України.

Тема 2. Комплексний характер соціолінгвістики. Витоки соціолінгвістики. Об'єкт соціолінгвістики. Основні поняття соціолінгвістики.

Тема 3. Проблематика та методологія соціолінгвістики. Проблеми соціолінгвістики. Методи соціолінгвістики: а) спостереження; б) включеного спостереження; в) письмове анкетування; г) експеримент; д) інтерв'ю; е) аналіз документальних джерел. Напрями соціолінгвістики.

Тема 4. Соціолінгвістичні школи та їх представники. Соціолінгвістична концепція Є. Д. Поливанова. Теорія антиномій М.В.Панова. Теорія мовної еволюції У. Лобова

Тема 5. Мовна політика та мовне будівництво. Українська літературна мова. Історія становлення й розвитку. Доба українізації 20-х років. Концепція мовно-культурної політики М.Скрипника. 1950-60-ті роки: альтернативне мовознавство шістдесятників. 1970-ті-поч. 1980-х років: посилення русифікації.

Тема 6. Диглосія та білінгвізм. Білінгвізм та диглосія як провідні стани мовних ситуацій. Класифікація білінгвізму. Диглосія та двомовність. Види диглосії.

Тема 7. Інтерференція. Поняття інтерференції. Види інтерференцій.

Лексична інтерференція. Граматична інтерференція. Синтаксична інтерференція.

Тема 8. Змішування мов. Піджини і креольські мови. Зародження контактних мов. Типи піджинав і їх еволюція.

Тема 9. Зародження контактних мов. Мови міжетнічного спілкування: лінгва франка, койне. Міжнародні і світові мови. Штучні мови-посередники та інтерлінгвістики. Есперанто. Поняття «просторіччя».

4. Завдання курсу.

- Навчити студентів бачити нові тенденції у розвитку мови, вірно їх оцінювати і враховувати, аналізуючи мовні фактори в „соціальному контексті”.
- Класифікувати мовні факти у соціолінгвістичному аспекті.
- Визначати характер і тип мовної ситуації.
- Враховувати соціальні ролі комунікантів при мовленнєвому спілкуванні.
- Виділяти соціальний компонент у семантиці або функціонуванні мовних засобів.
- Використовувати прийоми соціолінгвістичних досліджень, збираючи та аналізуючи мовний матеріал.

- Виділяти нові тенденції у розвиткові мови, обумовлені дією соціальних факторів.
- Працювати з соціолінгвістичними словниками.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: уміти проводити порівняльні дослідження структурних і функціональних властивостей мов незалежно від характеру генетичних відношень між ними; володіти навичками планування та проведення лінгвістичного експерименту; формування умінь аналізувати мовні явища як об'єктивацію багатофакторної діяльності людини; засвоїти інформації про зміст, проблеми і методи сучасної психолінгвістики; формування власної оцінки, позиції щодо історичних процесів в Україні та місце української мови як рідної так і державної; володіти навичками наукової організації праці; розвивати навички самостійного опанування нових знань; уміти працювати з довідковою літературою, різнотипними словниками, електронними базами даних, системами інформаційного пошуку; уміти застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінювати набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; знання одиниць мови та правил їх поєднання; знати теорії виникнення мови (філогенез) та процесу становлення і розвитку мовлення окремого індивіда; уміти застосовувати сучасні наукові методи лінгвістичних, зокрема соціолінгвістичних, психолінгвістичних, лексикографічних, семантичних, когнітивних досліджень.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативний курс із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук О.М. Олексюк.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ідентифікація

Шифр: ВЗК.05	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2 год.</i>	Варіативна Курс: III Семестр: VI Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік
---	--

2. Мета курсу: ознайомити студентів із процесами інформатизації навчального процесу, видами та функціями інформатизації, методикою створення презентацій, мультимедійної продукції, Інтернет-проектів.

3. Опис курсу.

Тема 1. Інформатизація – головний напрямок сучасної науково-технічної революції. Процеси інформатизації: медіатизація, комп'ютеризація, інтелектуалізація. Функції інформатизації вищої школи.

Інформаційні технології навчання як предметно й комунікативно спрямоване навчальне середовище, включене у навчальну діяльність, у якій комп'ютер є засобом аналізу змісту об'єктів, організації навчальної взаємодії, реалізації адекватних структурі та змісту діяльності форм контролю.

Тема 2. Засоби НІТ: апаратні(комп'ютер, програмні засоби (операційні системи, редактори, інформаційно-пошукові системи, локальні та глобальні навчальні комп'ютерні системи, демонстраційне обладнання, електронні підручники), бази даних); програмно-методичні: навчальні, контролюючі, імітаційно-моделювальні, інструментальні програмно-педагогічні, програмно-методичні комплекси; навчально-методичні: посібники, нормативно-технічна документація, організаційно-інструктивні матеріали тощо.

Тема 3 Роль, місце та основна мета комп'ютерного навчання. Варіанти комп'ютерних технологій. Напрями комп'ютеризації. Методика розроблення комп'ютерних програм.

Тема 4. Презентація як представлення перед аудиторією чогось нового, раніше невідомого або мало відомого. Логіка викладу змісту презентації. Переваги презентацій.

Мультимедія— інформаційних продукт, що містить колекції зображень, текстів і даних, що супроводжуються звуком, відео, анімацією та іншими візуальними ефектами, включає інтерактивний інтерфейс та інші механізми управління.

Тема 5. Види та методика створення Інтернет-проектів.

4. Завдання курсу.

- Характеризувати процеси інформатизації: медіатизація, комп'ютеризація, інтелектуалізація. Визначати її основні функції.
- Оволодіти основними видами інформаційних технологій.
- Засвоїти засоби НІТ.
- Визначати роль, місце та основну мету комп'ютерного навчання.
- Засвоїти методику створення презентацій, мультимедійної продукції, Інтернет-проектів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; обізнаний в основних напрямках комп'ютерної лінгвістики, механізмах комп'ютерної обробки інформації.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу загальних компетентностей.

6. Лектор: доктор філологічних наук, професор кафедри Н. В. Коч

7. Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ДРУГА ІНОЗЕМНА МОВА**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.10	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:15</i> <i>Модулів:5</i> <i>Змістовних модулів:5</i> <i>Загальна кількість годин: 450 год.</i>	Варіативна Курс: II-III Семестр: III-VI Лекції: 50 год. Практичні заняття: 100 год. Самостійна робота: 300 год. Вид контролю:

2. Мета курсу: формування у студентів навичок усного, письмового, монологічного, діалогічного мовлення та аудіювання в обсязі загально побутової тематики та тематики, що обумовлена професійними потребами, на рівні незалежного користувача.

3. Опис курсу.

Модуль I. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Життя студента», «На пошті».

Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Життя студента». Граматика: «Теперішній час зворотних дієслів». «Минулий час дієслів

(Perfekt)». «Субстантивізація інфінітива». Фонетика: «Поняття про інтонацію». «Нескладові голосні [i],[u]», «Звуки [γ:],[γ]».

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «На пошті». Граматика: «Модалні дієслова». «Складносурядне речення». «Розділовий Genitiv». «Заміна Genitiv Dativ з von». Фонетика: «Звуки [d],[t]».

Модуль II. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Ми робимо покупки», «Свята та звичаї».

Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до теми «Ми робимо покупки». Граматика: «Прикметник. Відмінювання прикметників». «Питальні займенники Welcher? Was für ein?». Фонетика: «Звук [l]». Фонетика: «Звуки [f],[v]».

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Свята та звичаї». Граматика: «Прийменники з Genitiv». «Минулий час Präteritum». Фонетика: «Аффрикати [ts],[pf]». Фонетика: «Звук Nach-Laut [h]

Модуль III. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Книги в нашому житті», «Їжа», «Пори року», «Німеччина».

Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Книги в нашому житті». Граматика: «Складнопідрядні речення». «Підрядні додаткові речення». «Займенниковий прислівник». «Підрядні причини».

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Їжа». Граматика: «Парні сполучники».

Тема 3. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Пори року». Граматика: «Майбутній час». «Ступені порівняння прикметників і прислівників».

Тема 4. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Німеччина». Граматика: «Претерітум дієслів». «Вказівний займенник derselbe».

Модуль IV . Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Відпочинок», «У лікаря».

Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Відпочинок». Граматика: «Інфінітив з часткою zu та без частки zu». «Складнопідрядне речення з підрядним умовним».

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «У лікаря». Граматика: «Складнопідрядне речення з підрядним мети». «Підрядні речення часу зі сполучником nachdem».

Модуль V. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Мистецтво в житті людини», «Відомі світові винаходи», «Подорож до Німеччини».

Тема 1. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Мистецтво в житті людини». Граматика: «Підрядні часу». «Підрядні речення мети та інфінітивний зворот з um... zu». «Вказівний займенник selbst (selber)».

Тема 2. Засвоєння лексичного мінімуму до тем: «Відомі світові винаходи», «Подорож до Німеччини». Граматика: «Плюсквамперфект дієслів». «Підрядні речення часу зі сполучником nachdem». «Конструкція haben+zu+Infinitiv, sein+zu+ Infinitiv».

Тема 3. Засвоєння лексичного мінімуму до теми: «Подорож до Німеччини». Граматика: «Пасивний стан». «Інфінітив пасив». «Результативний пасив».

4. Завдання курсу: формування у студентів навичок всіх видів мовленнєвої діяльності.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

Фахові: читає і розуміє з повним охопленням змісту фахову, суспільно-політичну, а також художню літературу; володіє усним монологічним та діалогічним мовленням, не відчуючи браку мовних засобів для вираження думки в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування; сприймає німецьке мовлення, яке виголошується в нормальному для даної мови темпі; перекладає з іноземної мови на рідну тексти країнознавчого, суспільно-політичного та фахового характеру будь-якого рівня складності.

В результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати : необхідний лексичний, граматичний і фонетичний матеріал для оволодіння навичками усного та письмового мовлення.

вміти : ставити запитання за конкретною темою, давати відповіді, обмінюватись репліками, спілкуватися діалогічно та монологічно.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6.Лектор: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов Ружевич Я.І.

7.Форми і методи навчання: практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8.Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

(для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9.Мова викладання: німецька/ українська.

Назва: **ВИРАЗНЕ ЧИТАННЯ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК 11	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

	“Виразне читання”
Кількість кредитів відповідних ECTS: 3 Модулів: 2 Змістовних модулів: 2 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: II семестр – 1,5 год.	Вибіркова Курс: 1 Семестр: II Лекції: 10 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 60 год. Вид контролю: залік

2. **Метою** є розкриття естетичного потенціалу художнього тексту (мелодійність, темп, звучність), знайомство студентів із технікою мовлення та засобами логіко-емоційної виразності читання; формування у них навичок літературознавчого аналізу художнього тексту як необхідної умови у підготовці до його вербальної репрезентації.

3. Опис курсу:

Тема 1. Історія розвитку та теоретичні питання виразного читання як компонента фахової підготовки філолога.

Мистецтво декламації в історичній перспективі. Виразне читання, як навчальний предмет його значення у професійній підготовці вчителя. Зміст, специфічні риси та структурні елементи виразного читання. Система навчання техніки виразного читання. Техніка дихання під час декламації. Голос, його основні характеристики та прийоми тренування. Дикція її розвиток та значення у процесі виразного читання. Логіка читання та складання партитури тексту.

Тема 2. Особливості виразного читання художніх творів різних жанрів.

Види читання вголос. Особливості підготовки до виразного читання малих жанрів (прислів'я, загадки). Виразне читання прозових текстів (оповідання, казка, байка). Поетичний текст та його передача в усному виразному мовленні. Виразне читання за ролями драматургічних творів. Особливості роботи над науково-пізнавальними статтями.

3. Завдання курсу:

- використовувати засоби логіко-емоційної виразності читання в їх органічному зв'язку (сутність мовних тактів, пауз, їх різновидів і тривалості, логічних наголосів – тактових і головних);
- передавати мелодику твору і її видозміни, темп мовлення і його варіювання;
- усвідомлювати емоційні функції наголошених слів (емоційного забарвлення тексту);
- розуміти особливості художньо-естетичного сприймання художніх творів дітьми різного віку;
- знати вимоги та особливості щодо читання творів різних жанрів;
- виконувати вправи на розвиток техніки мовлення (дихальні вправи, скоромовки, складні звукосполучення, ігрові тренінги).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти відповідними **компетентностями**:

- здійснювати літературознавчий аналіз твору (форма, зміст, ідея, «надзавдання», «підтекст» тощо);

- володіти фаховими компетенціями інтерпретатора художнього твору;
 - підготувати твір для читання та аналізу на аудиторію – провести літературознавчий і дієвий аналізи тексту;
 - аналізувати особливості виразного читання і переповідання творів різних жанрів;
 - класифікувати і застосовувати позамовні засоби виразності в процесі читання, мовлення (поза, жест, міміка);
 - виразно читати й розповідати художні твори різних жанрів (байки, оповідання, казки, вірші);
 - добирати і проводити дидактичні і мовні ігри та ігрові вправи відповідно теми;
 - володіти засобами логіко-емоційної виразності читання для розкриття і передачі (відтворення) змісту тексту;
 - застосовувати у своєму мовленні засоби інтонаційної та стилістичної виразності мовлення;
 - визначати емоційну функцію наголошених слів (емоційний заряд тексту);
 - використовувати режисерсько-педагогічні знання і вміння у процесі самостійної підготовки з метою максимально точного втілення літературного твору у звучному слові.
- 4. Статус у навчальному плані:** Варіативний курс із циклу професійних компетентностей.
- 6. Лектор:** кандидат філологічних наук, старший викладач Л. О. Бондар.
- 7. Форми і методи навчання:** Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.
- 8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.** : перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.
- 9. Мова викладання:** українська.

Назва: **РИТОРИКА**

1.Ідентифікація

Шифр: ВПК.12	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:4	Варіативний
Модулів:1	Курс: II
Змістовних модулів:2	Семестр: III
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: I семестр – 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60

	Вид контролю: залік
--	---------------------

2. Мета курсу: ознайомити студентів із основними поняттями риторики, її історією; з'ясувати логічні основи ораторського мистецтва та необхідність риторики для успішної самореалізації людини.

3. Опис курсу.

Тема 1. Риторика як наука про способи переконання, ефективні форми мовленнєвого впливу на аудиторію з урахуванням її особливостей. Періоди риторики та види ораторського мистецтва. Історія ораторського мистецтва; Відомі ритори (Арістотель, Демосфен, Цицерон, Квінтіліан, Сократ, Есхіл).

Тема 2. Риторика – наука про ораторське мистецтво. Предмет, функції, історичні та теоретичні основи ораторського мистецтва. Види ораторських промов і образ оратора. Обов'язкова умова сучасного ораторського мистецтва. Предметна і понятійна логічність мови. Правила висування тези та наслідки їх порушення. Логічний зв'язок тези з аргументами. Закони композиції тексту. Мовний етикет – це приклад мовленнєвої поведінки, встановлений в певному суспільстві. Необхідність риторики для успішної самореалізації людини.

Тема 3. Предмет і закони ораторського мистецтва. Логічні основи ораторського мистецтва. Основний зміст понять і всіх розділів класичної риторики. Неориторика, стилістика, поетика, прагматика та теорія комунікації. Зразки ораторської майстерності.

Методика та етапи підготовки промови. Етапи підготовки і проведення публічного виступу. Структура ораторського твору та його виголошення. Академічне красномовство (наукова доповідь, науковий огляд, наукове повідомлення).

4. Завдання курсу: знати історію виникнення і розвитку риторики, її задачі як навчального предмету, канони риторики; визначити наукові засади та основні закони ораторського мистецтва; з'ясувати архітекtonіку промови.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти відповідними **компетентностями:**

- знання основних понять риторики, її історії; видів красномовств;
- знання ораторських прийомів переконання слухачів, засобів логічності викладу матеріалу, мистецтва ораторської промови;
- визначення різновидів промов, основних жанрів наукової промови та їх характеристик;
- обґрунтування необхідності риторики для успішної самореалізації людини;

– творче застосування набутих знань під час проходження науково-педагогічної практики, захисту дипломного дослідження.

5. Статус у навчальному плані: вибіркова дисципліни II циклу.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент В. М. Баденкова.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

Для заліку – 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ЛАТИНСЬКА МОВА

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.13	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i> <i>Модулів:2</i> <i>Змістовних модулів:2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2</i>	Варіативний Курс: II Семестр: III семестр Лекції: - 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: Мета вивчення дисципліни полягає у тому, щоб продемонструвати на прикладі «мертвої» мови можливі шляхи розвитку сучасних мов та навчити студентів вмінню розуміти та пояснювати мовні явища, осмислювати процеси взаємодії, соціальних та мовних факторів, усвідомлювати механізми, що ведуть до збагачення словникового складу, шляхом порівняння засобів передачі змісту в різних мовах. Також важливою метою вивчення латинської мови є збагачення культурологічного світорозуміння, що досягається шляхом читання (та перекладу) оригінальних античних та пізніших літературних творів, та адаптованих текстів міфологічного та історичного змісту.

3. Опис курсу.

Модуль 1

Тема 1. Латинська мова алфавіт. Особливості читання окремих літер і буквосполучень. Довгота і короткість голосних. Правила наголошень.

Тема 2. Іменник. Граматичні категорії іменника. Declinatio prima. Відмінювання дієслова esse.

Тема 3. Verbum. Граматичні категорії дієслова. Основа. Основні форми дієслова. Imperativus praesentis activi.

Тема 4. Система інфекта. Praesens indicativi active. Дієслова складені з esse.

Тема 5. Declinatio secunda. Іменники другої відміни. Винятки щодо роду. Особливості відмінювання. Прийменники.

Тема 6. Declinatio prima et secunda adiectivorum. (Прикметники I-II відміни). Особові займенники. Зворотний займенник. Присвійні займенники. Займенникові прикметники. Синтаксис простого речення.

Тема 7. Praesens indicativi passivi. Пасивний зворот. Ablativus auctoris. Ablativus instrumenti. Infinitivus praesentis passivi.

Тема 8. Imperfectum indicativi active et passive

Тема 9. Futur I (primum) indicativi activi et passive

Тема 10. Declinatio tertia. Третя відміна іменників. Родові закінчення. Типи іменників третьої відміни. Приголосна група.

Тема 11. Іменники третьої відміни мішаної групи. Іменники третьої відміни голосної групи.

Тема 12. Прикметники третьої відміни

Тема 13. Participium praesentis activi Дієприслівник теперішнього часу активного стану. Вказівний займенник is, ea, id. Ablativus loci

Тема 14. Система перфекта. Perfectum indicativi activi. Ablativus separationis

Тема 15. Plusquamper – fectum indicativi. Futurum II (secundum) indicativi activi. Dativus possessives

Тема 16. Часи системи перфекта пасивного стану; perfectum indicativi passivi Plusquamperfectum indicativi passivi. Futurum II (secundum) indicativi passivi. Ablativus causae

Тема 17. Declination quarta. Четвертна відміна іменників. Genetivus possessivus.

Модуль 2

Тема 1. Declinatio quinta. П'ята відміна іменників.

Тема 2. Ступені порівняння прикметників. Відмінювання прикметників у вищому й найвищому ступенях порівняння.

Тема 3. Суплетивні ступені порівняння прикметників. Описовий спосіб. Вживання відмінків при ступенях порівняння.

Тема 4. Вказівні займенники ipse, ille, his. Неозначені займенники.

Заперечні займенники nemo, nihil. Співвідносні займенники.

Тема 5. Прислівник. Утворення похідних прислівників. Ступені порівняння прислівників. Особливості утворення ступенів порівняння. Ablativus mensurae

Тема 6. Числівник. Утворення і відмінювання кількісних та порядкових числівників.

Тема 7. Узгодження числівників з іменниками. Розділові і прислівникові числівники. Accusatives temporis. Ablativus temporis.

Тема 8. Віддієслівний іменник gerundium. Participium futuri activi.

Значення і вживання відмінків герундія.

Тема 9. Віддієслівний прикметник gerundium.

Заміна gerundivum на gerundium

Тема 10. Синтаксичний зворот незалежного аблатива Ablativus absolutus. Неповний ablativus absolutus

Тема 11. Синтаксичний зворот знахідного відмінка з неозначеною формою дієслова Accusativus cum infinitivo.

Форми інфінітива в латинській мові.

Тема 12. Синтаксичний зворот називного відмінка з неозначеною формою дієслова. Nominativus cum infinitive

Тема 13. Кон'юнктив. Praesens conjunctivi active et passive. Imperfectum conjunctivi activi et passivi.

Тема 14. Вживання кон'юнктива у незалежних реченнях.

Тема 15. Синтаксис складного речення. Підрядні речення із сполучниками ut (щоб), ne (щоб не).

Тема 16. Кон'юнктив. Perfectum conjunctivi activi et passivi. Plusquamperfectum conjunctivi activi et passivi.

Тема 17. Синтаксис складнопідрядного речення. Підрядні речення часу зі сполучником cum. Підрядні речення часу з іншими сполучниками.

4. Завдання курсу.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати:**

основні стилістичні та граматичні правила будови речень та його складових. Близько 500 лексичних одиниць. Студентський гімн «Gaudeamus», не менше за 200 сталих виразів (фразеологізмів наукового та загальнонавчального змісту та крилатих виразів). Кілька віршованих уривків античних творів.

Вміти:

прочитати, проаналізувати та перекласти текст (відомий-без словника, невідомий зі словником); пояснювати та узагальнювати найбільш актуальні явища мови.

5. Статус у навчальному плані.

Дисципліни за вибором ВНЗ

6. Лектор:

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької мови і літератури Водяна Людмила Володимирівна

7. Форми і методи навчання: Практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт, комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F. (приклад для заліку) 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

(приклад для іспиту) 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ВСТУП ДО СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.14	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	Варіативний
Модулів:1	Курс: II
Змістовних модулів:2	Семестр: III
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: I семестр – 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

2. Мета курсу: закласти основи загального філологічного розвитку студентів, реалізувати принцип історизму як способу лінгвістичного мислення студентів, майбутніх вчителів-словесників, допомогти студентам в засвоєнні матеріалу при збільшенні долі самостійної роботи.

3. Опис курсу.

Тема 1. Вступ. Філологія як комплекс лінгвістичних і культурно-історичних дисциплін

Філологія як комплексна наука, що вивчає духовну культуру людства через мову і створені за її допомогою тексти. Філологічні дисципліни: основні-мовознавство (лінгвістика), літературознавство, фольклористика, допоміжні - текстологія, палеографія, джерелознавство. Зв'язок філології з іншими науками: філософією, логікою, психологією, історією, соціологією та ін.

Спеціалізація філології за об'єктом дослідження – окремими мовами і групами споріднених мов. Слов'янська філологія як галузь філологічних знань. Терміни “слов'янська філологія”, “славістика”, “слов'янознавство”. Предмет, проблеми і завдання курсу “Вступ до слов'янської філології”. Рівні філологічної методології.

Сучасні слов'янські народи: росіяни, українці, білоруси, поляки, чехи, словаки, лужицькі серби, болгари, македонці, серби, хорвати, мусульмани (муслімани), чорногорці, словенці; їх чисельність. Характеристика території, що її займають сучасні слов'яни. Сучасні слов'янські народи, їхня етнічна спорідненість.

Тема 2. Давня історія слов'ян Етнонім “слов'яни”, різні версії щодо його походження (етимології). Етногенез і дописемна історія слов'ян. Джерела відомостей про дописемну історію слов'ян: свідчення староримських (Пліній

Старший, Тацит), візантійських (Прокопій Кесарійський), готських (Йордан) і арабських (Ахмед Ібн-Фадлан, Абу-Мансур) авторів про давніх слов'ян; археологічні дані; - мова як джерело відомостей про історію слов'ян.

Життя слов'ян за даними мови. Матеріальна культура давніх слов'ян: житло, ремесла, землеробство, скотарство, бортництво, торгівля. Духовний світ давніх слов'ян. Уявлення про душу, смерть, життя. Поганство (язичество). Культ предків іпохоронний ритуал у давніх слов'ян. Пантеон давньослов'янських язичницьких богів (Перун, Даждьбог, Сварог, Велес, Ярило та ін.).

Проблема прабатьківщини слов'ян. Гіпотези про територію, розселення слов'ян, починаючи з 3-ого тис. до н.е..Поняття “прамова”, “порівняльно-історичний метод”, “внутрішня реконструкція”. Індоевропейська прामова, праслов'янська мова і її хронологічні характеристики. Періодизація праслов'янської мови. Проблематика балтослов'янських відносин. Діалектне членування праслов'янської мови.

Тема 3. Історія слов'янської філології Сучасні слов'янські загальнонародні мови та їх класифікація. Сучасні слов'янські літературні мови, їх типологія й основні етапи історичного розвитку (перші пам'ятки писемності, час і специфіка формування літературної мови, автори словників та граматик, графіка).

Короткі відомості з історії слов'янської філології. Виникнення слов'янської філології. Й.Добровський, П.Шафарик, О.Востоков – засновники слов'янської філології. Міжнародні славістичні з'їзди. Славістичні періодичні видання. Наукова і педагогічна діяльність видатних російських,українських та білоруських славістів.

4. Завдання курсу: визначити місце дисципліни в системі підготовки студентів-філологів, її узагальнений характер та практичне значення; дати студентам загальне уявлення про слов'янську філологію, про об'єкт її вивчення; охарактеризувати основні проблеми славістики, , актуальні для цієї галузі знань; показати різносторонність і історичну обумовленість інтересу до слов'янського світу впродовж століть; розширити уявлення про історію слов'янської писемності та культури; ознайомити студентів з основними пам'ятками писемності, навчити аналізувати з врахуванням історії взаємодії східнослов'янських діалектів і розвитку їх структурних особливостей; сформувати базовий понятійний апарат, необхідний для сприйняття всіх дисциплін історичного циклу і розуміння законів розвитку сучасної російської та української літературних мов; дати огляд сучасного стану слов'янської філології і її досягнень в Росії та Україні; показати студентам історичну перспективу розвитку системи української мови в її зв'язку з іншими слов'янськими та індоевропейськими; виробити розуміння системності змін, що відбуваються в мові, логіки розвитку мови.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти відповідними **компетентностями**:

I. Загальнопредметні компетентності

- Знання зв'язків української мови та її типологічних співвідношень з іншими мовами, її історії, сучасного стану і тенденцій розвитку.
- Знання шляхів розвитку й становлення історії слов'янських мов та особливостей спільнослов'янської мови як генетичного джерела всіх слов'янських мов.
- Усвідомлення студентами місця української мови в загальноєвропейському й слов'янському культурному й мовному просторі.
- Розуміння найбільш актуальних проблем славістики.
- Творче розуміння порівняльно-історичного методу.

II. Фазові

- Знання найбільш актуальні проблеми славістики;
- Знання історії слов'янської писемності та культури;
- Знання системи слов'янських мов в її історичному розвитку;
- Знання основних понять і термінів, як-от: праіндоєвропейська мова, праслов'янська мова; ізводи старослов'янських пам'яток, лігатури, палімпсест, редуковані голосні тощо;
- Вміння визначати проблеми славістики.

5. Статус у навчальному плані: вибіркова дисципліни II циклу.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент В. М. Баденкова.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

Для заліку – 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.15	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

Кількість кредитів відповідних ECTS: 3 Модулів: 1 Змістовних модулів: 2 Загальна кількість годин: 90 Тижневих годин: 2	Дисципліна за вибором студента Курс: Семестр: Лекції: 10 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік
--	---

2. Мета курсу: розкрити естетичний потенціал художнього тексту; сформувати у студентів навички літературознавчого аналізу художнього тексту як необхідної умови у підготовці до його вербальної репрезентації.

3. Опис курсу.

Тема 1. Напрями і методи літературознавчого аналізу художнього тексту. Міфологічний аналіз твору. Біографічний метод аналізу. Культурно-історична школа в літературознавстві. Компаративні дослідження тексту. Інтуїтивізм як метод літературознавчої рецепції. Фройдизм в аналізі твору. Структуралізм як напрям аналізу тексту. Екзистенціалізм в літературознавстві. Новітні напрями і течії у літературознавстві другої половини XX – початку XXI століття:

Тема 2. Поетика літературного тексту. Інтерпретація як елемент літературознавчого аналізу. Розрізнення інтерпретації читацької (первинна), наукової і творчо-подібної. Техніка аналізу і особистість літературознавця.

Тема 3. Принципи і шляхи аналізу літературного тексту.

Тема 4. Специфіка аналізу творів різних родових форм.

Тема 5. Взаємозумовленість типу аналізу та мети.

4. Завдання курсу: ознайомити студентів зі специфікою літературного процесу, теоретичними основами літературознавчого аналізу; формувати вміння самостійної навчально-дослідної діяльності та здатності орієнтуватися в багатожанровому масиві творів; навчити опрацьовувати недостатньо досліджений літературознавцями матеріал; спрямувати на осмислення національної літератури в загальносвітовому контексті; сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**:

- знає термінологічний апарат навчальної дисципліни, уміє розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця;
- знає різновиди літературно-мистецьких систем і принципи їх побудови; володіє навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе дослідження літературних творів;
- виявляти риси взаємовпливу в світовому та українському літературно-мистецькому процесі;
- удосконалює навички критично аналізувати та застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії та історії літератури для власних наукових досліджень;

– уміє аналізувати художні твори світової літератури з погляду їх естетичної вартості.

5. Статус у навчальному плані.

Дисципліна за вибором студента.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Л. О. Бондар.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.16	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i> <i>Модулів:1</i> <i>Змістовних модулів: 2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: I семестр – 2 год.</i>	Варіативна Курс: IV Семестр: VII Лекції: 4 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2.Мета курсу: дати студентам теоретичні положення лінгвоаналізу та виробити вміння обґрунтовувати з його допомогою суть художнього тексту, виробити навички системного, комплексного лінгвістичного аналізу мовностилістичної структури художніх текстів.

3.Опис курсу.

Тема 1. Предмет і завдання курсу “Лінгвістичний аналіз тексту”. Джерела науки. Структура навчальної дисципліни. Методи і прийоми дослідження художнього тексту. Принципи лінгвістичного аналізу. Текст як наукове поняття. Види текстів, їх властивості. Значення термінів “контекст”, “підтекст”. Категорії текстів: цілісність, зв’язність, лінійність, інформативність, завершеність. Рівень цілісного тексту (заголовок, вступні частини, передмови, завершальні блоки).

Тема 2 . Художній текст і твір. Специфіка аналізу мови художнього твору. Фонографічний рівень аналізу (семантика звукових повторів, звуконаслідувань, графічних засобів, великої літери, інтонаційно-пунктуаційні засоби виражальності). Морфемно-словотвірний рівень аналізу художнього тексту (стилістичні функції афіксальних засобів мови, повтор

морфем, тавтологія, okazіональні слова). Лексичний рівень аналізу, фразеологізми у художньому тексті. Морфолого-синтаксичний рівень аналізу.

Тема 3. Специфіка лінгвістичного аналізу текстів різних жанрів. Лінгвістичний аналіз ліричного тексту. Лінгвістичний аналіз драматургічного мовлення. Специфіка аналізу прозового (епічного) мовлення.

4.Завдання курсу: розглянути ЛАТ з погляду комунікативної лінгвістики; з'ясувати роль образу автора – як категорії комплексного дослідження художнього тексту, розглянути питання психології художньої творчості; навчитися здійснювати рівневий та комплексний лінгвістичний аналіз художнього мовлення різних жанрів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавств; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; засвоює особливості та види текстів, методи, принципи та прийоми лінгвістичного аналізу; здійснює лінгвістичний аналіз різних жанрів; володіє навичками планування та проведення лінгвістичного експерименту.

5.Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей.

6.Лектор: кандидат філологічних наук, доцент Ю.Б. Бабій.

7.Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадження інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8.Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9.Мова викладання: українська.

Назва: **ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.17	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i> <i>Модулів: 2</i> <i>Змістовних модулів:</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: год.</i>	Варіативний Курс: I Семестр: II Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік
---	--

2. Мета курсу: поліпшення грамотності студентів (орфографія, пунктуація).

3. Опис курсу:

Модуль 1. Орфографія.

Тема 1. Орфографія. Принципи українського правопису.

Тема 2. Правопис повнозначних частин мови.

Тема 3. Правопис службових частин мови.

Тема 4. Вживання великої літери.

Модуль 2. Пунктуація.

Тема 5. Просте речення: пунктуація.

Тема 6. Складне речення: пунктуація.

4. Завдання курсу:

- поглибити й закріпити знання студентів з орфографії та пунктуації української мови;
- сприяти досконалому володінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними і стилістичними нормам української літературної мови;
- навчити студентів самостійно працювати з довідниками і словниками різних типів;
- збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки;
- сприяти вихованню в студентів чуття слова в різножанрових, різностильових текстах;
- дбати про розвиток і піднесення культури писемного та усного мовлення студента.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

1. Володіння орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними і стилістичними нормами сучасної української літературної мови.
2. Уміння користуватися науковою, навчальною, довідковою літературою.

II. Фахові:

1. Знання історії, стану й перспектив розвитку українського правопису.
2. Знання принципів української орфографії.

3. Знання правил правопису українських та іншомовних слів.

4. Знання пунктуації простого і складного речення.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури І. А. Корнієнко.

7. Форми і методи навчання: лекційні, практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

2. Форми організації контролю знань та система оцінювання: перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.

3. Мова викладання: українська.

Назва: ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ АКЦЕНТОЛОГІЇ

1. Ідентифікація

Шифр:	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів: 3</i> <i>Модулів:</i> <i>Змістовних модулів:</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2</i>	Курс: Семестр: Лекції: Практичні заняття: 10 Лабораторні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: окреслення і вивчення проблем української акцентології, як найменш дослідженої ланки в сучасному мовознавстві.

3.Опис курсу.

Модуль 1. Українська акцентологія

Тема 1. Становлення та розвиток акцентуаційної системи української мови. Поняття про праслов'янську та давньокиївську акцентуаційні системи. Наголошування слів у староукраїнській мові. Характеристика «Граматик...» Л. Зизанія, М. Смотрицького, І. Ужевича та О.Павловського. Акцентологія кінця ХІХ – початку ХХ століть. Характеристика найважливіших праць. Аспекти вивчення наголосової системи української мови у ХХ-ХХІ століттях. Загальна характеристика.

Тема 2. Загальні положення щодо акцентуації різних класів слів в українській мові: іменних частин мови та займенників. Акцентуація

іменників: наголошування іменників чоловічого, жіночого та середнього родів. Особливості акцентуації лексем при відмінюванні; наголошування невідмінюваних іменників іншомовного походження; особливості акцентуації іменників-власних назв; семантична та семантико-граматична диференціація іменників за допомогою наголосу. Акцентуація *прикметників*. Паралельне наголошення прикметників. Семантична диференціація прикметників за допомогою наголосу. Наголошування кількісних та порядкових *числівників*. Акцентуація різних розрядів *займенників*.

Тема 3. Загальні положення щодо акцентуації різних класів слів в українській мові: дієслів та дієслівних форм, прислівників, службових класів слів та вигуків. Наголошування *дієслів*: особливості наголошування дієслів при словозміні; паралельна акцентуація дієслів; семантична та семантико-граматична диференціація дієслів за допомогою наголосу; розрізнення за допомогою наголосу видових форм дієслів. Акцентування *дієприкметників* та *дієприслівників*. Наголошування *прислівників*. Акцентування службових частин мови (*прийменників, сполучників, часток*). Особливості наголошення *вигуків*.

У результаті вивчення курсу студент володіє такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- володіння методами і прийомами аналізу та опрацювання фактичного матеріалу;
- вміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу;
- володіння навичками бібліографічного розшуку; знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел;
- володіння сучасними методами і прийомами опрацювання інформації в галузі професійної діяльності.

II. Фахові:

- знання особливостей становлення та розвитку наголосової системи української мови;
- характеристика закономірностей наголошування лексем за класами слів;
- знання сучасних проблем української акцентології, як найменш дослідженої ланки в сучасному мовознавстві.

5. Статус у навчальному плані.

курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри А.А. Зинякова .

7. Форми і методи навчання: Усний виклад матеріалу, проблемне навчання, робота з монографічною літературою та лексикографічними джерелами, вправи, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; інтерактивні імітаційні методи (рольові ігри, ситуативні завдання); підготовка презентацій.

8. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання

використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F. До заліку 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача; на іспиті – 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на самому іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК. 19	Характеристика навчального курсу “Дитяча література”
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 2</i> <i>Змістовних модулів: 2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 2 год.</i>	Варіативна Курс: 2 Семестр: III Лекції: 10 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 60 год. Вид контролю: залік

2. Метою ознайомити студентів з кращими зразками української дитячої літератури відповідно до контексту української художньої літератури та філософського світовідчуття етносу, наголошуючи на естетичних цінностях важливості та значимості володіння фактичним матеріалом, понятійними одиницями, що складають основу набутих та засвоєних знань; розширити естетичне поле сприйняття феномена літератури для дітей у контексті світової культури.

3.Опис курсу:

Змістовий модуль 1. *Дитячий фольклор. Давня українська дитяча література*

Тема 1. Дитяча література і фольклор.

Студентам пропонується ознайомитись зі специфікою дитячої літератури, яка тісно пов'язані зі станом освіти і шкільної справи. Джерелом її народження були навчальні книги: букварі, азбуки, до яких включались невеличкі оповідання, примітивні вірші про предмети і явища навколишньої дійсності. Спочатку дитяча література цілком ототожнювалася з навчальною – підручниками, але поступово в суспільстві осмислилися її органічні зв'язки з усією художньою літературою. Визначається коло науковців та письменників, які своєю діяльністю сприяли розвитку літератури для дітей О.Духнович, М.Шашкевич, Ю.Федькович, І.Манжура, С.Руданський, Б.Грінченко, І.Франко та ін. Розкривається зв'язок дитячої літератури з іншими галузями словесного мистецтва, зокрема робиться акцент на народному фольклорі, що відіграв значну роль у становленні літератури для дітей, зокрема збагативши її жанрами, темами, стилістичними прийомами

тощо. Проводиться паралель між народною та літературною казкою, як провідним жанром у дитячому читанні. У контексті вивчення курси розглядається „Біблія” як художньо-сакральний текст, що є взірцем формування морально-етичного світогляду дитини.

Тема 2. Зародження і розвиток давньої української дитячої літератури (XI – XVIII ст.). Темою передбачено знайомство зі зразками літератури для дітей часів Київської Русі – „Повість минулих літ”, „Повчання Володимира Мономаха дітям”, „Слово о полку Ігоревім” тощо. Визначається зв’язок між становленням дитячої літератури та розвитком друкарства, вказується на важливу роль братств у підготовці вчених, письменників, державних і церковних діячів, в організації освітянських закладів у Києві, Львові, Вінниці, Немирові тощо. Під час вивчення дисципліни, студенти знайомляться з іменами письменників творчість яких довгий час перебували на маргінесі літературного процесу – Іван Мазепа, Іван та Ігнатій Максимовичі та ін.

Змістовий модуль 2. Розвиток дитячої літератури XIX-XXI ст.

Тема 3. Нова українська дитяча література XIX – поч. XX ст.

У тематичному блоці передбачено ознайомлення студентів з процесом виокремлення дитячої літератури в окрему літературну галузь. Увагу приділено творчості окремих письменників, які зробили значний внесок у літературу для дітей, зокрема: Б.Грінченко, І.Франко, С.Васильченко, О.Олесь, Леся Українка, М.Коцюбинський та ін. Розглядається також процес „звуження” дитячої літератури під тиском суспільно-історичних обставин.

Тема 4. Література для дітей та юнацтва XX – поч. XXI ст.

Увагу зосереджено на творчості В.Близнеця, Гр.Тютюнника, В.Нестайка, Я.Стельмаха та ін., які подали взірці художніх текстів для дітей. Студенти також знайомляться з письменниками-лауреатами всеукраїнських премій у галузі дитячої літератури. Аналізується стан розвитку літератури для дитячого читання на сучасному етапі.

5. Завдання курсу:

- ознайомитись із художніми текстами призначеними для дитячого читання;
- ознайомитись із понятійним апаратом аналізу та дослідити літературні явища;
- окреслити культурний контекст впродовж розвитку української дитячої літератури;
- ознайомитись з літературними родами і жанрами дитячої літератури, їх відтворювальними можливостями.
- визначити специфічні риси творення дитячих художніх текстів.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

– основні відомості про життя та творчість письменників, що передбачені програмою;

- основні теоретичні поняття, що передбачені програмою і які розглядалися в процесі вивчення конкретних творів;
- особливості розвитку української дитячої літератури;
- основні стильові тенденції, що мали місце в різні історичні періоди;
- зміст вивчених художніх творів та їх місце в літературному процесі доби;
- тексти художніх творів, рекомендованих програмою для вивчення напам'ять.

вміти:

- визначати естетичну, виховну, етичну цінність художнього тексту, призначеного для дитячого читання;
- робити ідейно-художній аналіз літературного твору, визначати його оригінальність та новаторство, давати йому власну оцінку;
- визначати найхарактерніші ознаки літературних напрямків та течій, визначати особливості індивідуального стилю митця;
- проводити паралелі із змістом творів, їх проблематикою, провідними мотивами та співвідносними до них національними, загальнолюдськими поняттями;
- працювати з літературно-критичними статтями (складати тези, конспекти), користуватися довідниками, словниками, енциклопедіями;
- писати рецензії на прочитані книги та творчі роботи на різноманітні теми за матеріалами вивчених творів;
- готувати доповіді, реферати чи повідомлення на літературно-мистецькі теми.

6. Статус у навчальному плані: Основний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, старший викладач Л. О. Бондар.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання: перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **УКРАЇНСЬКА ОНОМАСТИКА**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.20	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i> <i>Модулів:2</i> <i>Змістовних модулів:2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 2 год.</i>	Варіативний Курс: II Семестр: IV Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік
--	--

2. Мета курсу: розширення обсягу знань про антропоніми та топоніми, конкретизація деяких правописних моментів ономастичної лексики, а також розгляд оніма як лексичної одиниці на різних рівнях мовної системи: фонетичному, граматичному, значеннєвому; пізнання лінгвістичних, лінгвокультурологічних, соціолінгвістичних, когнітивних, історичних чинників формування української ономастичної системи.

3. Опис курсу:

Модуль 1. Особливості українського ономастикону

Тема 1. Ономастика як спеціальна лінгвістична наука. Функції ономастики. Розвиток української ономастики. Онімна лексика, її місце в складі сучасної української мови. Семантика онімів. Онімний простір та класифікація власних назв.

Антропоніміка як окрема галузь мовознавства і як складова частина ономастики. Історія розвитку української антропонімії. Теоретичні аспекти вивчення власних особових імен.

Топоніміка як наука про власні географічні назви. Історія дослідження української топонімії.

Тема 2. Власне ім'я як найдавніше антропонімічне утворення. Специфіка семантики власних особових імен. Походження імен. Склад українських імен та основні мотиви їх вибору. Імена в українських фразеологізмах. Походження імен по батькові. Правопис і відмінювання власних імен та імен по батькові.

Прізвище як успадкована офіційна назва. Становлення та дефініція терміну „прізвище”. Основні джерела творення українських прізвищ. Особливості граматичної і морфемної структури прізвищ українців: синтаксична і морфологічна структура, частиномовна належність, родові й числові форми українських прізвищ. Правопис прізвищ і відпрізвищевих утворень. Особливості відтворення російських та інших прізвищ іншомовного походження українською мовою.

Тема 3. Прізвиська як своєрідний лексичний пласт і органічна складова антропонімікону України. Ознаки прізвиськ. Дефініція поняття „прізвисько”. Класифікації прізвиськ.

Псевдоніми й антропономи як різновиди антропонімів. Походження та класифікація псевдонімів. Антропоніми, що стали антропономами. Термін і власна назва. Власні імена і філологія.

Тема 4. Топоніми як специфічний різновид пропріальної лексики. Класифікація топонімів.

Модуль 2. Ономастична практика.

4. Завдання курсу:

- висвітлити історію виникнення і функціонування антропонімів і топонімів сучасної української мови;
- ознайомити з особливостями вживання цих груп лексики у літературних творах, фольклорі, культурі;
- конкретизувати переважно граматичні норми правопису особових назв;
- підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів;
- виробити в студентів уважне й критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;
- збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки;
- навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- Володіння термінологічним апаратом.
- Володіння орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними і стилістичними нормами сучасної української літературної мови.
- Уміння користуватись науковою, навчальною, довідковою літературою.
- Уміння вести наукову дискусію й володіння навичками публічного виступу.
- Уміння критично оцінювати отриману наукову інформацію.
- Уміння здійснювати відбір та аналіз фактичного матеріалу.
- Володіння методикою створення усного й письмового наукового тексту за спеціальністю.

II. Фахові:

- Знання основної термінології, пов'язаної з українською антропонімікою та топонімікою.
- Знання особливостей походження, будови, вживання і правопису різних груп антропонімів і топонімів.
- Уміння аналізувати оніми на різних рівнях мовної системи; встановлювати їх походження.
- Уміння аналізувати ономастичну лексику в лінгвістичному, лінгвокультурологічному, соціолінгвістичному, когнітивному, історичному аспектах.
- Знання правил правопису онімів, особливостей їх транслітерації та відмінювання.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури І. А. Корнієнко.

7. Форми і методи навчання: лекційні, практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик та комп'ютерної техніки, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання: перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ТЕКСТОЛОГІЯ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.21	Характеристика навчального курсу “Текстологія ”
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 2</i> <i>Модулів: 2</i> <i>Змістовних модулів: 2</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: V семестр – 2 год.</i>	Варіативна Курс: 2 Семестр: 3 Лекції: 10 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 60 год. Вид контролю: залік

2. Мета курсу: сформувати у студентів уявлення про текст як об'єкт дослідження, ознайомити із технікою текстологічного аналізу та випрацювати навички її практичного використання. Курс пропонує до опанування термінологічний та методологічний апарат традиційної текстології та генетичної критики; на завершення здійснюється загальний огляд актуальних підходів до потрактування понять *текст*, *автор і письмо* у сучасному літературознавстві, а також ознайомлення з основними напрямками, проблемами й здобутками українських текстологічних і джерелознавчих досліджень.

3.Опис курсу:

Тема 1. Теоретико-методологічні принципи текстології.

Система спеціальних текстологічних категорій, понять, термінів. Вивчення текстологічної термінології. Текстологічні аспекти в сучасних літературознавчих методологіях. Генетична критика і текстологія: діалог дискурсивних практик.

Тема 2. Історія розвитку текстологічної методології аналізу художнього тексту.

Виникнення і основні етапи та тенденції розвитку текстології. Історико-літературна текстологія: когнітивний аспект. Реляція «автор - текст» у генетичній текстології. Текстологічна школа Володимира Перетца. «Із секретів поетичної творчості» Івана Франка в контексті сучасних

текстологічних студій. Наукова діяльність Агатангела Кримського – текстолога.

Тема 3. Механізми утворення тексту.

Літературний задум та його втілення у тексті. Генетико-текстологічні топіки: авантест - творча історія. Принцип «творчої волі автора» у матриці тексту. Мовленнєва організація тексту. Взаємодія прагматичної настанови тексту та автора. Інтертекстологія: міжтекстуальні аналогії і текстологічні паралелі в системі творчих корелят митця. Поняття «диктум» та «модус». Компоненти вислову. Поняття структурної зв'язаності тексту. Поняття цілісності тексту. Ключові слова. Види повторної номінації. Надфразова єдність. Абзац. Класичний абзац. Типи та різновиди текстів. Текст художній та нехудожній. Текст монологічний та діалогічний. Текст прозаїчний та поетичний. Різновиди текстів за стильовою орієнтацією.

Тема 4. П практикум. Текстологічний аналіз творів.

Аналіз принципів текстологічної підготовки видань творів. Просвітницький тип видань класичних публікацій. Принципи формування складу видань, побудова їх композиції, редакторської підготовки творів. Специфіка текстологічної підготовки архівних документів. Текстологія і археографія. Єдність і відмінність текстологічної та археографічної підготовки текстів до видання: твір, історія його створення, публікації - текстологія. Текст письмового або друкованого документа - археографія. Характеристика сучасних документальних видань.

7. Завдання курсу:

- ознайомити студентів із текстологією як окремою галуззю літературознавства, принципами й методами текстологічної роботи, сформулювати уявлення про історію тексту літературного твору;
- сформулювати загальне уявлення про розвиток текстологічних і джерелознавчих студій в українському літературознавстві;
- розвинути теоретичні уявлення й практичні навички текстологічної, архівної та едіційної роботи студентів;
- збагатити методи і способи літературознавчого аналізу й інтерпретації художніх творів шляхом текстологічного та джерелознавчого вивчення літературних пам'яток.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати:**

- основні етапи й напрямки розвитку текстологічних досліджень (текстологія давньої літератури, текстологія сучасної літератури, текстологія фольклорних текстів, текстологія перекладних текстів)
- основні завдання і принципи роботи сучасної текстології
- основний термінологічний апарат сучасної текстології (розрізнення понять “твір” і “текст” у різних філологічних дисциплінах; уявлення про становлення інституту авторства і його вплив на дослідження тексту твору; принципи і методи локалізації і датування твору)

- основні поняття й методи вивчення історії тексту (генеза й етапи роботи над текстом літературного твору, дотекстовий і текстовий етап в історії твору, до- і післяпублікаційний етап в історії тексту твору, джерела й причини спотворень тексту, принципи і методи встановлення тексту твору)
- принципи і способи організації рукописних архівів (уявлення про рукопис як форму існування тексту і явище культури, його різновиди; архівування й опрацювання рукописів; способи зберігання рукописних текстів і роботи з ними)
- основна едиційна термінологія (типи і види видань, етапи видавничої підготовки, принципи укладання і технології видання)
- основні поняття герменевтики й генетичної критики

Студент повинен **уміти**:

- провадити текстологічне дослідження літературних творів з огляду на історію тексту, наявність та ступінь збереження джерельних матеріалів, прижиттєвих і посмертних публікацій
- здійснювати початкове встановлення авторства, локалізацію та датування літературного твору
- використовувати у літературознавчих дослідженнях архівні матеріали, здійснювати початкове текстологічне опрацювання рукописних пам'яток
- здійснювати наукове й художнє редагування тексту, коректуру, основні процедури встановлення тексту твору
- займатися едиційною (видавничою) підготовкою тексту: визначати тип і вид майбутнього видання, встановлювати повноту й цілісність наявних текстів, визначати структуру видання, здійснювати підготовку супровідних матеріалів (як-от передмова, післямова, науковий коментар, покажчики, ілюстративний матеріал тощо)
- провадити аналіз тексту перекладних видань
- використовувати текстологічні й джерелознавчі матеріали у процесі інтерпретації літературних творів та вивчення історії літератури

8. Статус у навчальному плані: Варіативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, старший викладач Л. О. Бондар.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. : перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.22	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів: 3 Модулів: 2 Змістовних модулів: Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин:	Курс: III Семестр: 4 Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: розглянути в порівняльному аспекті фонетичну та граматичну будову східнослов'янських мов.

3. Опис курсу.

Модуль 1.

Тема 1. Вступ. Предмет, зміст і завдання курсу. Виникнення і розвиток порівняльно-історичного мовознавства.

Тема 2. Фонетика. Порівняльна характеристика голосних та приголосних фонем східнослов'янських мов. Порівняльний огляд найважливіших фонетичних явищ східнослов'янських мов. Акцент у східнослов'янських мовах.

Тема 3. Морфологія. Спільні та диференційні ознаки класів слів східнослов'янських мов (іменні частини мови, займенник, дієслово (дієслівні форми), прислівник, службові слова, вигуки).

Тема 4. Синтаксис. Спільність синтаксичної будови східнослов'янських мов (просте, просте ускладнене та складне речення).

У результаті вивчення курсу студент володіє такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- володіння методами і прийомами аналізу та опрацювання фактичного матеріалу;
- вміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу;
- володіння навичками бібліографічного розшуку; знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел;
- володіння сучасними методами і прийомами опрацювання інформації в галузі професійної діяльності.

II. Фахові:

- вміння здійснювати порівняльно-історичний аналіз мовних явищ східнослов'янських мов для глибшого усвідомлення фонетичної та граматичної будови рідної мови.

Статус у навчальному плані.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри А.А. Зинякова.

7. Форми і методи навчання: Усний виклад матеріалу, проблемне навчання, робота з монографічною літературою, вправи, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз,

виразне читання текстів; інтерактивні імітаційні методи (рольові ігри, ситуативні завдання); підготовка презентацій.

8. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F. До заліку 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача; на іспиті – 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на самому іспиті.

9 Мова викладання: українська.

Назва: **УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДІАСПОРИ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.23	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i>	Дисципліна за вибором студента
<i>Модулів:1</i>	Курс: IV
<i>Змістовних модулів:2</i>	Семестр: VII
<i>Загальна кількість годин: 90</i>	Лекції: 10
<i>Тижневих годин: 2</i>	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

2. Мета курсу: ознайомлення студентів з історією становлення літературного процесу в екзилі, його характерними рисами та основними тенденціями розвитку.

3. Опис курсу.

Тема 1. Літературний процес початку ХХ століття: світоглядні та художні орієнтири. Три хвили української еміграції: суспільно-політичні умови та ідейно-філософські чинники розгортання літературного процесу.

Тема 2. «Празька школа» українських поетів. Сильові особливості лірики чільних представників школи: Є. Маланюка, Ю. Дарагана, Л. Мосендза, Л.Теліги, О. Ольжича, Ю. Липи, О. Лятуринської та ін.

Тема 3. Мистецький український рух (МУР) у післявоєнній Німеччині (1945-1948). Представники: Іван Багряний, Юрій Косач, Улас Самчук, Віктор Петров.

Тема 4. Об'єднання український письменників (ОУП) «Слово» (1954-1997) у Америці: Григорій Костюк, Юрій Шерех, Василь Барка, Тодось Осьмачка.

Тема 5. Нью-Йоркська група українських письменників: Емма Андіївська, Віра Вовк, Юрій Тарнавський, Богдан Бойчук.

4. Завдання курсу: ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками літературного процесу 1-ї пол. ХХ ст. на еміграції; розкрити характерні особливості індивідуального стилю митців; формувати вміння самостійної навчально-дослідної діяльності та здатності орієнтуватися в багатожанровому масиві творів; навчити опрацьовувати недостатньо

досліджений літературознавцями матеріал; спрямувати на осмислення української літератури як цілісності; сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: знає термінологічний апарат навчальної дисципліни, уміє розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця; знає різновиди літературно-мистецьких систем і принципи їх побудови; володіє навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе дослідження літературних творів; виявляти риси взаємовпливу в світовому та українському літературно-мистецькому процесі; удосконалює навички критично аналізувати та застосовувати теоретичні й практичні знання у сфері теорії та історії літератури для власних наукових досліджень; уміє аналізувати художні твори світової літератури з погляду їх естетичної вартості.

5. Статус у навчальному плані.

Дисципліна за вибором студента.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури І. Г. Родіонова.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: СУЧАСНА СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.24	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 2 год.</i>	Варіативна Курс: IV Семестр: VIII Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: екзамен

2. Мета курсу: ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками і тенденціями розвитку світового літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ ст. і навчити кваліфікувати художні факти періоду;

законами естетики і поетики доби постмодернізму, акцентуючи увагу на аспектах традиції й новаторства, міжлітературних зв'язках і зв'язках з українською літературною; на конкретному матеріалі з'ясовувати історичну змінюваність жанрів і стилів, посилювати акцент щодо питань розвитку художньої свідомості, майстерності, естетичного і морального потенціалу літератур Західної Європи і Північної Америки, рецепції їх мистецьких набутоків вітчизняною культурно-літературною системою; виховання у студентів почуття власної гідності, потреби в читанні, інтерес до художнього слова, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури.

3. Опис курсу.

Модуль І. Тема 1. Постмодерна ситуація. Поняття „сучасності” в літературознавстві. Смислові пріоритети сучасної літератури. Традиція й новаторство в мистецтві постмодерну. „Інтелектуальний роман”, культурна домінанта Роль маргінальності в системі розвитку літератури межі ХХ-ХХІ ст. Поняття реалізму ХХ ст. Роль автора в літературному процесі та місце літератури в мистецькому розвитку сучасності. Наративні стратегії постмодерного тексту. Криза теорії й історії літератури. Рецептивна естетика і література. „Горизонт очікування”, типи інтертекстуальності і „цитатне мислення”.

Гіпертекст. Сетература. Ролі автора і читача в гіпертексті.

Тема 2. Поетика сучасного роману. У.Еко, „Ім'я троянди”: жанрова співвіднесеність, проблеми інтерпретації та самовизначення читача в її процесі. „Баудоліно”: стилізація під середньовічний колорит, функції міфу в романі.

Тема 3. М.Кундера і його теорія роману. Принципи творення образу.

Теорія роману М.Кундери. Проблема насліддя в еволюції романного жанру. Етапи історії роману. Роман и европейская культура.

Тема 4. М.Павич і поетика його „Хозарського словника”, структура і роль передмови. Бінарність картини світу в романі. Типологія романної форми.

Тема 5. Метаоповідання. Новий міф про Робінзона М.Турньє. Реінтерпретація традиційного сюжету в творах Т.Стоппарда. Варіанти бачення історії в доробку Дж.Барнса, А.Поссе, Д.Барта, У.Еко, А.Байетт, Дж. Фаулза, П. Акройда, М. Бредбері.

Міф (зокрема, біблійна міфологія) в сучасній прозі. Фентезі (К.Вольф, Клайв С.Льюїс).

Роман Г.Петровича «Небесний атлас».

Тема 6. Концепція реалізму Р. Барта.

Нові концепції й типологія утопії й антиутопії. М. Уельбек («Елементарні частинки»), Ф. Бегбедер («99 франків»), М. Каннінгем („Будинок на краю світу”).

Новые варианты утопии и антиутопии (В.Равалек, М.Уэльбек, М. Каннингем, Б. Элтон). Традиция утопии и антиутопии в современной литературе и культуре.

Тема 7. Масова література: основи теорії. Формульність (Дж. Г. Кавелті). Принципи поетики масової літератури. Образи і проблематика. Ч.Буковські («Макулатура»), Д.Пеннак («Маленька торговка прозою»); панорама масової літератури в романі А.Перес-Реверте «Клуб Дюма, або Тінь Ришельє».

4. Завдання курсу:

- ознайомити студентів з найвагомішими творчими здобутками всесвітнього літературного процесу кінця XX – початку XXI ст., теорією та практичним утіленням естетики постмодернізму;
- закріпити знання літературознавчих понять;
- розкрити характерні особливості індивідуального стилю ключових митців періоду;
- вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанро-видового спектру;
- підвищувати рівень знань студентів із світової культури і літератури вказаного періоду;
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом із курсу, а також їх термінологічну грамотність;
 - спрямовувати увагу на ознайомлення з кращими зразками перекладів творів світового письменства українською мовою та з творчістю майстрів художнього перекладу;
 - формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо;
- розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває відповідними **компетентностями**:

I. Фахові:

- знати складові світового літературного процесу загалом і конкретно матеріал історії літератур Західної Європи й Північної Америки кінця XX – початку XXI ст., визначальні явища і жанри цього періоду;
- знати характерні особливості індивідуальних стилів письменників-постмодерністів; тенденції пошуків нових засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів постмодернізму;
- визначати риси поетики творів постмодернізму; теоретичні аспекти функціонування відповідної термінології, наводити приклади втілення в оповіданнях, повістях, романах тощо рис мистецької епохи;
- висловлювати особисте ставлення до проблем, що порушуються в художніх творах, аргументувати свою точку зору прикладами і цитатами з текстів; пояснювати соціоісторичні, культурно-філософські та естетичні чинники розвитку художньої літератури;
- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками аналізу літературних творів у єдності змісту та форми;

- знати закономірності пошуків засобів художньої виразності, естетичних орієнтирів доби;
- порівнювати літературно-мистецькі напрями, течії, характеризувати їх специфіку;
- уміти встановлювати співвідношення загальних явищ літературного процесу зі специфікою окремих видів та жанрів;
- знати методологічні й теоретичні основи методики навчання світової літератури;
- критично оцінювати набутий досвід із позицій сучасних досягнень методичної науки;
- уміти проводити міжлітературні та міжмистецькі паралелі;
- виявляти риси взаємовпливу у світовому літературно-мистецькому процесі;
- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу;
- виявляти діалог вітчизняної культурно-літературної системи з аналогічними зарубіжними;
- уміти виконувати самостійні творчі роботи, застосовувати набуті знання;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- виявляти характерні ознаки запозичення, наслідування і моделі власного шляху письменників.

II. Загальнопредметні:

- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час навчання предмета літератури;
- мати належний рівень знань з історії й теорії світової культури й літератури;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого мистецького явища;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел;
- мати розвинений художньо-естетичний смак;
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю;
- використовувати здобуті знання на практиці при проведенні прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
- уміти творчо застосовувати набуті знання під час проходження шкільної практики;

– мати вміння наукової організації педагогічної праці.

5. Статус у навчальному плані.

Курс за вибором студента.

6.Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури А. І. Гурдуз.

7.Форми і методи навчання: Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота, самостійна робота.

8.Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу «Історія світової літератури» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить $300 = (100 \text{ балів за МКР} + 80 \text{ балів за інші види робіт}) + 120 \text{ балів за іспит}$.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю і складеного іспиту.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: A, B, C, D, E, FX, F.

60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40 % балів студенти набирають на іспиті.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.25	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 1,7 год.</i>	Вибіркова Курс: IV Семестр: I Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: системно ознайомити студентів з теорією і практикою компаративного аналізу, навчити самостійно проводити порівняльні студії різних рівнів.

3. Опис курсу.

Тема 1. Компаративний аналіз художнього твору (літературна компаративістика): предмет, мета, завдання і структура курсу. Розвиток компаративістики в Україні і світі. Проблема світової літератури.

Специфіка імагології як галузі літературної компаративістики.

Становлення літературної компаративістики в Україні і світі. Проблеми сучасного розвитку.

Наукові “школи” в літературній компаративістиці.

Тема 2. Літературні системи. Проблеми системного підходу в літературознавстві. Світова література.

Тема 3. Форми та механізми міжлітературного процесу. Типологічні сходження: різновиди та їх особливості. Переклад у системі міжлітературних зв’язків. Види компаративістичних досліджень. Українська література у світовому літературному контексті.

Тема 4. Міф і міфологічний фактор у літературі.

Тема 5. Рівні порівняльно-типологічного дослідження літератури. Концепція інтертекстуальності. Теорія і практика інтертекстуальних студій.

Комп’ютерна література.

Проблеми моделювання компаративного дослідження.

Література в системі інших видів мистецтв: характер і динаміка розвитку досліджень.

Тема 6. Українська література у світовому літературному контексті. Сучасна українська література в системі світової.

Панорама сучасних компаративних досліджень в Україні.

Порівняльне літературознавство в середній і вищій школі.

4. Завдання курсу: вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанро-видового спектру; забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність; спрямовувати увагу на ознайомлення з творчістю кращих вітчизняних майстрів художнього перекладу; формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо; розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого досліджуваного мистецького явища;
- бачити розвиток української культурної системи в контексті світових культурно-мистецьких подій;
- моделювати філологічні студії різної масштабності з урахуванням компаративної умови;
- виявляти аспекти зіставляваності і незіставляваності мистецьких явищ;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- втілювати науково обґрунтований пошук виявів оригінальної української парадигми розвитку літературно-мистецького процесу ХХІ ст.;
- володіти методикою сучасного філологічного дослідження синтетичного плану;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел, метааналіз інформації;
- використовувати навички професійного володіння технікою літературознавчих досліджень, умінням самостійно будувати теоретичне дослідження, оформлювати його результати у вигляді наукових статей і завершеної науково кваліфікаційної роботи;
- володіти вмінням планувати та здійснювати самостійну пошукову діяльність.

II. Фахові:

- опанувати основи теорії й методології сучасного порівняльного вивчення літературно-мистецьких явищ;
- засвоїти термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- уміти застосовувати теорію компаративістичного дослідження на практиці;

- критично оцінювати історію літератури і філологічної науки з позицій сучасної літературної компаративістики;
- знати передумови, етапи і принципи становлення літературної компаративістики, закони її розвитку і ключові складові;
- зіставляти особливості історично домінантних компаративістичних підходів;
- знати різновиди літературно-мистецьких систем і принципи їх побудови;
- визначати особливості розвитку світового й українського порівняльного літературознавства;
- володіти навичками роботи з різноманітним фактичним матеріалом у межах компаративного дослідження;
- розуміти сутність міжлітературного процесу та його складових;
- розрізняти типи і види міжлітературного (міжмистецького) процесу;
- знати специфіку контактено-генетичного підходу в компаративістиці;
- знати специфіку роботи в руслі типологічної студії;
- володіти навичками дослідження літератури в системі інших видів мистецтв і духовно-творчої діяльності людини;
- знати засади імагології;
- уміти моделювати компаративні дослідження початкового рівня;
- володіти навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе компаративне дослідження літературних творів і творів інших видів мистецтв;
- виявляти спектр міжлітературних зв'язків і типологічних подібностей у студійованих творах;
- уміти аналізувати українську літературну систему певної доби у відповідному світовому літературно-мистецькому контексті.

5. Статус у навчальному плані.

Курс за вибором студента із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури А. І. Гурдуз

7. Форми і методи навчання: Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу «Компаративний аналіз художнього твору» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних

завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить 300: 140 балів за МКР + 160 балів за інші види робіт.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

100 % балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ФІЛОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.26	Характеристика навчального курсу “Філологічне забезпечення професійної комунікації”
Кількість кредитів відповідних ECTS: 3 Модулів: 2 Змістовних модулів: 2 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: II семестр – 1,5 год.	Варіативна Курс: 2 Семестр: IV Лекції: 10 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 60 год. Вид контролю: залік

2. Метою є формування системних філологічних компетентностей у студентів як базової передумови підвищення якості їх професійної діяльності; обґрунтування та розробка ефективної системи роботи над активізацією та вдосконаленням процесу комунікативної підготовки

студентів-філологів під час вивчення професійно спрямованих навчальних курсів.

3.Опис курсу:

Тема 1. Професійна мовнокомунікативна компетенція студентів-філологів.

Обґрунтування загальнотеоретичних питань, які висвітлюють різні підходи до розуміння сутності понять “компетентність”, “компетенція”, “комунікативна компетенція”, “професійна мовнокомунікативна компетенція” і визначення їх змісту; узагальнено психологічні, соціолінгвістичні та педагогічні передумови динаміки професійного потенціалу словесника. Рівень професійної мовнокомунікативної компетенції вчителя-словесника передбачає наявність у нього 2 основних груп умінь. Комунікативні вміння: а) встановити контакт зі співрозмовником; б) підтримувати розмову; в) будувати висловлювання в різних стилях та жанрах; г) уміння зацікавити учнів у процесі опанування навчального предмета; ґ) уміння переконувати, доводити, захоплювати ідеями, задумами; д) вести бесіду, розповідати. Професійно-комунікативні вміння: а) знання дидактичної та лінгвістичної термінології; б) внутрішня настанова на виявлення та виправлення помилок різних типів у чужому мовленні; в) внутрішня настанова на аналіз змістової правильності мовлення; г) здійснення навчальної комунікації за допомогою мовних засобів, які уможливають реалізацію естетичної функції мови: презентують красу та багатство мови, її виразність, акцентність тощо; ґ) уміння редагувати власне та чуже мовлення; д) уміння здійснювати різні види аналізу текстів усіх стилів; е) нормативно та відповідно до ситуації спілкування послуговуватися фатичними жанрами мовлення; є) продукувати навчальний текст.

Основними складовими структури професійної комунікації є чотири компетенції: лінгвістична (сукупність знань про структуру мовної системи, а також уміння оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису); предметна компетенція (наявність професійних знань у системі філологічних дисциплін, а також уміння застосовувати їх під час комунікації); прагматична компетенція (оволодіння потенціалом дидактичного дискурсу); технологічна компетенція (вміння чітко й виразно висловлювати думку, знання законів техніки мовлення: правильна постановка дихання, розвиток голосу, нормативної дикції).

Тема 2. Технологія формування професійної мовнокомунікативної компетенції майбутнього словесника.

Розгляд принципів, форм, методів, засобів формування професійно-комунікативних умінь та навичок майбутніх учителів-філологів. Аналіз поняття «комунікативна спрямованість». Оптимальними формами викладання на філологічних факультетах є лекція-інформація, проблемна лекція, лекція-візуалізація, спецсемінари й спец-дослідження, колоквиуми, тьюторські заняття, різні види практик та роботи в дослідницьких групах. Формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів-

філологів значною мірою базується на оптимально-практичній моделі навчального процесу, в основі якого використання активних методів у вищій школі.

Тема 3. Процес і результати формування професійної філологічної комунікації.

Провідними методами творення філологічної комунікації є методи теоретичних узагальнень, установлення й творення операцій ефективного мислення (аналіз, синтез, індукція, дедукція, логічні методи); емпіричні, спрямовані на досліджуваній об'єкт (моніторинг, анкетування, бесіди, інтерв'ювання, вивчення продуктів діяльності, досвіду роботи викладачів-практиків, експеримент тощо); методи математичного дослідження, зокрема, статичної обробки досліджуваного матеріалу та методи оцінювання.

Основні етапи філологічного забезпечення професійної комунікації: активізаційний, предметно-комунікативний, мовно-продуктивний, перетворювальних (креативних) дій.

Тема 4. Прикладна філологія у професійній комунікативній діяльності.

Поняття культури мислення; здатність до сприйняття, аналізу, узагальнення інформації, постановки мети і вибору шляхів її досягнення. Володіння основними методами і прийомами різних типів усної та письмової комунікації на основі мови і літератури, що вивчається. Володіння навичками підготовки наукових оглядів, анотацій, складання рефератів і бібліографії по тематиці проведених досліджень, прийомами бібліографічного опису; знання основних бібліографічних джерел і пошукових систем. Володіння навичками участі в наукових дискусіях, виступи з повідомленнями і доповідями, усного, письмового і віртуального (розміщення в інформаційних мережах) подання матеріалів власних досліджень

Тема 5. Філологічна комунікація в контексті художнього твору.

Розгляд понять: мовна комунікація, мовної акт, локуція, перлокуції, мета висказування, пресуппозиція, види назв, автор художнього твору, задум художнього твору, герой художнього твору, монолог, діалог, поліло, мовні стратегії, експлікація та імплікація, успішна комунікація, провал комунікації. Види іллокуцій в художньому тексті: наказ, заклик, рада (повчання-повчання, інструкцію), клятва, інформація (оголошення, повідомлення, констатація і ін.), привітання, скарга, докір, прохання (умовляння, переконання та ін.), питання, співчуття (нарікання), розрада, згода / незгода, вираз сильних позитивних / негативних емоцій, комплімент, осуд, загроза, обіцянка, виправдання, вибачення, подяка, зізнання (сповідь).

9. Завдання курсу:

- підвищення ефективності процесу мовного вдосконалення та розвитку професійної мовнокомунікативної компетенції студентів;
- знайомство з різноманітними формами практичної підготовки у професійно-педагогічній діяльності учителя-словесника;

- розвиток професійно-комунікативних вмінь репрезентації потенціалу дидактичного дискурсу, основною одиницею якого є навчальні тексти різних типів;
- застосування методик розвитку професійно-комунікативних умінь та навичок студентів-філологів під час вивчення фундаментальних і професійно спрямованих теоретико-практичних та практичних дисциплін;
- опрацювання основних принципів курсу: функціонально-комунікативного, антропоцентризму, антропологізму, інтеграції, принципу системної організації навчання, цілеспрямованості та послідовності, високої результативності кожного виду роботи, що знаходять реалізацію в системних знаннях, урахування індивідуальних особливостей студентів;
- проаналізувати досягнення науковців-методистів, психологів, лінгвістів, дидактів, які здійснили теоретичні та практичні розвідки (наукові праці, підручники, дисертації, монографії) з питання формування професійної мовнокомунікативної компетенції особистості студента;
- дослідити сутність, зміст, структуру та основні ознаки понять “комунікативна компетенція”, “професійна мовнокомунікативна компетенція”.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти відповідними **компетентностями**:

- володіти професійно-комунікативними уміннями та навичками;
- володіти фаховими компетенціями щодо роботи з художніми творами;
- усвідомлювати потреби щодо мовного професійно-комунікативного вдосконалення у зв’язку зі здобуттям обраного педагогічного фаху.

5. Статус у навчальному плані: Варіативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, старший викладач Л. О. Бондар.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. : перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп’ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирибальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. Накопичення балів регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **БІБЛІЯ І ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.27	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

<i>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 1,7 год.</i>	Вибіркова Курс: IV Семестр: II Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 60 Вид контролю: залік
---	--

2. Мета курсу: системно ознайомити студентів із корпусом художньої літератури, помітну роль у становленні якої відіграє генетичний зв'язок із біблійним контекстом; навчити кваліфікувати й розуміти закономірності її проблемно-тематичного спектру, закономірності системи образів, відповідну до історичної епохи стилістику, а також самостійно проводити порівняльні студії різних рівнів.

3. Опис курсу.

Тема 1. Методологічні засади курсу. Домінантність генетики і генетичної контактології в процесах реінтерпретації біблійних образів, мотивів і сюжетів у світовій літературі, мистецтві загалом. Алюзія, ремінісценція, цитатія, парафраз.

Основи знань про легендарно-міфологічну структуру. Традиція й новаторство під час її культурологічної трансформації.

Тема 2. Біблійний образ у художній літературі. Історично й національно мотивовані закономірності видозміни в творах різних художніх напрямів образів Бога, Ісуса Христа, Першобатьків, Каїна й Авеля, Лазаря, Понтія Пілата, Агасфера, Вававви, нечистого.

Тема 3. Біблійні жіночі образи в художній літературі. Марія, Магдалина.

Тема 4. Топоси місця в Святому Писанні. Едемський сад, рай, Сад Гетсиманський, Голгофа, пекло. Принципи інтерпретації у зв'язку зі світовою легендарно-міфологічною традицією.

Тема 5. Логіка розвитку метатексту творів біблійно закорінених структур.

4. Завдання курсу:

формувати у студентів навички аналізу версій інтерпретацій легендарно-традиційних структур різних рівнів, навчити кваліфікувати й розуміти закономірності художньої видозміни образів, сюжетів і мотивів біблійної природи, вдосконалювати здатність проводити порівняльні студії різних рівнів; забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність; спрямовувати увагу на ознайомлення з творчістю кращих вітчизняних майстрів художнього перекладу; формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо; розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- визначати національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого досліджуваного мистецького явища;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- володіти методикою сучасного філологічного дослідження синтетичного плану;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел, метааналіз інформації;
- використовувати навички професійного володіння технікою літературознавчих досліджень, умінням самостійно будувати теоретичне дослідження, оформлювати його результати у вигляді наукових статей і завершеної науково кваліфікаційної роботи;
- володіти вмінням планувати та здійснювати самостійну пошукову діяльність.

II. Фахові:

- опанувати методологію і практику сучасного вивчення різнорівневих легендарно-міфологічних структур;
- засвоїти термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- володіти навичками роботи з різноманітним фактичним матеріалом у межах компаративного дослідження;
- володіти навичками дослідження літератури в системі інших видів мистецтв і духовно-творчої діяльності людини;
- знати засади імагології;
- володіти навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе компаративне дослідження літературних творів і творів інших видів мистецтв;
- виявляти спектр міжлітературних зв'язків і типологічних подібностей у студійованих творах;
- знати і розуміти специфіку інтерпретації біблійних образів, мотивів і сюжетів у творах українських митців різних історичних епох.

5. Статус у навчальному плані.

Курс за вибором студента із циклу професійних компетентностей.

6. **Лектор:** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури А. І. Гурдуз.

7. **Форми і методи навчання:** Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. **Форми організації контролю знань та система оцінювання.**

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених для самостійного та індивідуального опрацювання;
- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить 300: 140 балів за МКР + 160 балів за інші види робіт.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

100 % балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ**

4. Ідентифікація

Шифр: ВПК 11	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS: 3	Вибірковий

Модулів 1. Змістових модулів: 2 Загальна кількість годин: 90 год. Тижневих годин: IV семестр, 2	Курс: III Семестр: 4 Лекції: 12 год. Практичні заняття: 24 год. Самостійна робота: 46 год. Вид контролю: МКР
--	---

2. Мета курсу – формування у студентів знання основ літературної критики та вироблення у них навичок літературно-критичної діяльності.

3. Опис курсу.

Тема 1. Вступ. Літературна критика як відносно самостійний вид творчої діяльності.

Літературна критика як соціальне, культурне та наукове явище. Передумови та початкові форми критики (герменевтика або екзегетика). Принципи інтерпретації, мистецтво розуміння й філологічного тлумачення у період античності. Органічний зв'язок з філософією мистецтв та ін. видами творчої діяльності. Літературна критика як своєрідний авангард літературознавства. Етапи становлення і розвитку укр. літературної критики. Функції літературної критики: від філологічного аналізу й оцінки жанрово-стильових елементів творів – до проблем змісту й образної системи.

Тема 2. Передумови й особливості формування української літературної критики.

Нормалізаційні та аксіологічні традиції давньої літератури. Критичні інтонації й критерії І. Вишенського, Мелетія Смотрицького, Захарії Копистенського, Петра Могили. Орієнтація на античні зразки та ренесансні західноєвропейські підручники в курсах з поезики й риторики в Києво-Могилянській академії. М. Максимович про принципи наукового аналізу літературних творів. Літературно-критична діяльність О. Бодянського. Утвердження національної самобутності української літератури у працях М. Костомарова, П. Куліша. Естетичні погляди й естетичні критерії Т. Г. Шевченка.

Тема 3. Розвиток української літературної критики у др. пол. XIX - поч. XX століття.

Занепад літературно-критичної діяльності в Україні у зв'язку із заборонними актами. Дискусії 70-80-х років про стан, перспективи розвитку вітчизняної літератури, принципові теоретико-естетичні проблеми. Подвижництво І. Франка-критика. Історико-порівняльні студії М. Драгоманова. Літературні дискусії поч. XX ст.

Зародження традиції монографічного узагальнення й історико-літературного осмислення фактичного матеріалу. Проблематика, специфіка творення і стильова манера літературно-критичних праць Лесі Українки. Зміцнення наукових основ українського літературознавства. Філологічний семінар В. Перетца. Діяльність літературного угруповання «Українська хата». Естетико-психологічна концепція М. Євшана.

Тема 4. Літературно-критична думка в Україні у міжвоєнний період (1917-1940 рр.). здобутки української критики в Західній Україні.

Літературно-критичні матеріали на сторінках галицьких часописів. Елементи історико-порівняльної школи. Літературно-мистецька періодика 1917-1920 рр. Активізація літературно-критичної думки в Україні у 20-ті роки. Спроби розробок методологічних засад нової науки про літературу. Прогресивні концепції літературознавства 20-х років: ідеї М.Хвильового, О.Білецького, неокласиків. Українська літературно-художня періодика 20-х рр.: піднесення і падіння. Естетична специфіка рецепції літератури М. Зерова, М. Драй-Хмари, П. Филиповича та ін. Осмислення літератури в контексті "марксистського літературознавства" (В. Коряк, Д. Загул, Я. Савченко та ін.) Позиції М.Хвильового в літературній дискусії 1925-1928 рр. Осмислення літературного процесу 20-30-х років в дусі вимог соціалістичного реалізму. Нещадна критика творів репресованих протягом 1933-1937 рр. письменників

Тема 5. Літературна критика другої половини ХХ ст. в Україні та діаспорі.

Вульгаризація науки про літературу на рубежі 40-50-х рр. Особливості літературної критики української діаспори і «материкової» України. Літературно-критичні погляди «пражан». Проблеми розвою української літератури в діяльності МУРу. Літературознавча діяльність Ю. Шевельова (Шереха). Огляд української еміграційної літератури. Творчість репресованих письменників у критичних студіях діаспори.

Догматичний характер дискусії про літературного героя на рубежі 50-60-х років. Вульгаризоване дослідження класичної спадщини. Суспільно-класовий принцип української літератури у виданнях підручника типу 60-х років. Естетичне осмислення літератури шістдесятників. Літературна полеміка літературних критиків про девальвацію художнього слова. Метод накладання критичних табу на літературні твори. Позиція критиків-дисидентів. Вагомі позаідеологічні здобутки літературознавства 60-80-х років.

Дослідження сталих явищ українського літературного процесу у 80-90-х роках. Фрагментарність літературних оглядів часописів. Активізація контактів літературознавців і критиків України та української діаспори 80-90-х років. Розвал ідеологічно-кон'юнктурного соцреалізму, пріоритет у мистецтві загальнолюдських цінностей. Повернення в літературний процес призабутої і репресованої спадщини. Літературно-критична концепція часопису "Критика".

Тема 6. Основні тенденції розвитку сучасної української літературно-наукової критики (ХХІ ст.).

Огляд періодичних видань та концепцій. Осмислення процесів у літературній критиці в наукових дослідженнях. Особливості методології літературної критики. Сучасні дискусії навколо визначних літературних подій початку ХХІ ст.

Розмаїття проблем в сучасній критиці. Осмислення творчого процесу у доробку В. Дончика, Т. Салиги, М. Ільницького, Є. Барана, М. Слабошпицького, Р. Харчук, В. Брюховецького та ін. критиків. Молодше покоління поціновувачів літератури та перспективи розвитку літературної критики в Україні.

4. Завдання курсу.

В результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати:

1. Предмет, завдання, роль курсу в системі літературознавства.
2. Систему жанрів літературної критики, методи і критерії оцінки твору.
3. Періодизацію української літературної критики, її передумови і особливості зародження, становлення, стан і функціонування у різні періоди.
4. Сучасний стан української літературної критики, особливості розвитку сучасного літературного процесу і ролі критики в цей період.

вміти:

1. Аналізувати явища художньої літератури, давати їм критичну оцінку на основі критеріїв-передумов та критеріїв-прикмет.
2. Самостійно створювати різні за жанровими формами твори літературно-художньої критики. Вільно володіти логіко-понятійним апаратом, термінами, даними літературознавства, цитатами художніх творів.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен володіти такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- здійснювати аналіз та інтерпретацію художніх творів з використанням опанованого теоретичного матеріалу.
- усвідомлювати зв'язок літератури з життєвою дійсністю.
- володіти етичними та правовими нормами організації навчально-виховного процесу під час вивчення предмету;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел.

II. Фахові

- знати термінологічний апарат навчальної дисципліни.
- знати стан, тенденції і перспективи розвитку літературної критики.
- уміти аналізувати літературно-критичні праці.
- уміти розкривати характерні особливості індивідуального стилю митця.
- використовувати навички літературознавчого аналізу різних типів.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент Л. М. Романюк.

7.Форми і методи навчання: лекційні та практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота, МКР.

8.Форми організації контролю знань, система оцінювання: поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.29	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:5</i> <i>Модулів:2</i> <i>Загальна кількість годин: 120 год.</i> <i>Тижневих годин: 4 год.</i>	Варіативна Курс: I Семестр: II Лекції: 12 Практичні заняття: 28 Самостійна робота: 80 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: осмислити роль мови у формуванні етнічних спільнот, виявити співвідношення мови та культури у рамках етноантропоцентричного підходу у лінгвістиці.

3. Опис курсу.

Тема 1.Теоретичні засади становлення та розвитку етнолінгвістики та лінгвокультурології. Межовість етнолінгвістики та лінгвокультурології з культурологією, етнологією, етнографією, соціологією та іншими царинами гуманітарного знання. Праці І. Гердера, Г. Штейна, В. Вундта, О. Потебні в контексті становлення етнолінгвістики та лінгвокультурології. Філософія мови і культури В.фон Гумбольдта. Гіпотеза «лінгвістичної відносності» Е.Сепіра, Б.Уорфа.

Тема 2.Глобалізація культури в сучасному світі. Проблема співвідношення і взаємозв'язку мови, культури, етносу. Національна специфіка мовної картини світу. Мова і ментальність. Етнічні процеси та мова. Фактори формування етносів та мов. Типи мовних станів в усному та писемному мовленні. Співвідношення етносів та мов. Етносоціальні функції мови.

Тема 3.Основні тенденції мовного розвитку в сучасних державах. Поліетнічність в етнолінгвістиці. Білінгвізм. Види білінгвізму. Білінгвізм та мова емігрантів. Мова-посередник. Етнічні аспекти мовної політики. Державна мова. Критерії вибору і місця державної мови. Місце іноземних

мов за відношенням до державної у країні. Кодифікація та нормалізація державної мови. Закон про мови в Україні. Мовні проблеми на Україні сьогодні.

Тема 4. Проблема дослідження мовної картини світу. Структура мовної системи світу. Взаємодія мовної і домовної картини світу. Змінюваність мовної картини світу. Сучасність та архаїчність лексики. Міжмовне зіставлення як основний метод дослідження світу. Лексико-семантичний рівень дослідження мовної картини світу. Граматичний рівень дослідження мовної картини світу. Моделювання – об'єкт етнолінгвістики. Поняття логіко-понятійної моделі об'єкта. Ентогенез та етнічна історія, як об'єкт моделювання в етнолінгвістиці.

Тема 5. Мовні знаки культури. Оцінне значення слів та словосполучень із національно-культурним компонентом. Поняття мовного образу. Національно-мовний образ світу, художній образ України, українського простору. Етнонім «українець» у лексичній системі мови. Мовні образи. Етнокультурна семантика антропонімів. Одяг українців.

Тема 6. Слова-образи. Фольклорна символіка як засіб відображення національного світобачення (порівняльна типологія російських та українських відповідників). Відображення в лексиці української мови уявлень слов'ян про час. Найменування природних явищ, небесних реалій та їх взаємозв'язок з особливостями національного характеру. Рослинні символи. Етноміфологеми. Гідроніми. Зооніміка. Слова-образи української демонології.

Тема 7. Оцінна характеристика народних фразем. Назви спорідненості та свояцтва. Етнолінгвістична характеристика назв одягу. Назви страв національної кухні та продуктів харчування Етноестетика мови родинних і календарних обрядів.

Тема 8. Лінгвокультурний аналіз мовних сутностей. Типологічна характеристика мови і культури. Різні підходи у вирішенні проблеми співвідношення мови і культури. лінгвокультурний аспект фразем, символів, стереотипів, метафор. Образ людини в наслідках її культурної мовної творчості. Гендерна дихотомія в культурі і мові. Образ людини в міфологічній свідомості. Ключові концепти культури. Поняття лінгвокультурний концепт: визначення, характерні риси.

4. Завдання курсу.

- З'ясувати місце і роль етнолінгвістики у колі лінгвістичних та нелінгвістичних дисциплін.
- Розглянути питання формування етносів та мов. Співвідношення етносів та мов. Етносоціальні функції мови.
- Засвоїти поняття поліетнічності в етнолінгвістиці. Білінгвізм та мова емігрантів. Мова-посередник.
- Розмежувати поняття «рідна мова» та «національна мова».
- Визначити сутність поняття «мовна картина світу».
- Навчитися проводити лінгвістичний аналіз тексту з точки зору

походження та уживаності лексики.

- Ознайомитися з процесами впливу на мовну структуру міфології, психології, звичаїв, побуту, вірувань, обрядів, загальної культури й менталітету етносу
- Укласти словник етнолінгвіста.
- Ознайомити студентів із сучасними підходами до дослідження мовного матеріалу з позицій лінгвокультурології.
- Визначити поняття лінгвокультурного концепту та вивчити різні підходи до його аналізу.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **фаховими компетентностями**: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє вміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат філологічних наук, старший викладач Мікрюкова К.О.

6. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

7. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.

8. Мова викладання: українська.

Назва: КОМПАРАТИВІСТИКА І ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК 30	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 4</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: II семестр – 1,7 год.</i>	Вибірковий Курс: IV Семестр: УІІІ Лекції: 12 Практичні заняття: 28 Самостійна робота: 80 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: системно ознайомити студентів з теорією і практикою

компаративних досліджень, навчити самостійно проводити порівняльні студії різних рівнів.

3. Опис курсу.

Тема 1. Літературна компаративістика: предмет, мета, завдання і структура курсу. Розвиток компаративістики в Україні і світі. Проблема світової літератури.

Специфіка імагології як галузі літературної компаративістики.

Становлення літературної компаративістики в Україні і світі. Проблеми сучасного розвитку.

Наукові “школи” в літературній компаративістиці.

Тема 2. Літературні системи.

Проблеми системного підходу в літературознавстві. Світова література.

Тема 3. Форми та механізми міжлітературного процесу.

Типологічні сходження: різновиди та їх особливості.

Переклад у системі міжлітературних зв'язків. Види компаративістичних досліджень. Українська література у світовому літературному контексті.

Тема 4. Міф і міфологічний фактор у літературі.

Тема 5. Рівні порівняльно-типологічного дослідження літератури. Концепція інтертекстуальності.

Теорія і практика інтертекстуальних студій.

Комп'ютерна література.

Проблеми моделювання компаративного дослідження.

Література в системі інших видів мистецтв: характер і динаміка розвитку досліджень.

Тема 6. Українська література у світовому літературному контексті.

Сучасна українська література в системі світової.

Панорама сучасних компаративних досліджень в Україні.

Порівняльне літературознавство в середній і вищій школі.

4.Завдання курсу:

вдосконалювати вміння студентів аналізувати й зіставляти художні твори та явища всього жанро-видового спектру; забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність; спрямовувати увагу на ознайомлення з творчістю кращих вітчизняних майстрів художнього перекладу; формувати вміння та навички практики наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, відведених на самостійне опрацювання, тощо; розвивати художній смак і творчу уяву студентів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- уміти аналізувати художнє явище як складову світового літературно-мистецького процесу;
- виявляти національні особливості й наднаціональні характеристики того чи іншого досліджуваного мистецького явища;
- бачити розвиток української культурної системи в контексті світових культурно-мистецьких подій;
- моделювати філологічні студії різної масштабності з урахуванням компаративної умови;
- виявляти аспекти зіставляюваності і незіставляюваності мистецьких явищ;
- удосконалювати уявлення про оригінальну художню творчість та протилежні їй вияви;
- втілювати науково обґрунтований пошук виявів оригінальної української парадигми розвитку літературно-мистецького процесу ХХІ ст.;
- володіти методикою сучасного філологічного дослідження синтетичного плану;
- мати навички наукової організації праці і застосовувати їх у практичній діяльності;
- уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел, метааналіз інформації;
- використовувати навички професійного володіння технікою літературознавчих досліджень, умінням самостійно будувати теоретичне дослідження, оформлювати його результати у вигляді наукових статей і завершеної науково кваліфікаційної роботи;
- володіти вмінням планувати та здійснювати самостійну пошукову діяльність.

II. Фахові:

- опанувати основи теорії й методології сучасного порівняльного вивчення літературно-мистецьких явищ;
- засвоїти термінологічний апарат навчальної дисципліни;
- уміти застосовувати теорію компаративістичного дослідження на практиці;
- критично оцінювати історію літератури і філологічної науки з позицій сучасної літературної компаративістики;
- знати передумови, етапи і принципи становлення літературної компаративістики, закони її розвитку і ключові складові;
- зіставляти особливості історично домінантних компаративістичних підходів;
- знати різновиди літературно-мистецьких систем і принципи їх побудови;
- визначати особливості розвитку світового й українського порівняльного літературознавства;
- володіти навичками роботи з різноманітним фактичним матеріалом у межах компаративного дослідження;
- розуміти сутність міжлітературного процесу та його складових;

- розрізняти типи і види міжлітературного (міжмистецького) процесу;
- знати специфіку контактено-генетичного підходу в компаративістиці;
- знати специфіку роботи в руслі типологічної студії;
- володіти навичками дослідження літератури в системі інших видів мистецтв і духовно-творчої діяльності людини;
- знати засади імагології;
- уміти моделювати компаративні дослідження початкового рівня;
- володіти навичками самостійно обґрунтовувати й здійснювати різнорівневе компаративне дослідження літературних творів і творів інших видів мистецтв;
- виявляти спектр міжлітературних зв'язків і типологічних подібностей у студійованих творах;
- уміти аналізувати українську літературну систему певної доби у відповідному світовому літературно-мистецькому контексті.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури А.І.Гурдуз.

7. Форми і методи навчання: Лекції та практичні заняття з використанням традиційних методів, мультимедійної апаратури, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання.

Усне опитування, письмове опитування, написання рефератів, тестування, читання та аналіз художніх творів, написання самостійних та модульних контрольних робіт.

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності студентів з курсу «Компаративістики і літературний процес» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування студентами практичних занять з курсу та своєчасне виконання навчальних і контрольних робіт. Активність студента на практичних заняттях визначається якістю підготовки до нього і рівнем виконання практичних завдань. Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт (зокрема, контрольних), ґрунтовність опрацювання тем для самостійного вивчення, а також участь у науково-дослідній роботі.

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- контрольні завдання;
- усний або письмовий експрес-контроль;
- тестування;
- перевірка рівня засвоєння студентами навчальних тем, призначених

для самостійного та індивідуального опрацювання;

- підсумкова комплексна контрольна робота.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля, до якої включаються елементи знань з планового повторення попередніх модулів. Сума балів становить 300: 140 балів за МКР + 160 балів за інші види робіт.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю і тестування на освітньому просторі університету.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт. Для оцінювання використовуються національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

100 % балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ОСНОВИ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ**

1. Ідентифікація

Шифр: ННД.19	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS:3</i> <i>Модулів:1</i> <i>Змістових модулів:1</i> <i>Загальна кількість годин: год.</i> <i>Тижневих годин: IV семестр – 3,1 год.</i>	Варіативна Курс: II Семестр: Лекції: 10 Практичні заняття: 20 Самостійна робота:60 Вид контролю: залік

2. Мета курсу: вивчення сучасного стану професії журналіста, видів журналістики, основних жанрів, правил створення текстів у цих жанрах, розрізнення специфіки журналістської роботи в залежності від виду ЗМІ, набуття навиків журналістської творчості.

3. Опис курсу.

Змістовий модуль 1. *Редакторський аналіз як багаторівневе опрацювання тексту з метою зближення позицій автора і читача*

Тема 1. Журналістика як творчість і як професійна діяльність.

Механізми творчості. Критерії творчості. Творчість у професійній площині. Ознаки професійності. Критерії професійності. Освіченість, вправність, майстерність – етапи набуття професіоналізму.

Збирання первинної інформації. Традиційні журналістські методи: спостереження, експеримент, інтерв'ю. Прогнозування. Біографічний метод. Аналіз та інтерпретація отриманих даних.

Тема 2. Ідейно-тематичні особливості твору.

Головні потоки журналістської інформації: офіційні документи, подієва інформація, власне публіцистика, науково-просвітницька інформація, естетично-розважальна. ділова, довідкова інформація, реклама.

Цікавість як психологічний феномен. Цікаве у житті й у літературі. Цікавість

– одна з визначальних рис журналістики. Цікавість факту і цікавість думки. Цікавість і сенсаційність. Важливе і цікаве: американський варіант. Від цікавості факту і думки до цікавої особистості.

Характерні особливості журналістського твору: актуальність, оперативність, інформаційна насиченість, документальна точність, соціальна гострота, практична спрямованість, постійна повторюваність тем тощо.

Тема 3. Інформаційні жанри в журналістиці.

Новина – основа інформаційних жанрів. Вимоги до інформаційного повідомлення: лаконізм, оперативність, фактологічна достовірність і точність, нейтральність подання, доступність тощо. Очищення інформації від «шумів» (додаткових відомостей, подробиць, суб'єктивних оцінок). Способи зацікавлення у подієвій інформації.

Замітка – основний інформаційний жанр. Мета. Зміст. Структура. Значення лідер абзацу. Спосіб викладу. Написання замітки.

Звіт як один з інформаційних жанрів. Мета, зміст, структура, спосіб викладу. Аналіз звіту.

Репортаж. Види репортажів. Мета. Створення ефекту присутності. Структура. Створення репортажу.

Інформаційне інтерв'ю як діалогічний жанр. Мета, зміст, структура, спосіб викладу. Підготовка до інтерв'ю.

Тема 4. Інтернет-журналістика: інформаційні жанри.

Рейтинг як основа інтернет-журналістики. Мета, техніка рейтингу. Поняття про якісний рейтинг. Ручний і автоматичний рейтинг.

Сеорейтинг у сучасному інтернет-просторі. Мета, техніка сеорейтингу. Поняття про семантичний аналіз тексту. Робота в Адвего-плагіаторі.

Особливості інформаційних жанрів в інтернет-журналістиці. Відмінності в структурі, змісті текстів інформаційних жанрів.

Тема 5. Аналітичні жанри в журналістиці.

Природа і специфіка журналістського аналізу. Аналіз як метод пізнання, його відмінність від інформаційного відтворення. Мета і функції журналістського аналізу. Вимоги і форми журналістського аналізу в мас-медіа. Аналітичний метод відображення дійсності.

Стаття. Види статей. Експозиція – «вхід» у проблему. Формулювання проблемної тези. Підбір аргументів. Композиція. Висновок. Написання статті.

Коментар як аналітичний жанр. Мета, зміст, структура, спосіб викладу. Створення коментаря.

Огляд як жанр аналітичної журналістики. Класифікація оглядів залежно від інтерпретації дійсності; за рівнем узагальнення інформації та впливу на аудиторію; за формою відтворення, за змістом. Аналіз оглядів.

Моніторинг в сучасній пресі та в інтернет-журналістиці. Суспільне значення моніторингу.

Журналістське розслідування. Основи жанру і методу. Здобування і використання незалежних джерел інформації.

Тема 6. Художньо-публіцистичні жанри в журналістиці.

Есе. Мета. «Вільна» композиція. Динамізм. Асоціативні зв'язки. Образний ряд.

Нарис. Мета. Види: хронікальний нарис, нарис-дослідження. Образний ряд і спосіб викладу. Образ автора.

Гумор у журналістиці. Фейлетон, памфлет. Мета. Предмет. Спосіб побудови і викладу. Гумореска. Образне осмислення ситуації.

Сучасна українська блогосфера: проблеми створення і редагування.

Тема 7. Професійний аналіз журналістського твору.

Місце професійного аналізу в журналістській діяльності. Методика аналізу. Виявлення основних складових та характеристик твору (тема, ідея, композиція).

4. Завдання курсу:

формування у майбутніх фахівців наукових уявлень про діяльність засобів масової інформації, про функції журналістики, основні види ЗМІ та журналістські жанри.

У результаті вивчення курсу студенти повинні оволодіти такими **компетенціями**:

– Здатність продемонструвати знання принципів створення журналістських текстів.

– Здатність створювати і редагувати тексти різних журналістських жанрів.

5. Статус у навчальному плані.

Варіативний курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри С. В. Гузенко.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних методів, інтерактивних методик, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ПРАКТИКУМ З ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ МОВНИХ ОДИНИЦЬ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.32	Характеристика навчального курсу
--------------	----------------------------------

Кількість кредитів відповідних ECTS: 2 Модулів: 1 Змістовних модулів: 1 Загальна кількість годин: 60 год. Тижневих годин: VIII с. – 2,75 г.	Варіативна Курс: IV Семестр: VIII Лекції: не передбачено Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 40 год. Вид контролю: залік
--	--

2. Мета курсу: вдосконалення умінь та навичок виконання різних видів лінгвістичного аналізу: фонетичного, лексикологічного, морфемного, словотвірного, морфологічного, синтаксичного, що сприятиме комплексній лінгвістичній підготовці сучасного філолога й підготовці до складання державного екзамену.

3. Опис курсу.

Модуль І. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Лексикологічний та фразеологічний аналіз слів. Фонетика і фонологія. Фонетичний і фонематичний аналіз слів. Морфеміка і словотвір. Морфемний і словотвірний аналіз слів. Морфологія. Морфологічний аналіз слів. Синтаксис. Синтаксичний аналіз словосполучень і речень.

Тема 1. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Лексикологічний та фразеологічний аналіз слів.

Повторення основних понять з лексикології та фразеології: лексичне значення слів; типи лексичних значень слів; основні типи переносних значень слів: метафора, метонімія, синекдоха; омоніми, синоніми, антоніми, пароніми; склад української лексики за походженням; стилістична диференціація української лексики; фразеологія, основні поняття фразеології, класифікація фразеологізмів; лексикографічні джерела.

Повний лексикологічний та фразеологічний аналіз (за вузівською та шкільною програмами).

Тема 2. Фонетика і фонологія. Фонетичний і фонематичний аналіз слів.

Повторення основних понять з фонетики і фонології. Фонетичний і фонологічний аспекти вивчення звукового складу української мови. Система вокалізму і консонантизму. Звукова реалізація голосних і приголосних фонем. Зміни фонем у мовленнєвому потоці. Фонетична і фонематична транскрипції.

Склад. Типи складів. Складоподіл. Наголос, його характеристика.

Основні поняття морфонології. Морфонологічні чергування.

Фонетичний і фонематичний аналіз слів (за вузівськими схемами).

Фонетичний розбір слів (за шкільними схемами).

Тема 3. Орфоепія. Графіка. Орфографія.

Тема 4. Морфеміка і словотвір. Морфемний і словотвірний аналіз слів.

Морфеміка. Морфемний склад слова. Типи і функції морфем. Основні зміни в морфемній будові слова.

Словотвір і словотворення. Основні одиниці словотвору. Словотвірна база і словотвірні засоби. Способи словотвору в сучасній українській мові.

Морфемний і словотвірний аналіз слів (за вузівською та шкільною

програмами).

Тема 5. Морфологія. Морфологічний аналіз слів.

Морфологія. Принципи класифікації частин мови у вузівській і шкільній граматиках. Повнозначні частини мови: іменник, прикметник, займенник, числівник, дієслово, прислівник. Дієприкметник і дієприслівник як дієслівні форми. Семантичні, морфологічні та синтаксичні особливості кожної повнозначної частини мови.

Службові частини мови: прийменник, сполучник, частка. Вигук. Морфологічні особливості службових слів та вигуків.

Повний морфологічний розбір повнозначних і службових частин мови, вигуків (за вузівською та шкільною програмами).

Тема 6. Синтаксис. Синтаксичний аналіз словосполучень і речень.

Повторення основних понять синтаксису. Типи синтаксичних одиниць: словосполучення; прості двоскладні й односкладні речення, їх характеристика. Неповні двоскладні й односкладні речення. Нечленовані речення.

Складне речення. Класифікація складних речень: сполучникових (елементарних і багатокомпонентних) і безсполучникових, їх типи і характеристика.

Складні багатокомпонентні речення з різними видами зв'язку: з сурядністю і підрядністю; з безсполучниково-сполучниковим зв'язком, їх характеристика.

Повний синтаксичний розбір словосполучень, простих і складних ускладнених, складних речень різних типів (елементарних і багатокомпонентних складносурядних, складнопідрядних, безсполучникових; багатокомпонентних складних з сурядністю і підрядністю та сполучниково-безсполучникових конструкцій) за шкільними та вузівськими програмами.

4. Завдання курсу: засвоїти знання, що складають зміст сучасної української літературної мови як науки, усвідомити й запам'ятати систему лінгвістичних понять, оволодіти мовознавчою термінологією; закріпити й поглибити рівень знань студентів із різних розділів сучасної української літературної мови; удосконалити навички виконання різних видів лінгвістичного аналізу, навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- володіння сучасною українською мовою в її літературній формі, розуміння її діалектного різноманіття;
- знання зв'язків української мови та її типологічного співвідношення з іншими мовами, її історії, сучасного стану і тенденцій розвитку;
- знання основ теорії писемної та усної комунікації, володіння її методами і прийомами;
- уміння аналізувати українську мову у діахронічному та синхронічному аспектах, використовуючи систему основних понять і мовознавчих

термінів;

- володіння основними методами лінгвістичного аналізу;
- володіння методами і прийомами створення різних видів і типів текстів;
- володіння методами і прийомами аналізу, інтерпретації та трансформації різних видів і типів текстів;
- вміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови;
- володіння навичками бібліографічного розшуку; знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел;
- володіння сучасними методами і прийомами опрацювання інформації в галузі професійної діяльності.

II. Фахові:

– - пояснювати лексичне і граматичне, пряме і переносне значення слів; розрізняти антоніми, синоніми, пароніми, омоніми та їх типи, діалектизми, терміни, професіоналізми, жаргонізми та арготизми; встановлювати приналежність лексеми до активної чи пасивної лексики української мови; розрізняти лексику питому і запозичену; класифікувати фразеологізми; встановлювати тип фразеологічної одиниці, пояснювати значення та особливості вживання; виконувати лексикологічний та фразеологічний аналіз слів (за вузівською та шкільною схемами);

– записувати слова фонетичною і фонематичною транскрипціями; ділити слова на склади з характеристикою складів; класифікувати голосні звуки за вертикальним та горизонтальним положенням язика; розрізняти приголосні звуки за дзвікістю/глухістю, місце і способом творення, палаталізацією, акустичними властивостями; пояснювати звукові зміни у слові, розпізнавати інваріанти і варіанти фонем; виконувати повний фонетичний аналіз слів за вузівською та шкільною схемами;

– розрізняти типи морфем та виділяти їх у слові; визначати морфемну і словотвірну структуру слова; встановлювати спосіб творення слова; виконувати морфемний і словотвірний аналіз слів за вузівською та шкільною схемами;

– визначати морфологічні категорії, значеннєві розряди і синтаксичні функції різних частин мови; виконувати морфологічний аналіз іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів, дієприкметників, дієприслівників, прислівників, службових слів та вигуків за вузівською та шкільною схемами;

– розрізняти типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова, за будовою, за характером смислових відношень між залежним і стрижневим словом; встановлювати тип синтаксичного зв'язку у підрядному словосполученні; знаходити і характеризувати головні і другорядні члени в реченні; розпізнавати однорідні члени речення, відокремлені члени речення, вставні та вставлені конструкції, звертання; розрізняти типи складного речення; виконувати синтаксичний аналіз

словосполучення, простого речення, складного речення за вузівською та шкільною схемами.

5. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

6. Лектор: кандидат філологічних наук, доцент кафедри А.А.Зинякова.

7. Форми і методи навчання: інформаційний (консультація, самостійна робота), пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний (практичні вправи аналітичного змісту, самостійна робота), частково-пошуковий, дослідницький (індивідуальна робота: реферат, творче завдання).

8. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F. До заліку 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: **ТИПОЛОГІЯ СТИЛІВ І ФОРМ У ЛІТЕРАТУРІ ТА МИСТЕЦТВІ**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.18	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3 Модулів: 1 Змістовних модулів: 2 Загальна кількість годин: 120 год. Тижневих годин: 3 год.	Варіативний Курс: IV Семестр: VIII Лекції: 12 Практичні заняття: 28 Самостійна робота: 80 Вид контролю: залік

2. Мета – системне вивчення генези, теоретичних засад і практичних надбань українського стильового дискурсу XX століття.

3. Опис курсу:

Тема 1-3. Ідентифікаційні, стильові та функціональні стратегії модернізму. Передумови і реалізація полілогу мистецтв у модернізмі.

Народність і модернізм: колізії української культури кінця XIX – початку XX століття. Музика в ранньому модерні: роль у становленні символізму. Сутність, зміст та основні складові модернізму як літературного та історико-культурного явища. Співіснування і логіка зміни музичних і живописних стратегій у течіях модернізму (українська специфіка). Етапи українського модернізму, своєрідність мистецького синтезу стилів і форм у них. Особливості модерністської художньої свідомості. Еволюція імпресіоністичного світосприймання в живописі й літературі. Стильовий (зокрема, міжмистецький) полілог в літературі модернізму: мистецтво як об'єкт опису і власне інтермистецькі техніки.

Тема 4-5. Авангардизм і його стильові течії. Естетична платформа

українського футуризму, основні мистецькі вимоги. Архітектурна (в т. ч. скульптурна) складова естетики авангардизму. Найхарактерніші ознаки експресіонізму. Типологія форм проявів полілогу в літературі, живописі та кіно. Сюрреалістична поетика: способи реалізації в різновидах мистецтва. Абстракціонізм, конструктивізм, дадаїзм, кубізм у літературі та мистецтві.

Тема 6. Український варіант постмодернізму, його особливості.

Гене́за постмодернізму, специфіка розвитку, його особливості. Провідні естетичні орієнтації постмодернізму. Міжмистецький діалог як філософія постмодернізму: завдання і зміст, типові способи втілення. Аналіз постмодерних текстів крізь призму міжмистецького полілогу.

4. Завдання курсу:

з'ясувати специфіку українського модернізму, охарактеризувати його течії (експресіонізм, імпресіонізм, футуризм, сюрреалізм та ін);

усвідомити передумови і реалізацію полілогу мистецтв у модернізмі;

вдосконалювати навички аналізу логіки змін музичних і живописних стратегій у течіях українського модернізму і постмодернізму;

формувати здатність визначати своєрідність стилів і форм мистецького синтезу на різних етапах розвитку українського модернізму та постмодернізму;

розглянути проблему стильових ерзаців в українській літературі ХХ століття (соцреалізм);

визначити особливості розвитку сучасної української літератури з огляду на такі її естетичні орієнтації, як неопозитивізм, неомодернізм, передпостмодерні явища, постмодернізм, феміністичне письмо, альтернативне самовираження, різноманітні межові стильові явища;

розкрити зміст літературно-естетичної дискусії про постмодернізм і його особливості в українському письменстві;

вдосконалювати навички аналізу художніх творів, у яких ідеться про мистецтво як об'єкт інтермистецьких технік.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти відповідними компетентностями:

аналізувати основні концепти літературно-естетичної дискусії про модернізм і постмодернізм;

визначати домінантні ознаки стильових дискурсів в українській літературі ХХ століття;

здійснювати типологічні зв'язки між літературними явищами і фактами;

аналізувати розвиток української літературної системи в контексті світових культурно-мистецьких подій;

знати типологію стилів і форм у контексті синтезу мистецтв модернізму і постмодернізму;

уміти визначати принципи міжмистецького полілогу в модернізмі і постмодернізмі;

володіти навичками аналізу художніх зразків різних стилів і форм як

- складової світового літературно-мистецького процесу;
 уміти працювати з довідковими джерелами, базами даних різного типу, здійснювати загальнонауковий пошук, аналіз першоджерел, метааналіз інформації;
 використовувати здобуті знання під час проведення прес-конференцій, «круглих столів», «літературних віталень», презентацій книг тощо;
 творчо застосовувати набуті знання під час проходження педагогічної практики;
 професійно володіти технікою літературознавчих досліджень, умінням самостійно будувати теоретичне дослідження, оформлювати його результати у вигляді наукових статей.
5. Статус у навчальному плані: вибіркові дисципліни II циклу.
 6. Лектор: доктор філологічних наук, професор О. С. Філатова.
 7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, індивідуальна робота, самостійна робота.
 8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FX, F.
 9. Для заліку – 100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.
 10. Для іспиту – 60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.
 11. 9. Мова викладання: українська.

Назва: **ПСИХОЛІНГВІСТИКА**

1. Ідентифікація

Шифр: ВПК.33	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:3	Варіативна
Модулів:1	Курс: I
Змістовних модулів:1	Семестр: I
Загальна кількість годин: 90 год.	Лекції: 10
Тижневих годин: 2 год.	Практичні заняття: 20
	Самостійна робота: 60
	Вид контролю: залік

2. Мета курсу: формування умінь аналізувати мовні явища як об'єктивацію багатофакторної діяльності людини; засвоєння інформації про зміст, проблеми і методи сучасної психолінгвістики; теорію мовленнєвої діяльності, її структуру та механізми; поняття філогенезу мови та онтогенезу мовлення.

3. Опис курсу.

Тема 1. Предмет психолінгвістики, причини виникнення, галузева приналежність. Історія зародження та розвитку психолінгвістики. Історія зародження та розвитку психолінгвістики. Прикладні аспекти психолінгвістики. Експериментальна психолінгвістика. Основні поняття і терміни експериментальної психолінгвістики.

Тема 2 . Мовні явища у контексті психолінгвістичного аналізу. Мовна здібність: структура, зміст. Мовленнєва діяльність, її структура та механізми. Моделі мовленнєвої діяльності.

Тема 3 . Філогенез мови. Теорія виникнення мови зі звуків, що успадковані від тваринних предків. Створення мови силою людського розуму. Онтогенез мовлення. Передумови виникнення потреби у спілкуванні. Особливості дитячого мовлення. Ігрові лінгвістичні «породження» у мовленні дитини. «Проблемні» діти: мовлення, інтелект, знаки.

Тема 4. Проблеми двомовності та культура. Розвиток «двомовної дитини». Рання розв'язка нерідної мови як проблема навчання операцій зі знаками.

Тема 5. Поняття тексту у лінгвістиці та психолінгвістиці. Категорійна ієрархія тексту (цілісність, зв'язність, членованість). Інтерпретація тексту як результат переведення змісту повідомлення.

Тема 6. Мовленнєва діяльність в соціокультурному мовному контексті. Сприйняття мовлення. Розуміння мовлення як мисленнєво-мнемічний процес, моделювання розуміння мовлення. Породження мовленнєвого висловлювання.

Тема 7. Психолінгвістичні проблеми мовленнєвого мислення. Мислення і мова. Теорія ментальної мови у вітчизняній та світовій науці. Проблеми внутрішнього мовлення. Дуальна організація роботи головного мозку.

4. Завдання курсу.

- Ознайомитися з предметом «Психолінгвістика», його структурою; періодизацією становлення та розвитку.
- Визначити мовні явища у контексті психолінгвістичного аналізу.
- Розглянути теорії виникнення мови (філогенез); процес становлення і розвитку мовлення окремого індивіда (онтогенез).
- Усвідомити психолінгвістичні проблеми мовленнєвого мислення.
- Проаналізувати текст як об'єкт психолінгвістики. Ознайомитися з поняттям «інтерпретація тексту».
- Аналізувати мовленнєву діяльність в соціокультурно-мовленнєвому контексті.

У результаті вивчення курсу студент студент оволодіває такими **фаховими компетентностями:** орієнтується в наукових парадигмах загального та прикладного мовознавства; застосовує знання мови на практиці, користується мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; знає теорії виникнення мови (філогенез) та процесу становлення і розвитку мовлення окремого індивіда; володіє всіма

видами мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, письмо, аудіювання) на базі достатнього обсягу знань з фонетики, граматики, лексики, орфографії, пунктуації та лінгвокраїнознавства; має сформовані уміння та навички здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; уміє застосовувати сучасні наукові методи лінгвістичних, зокрема соціолінгвістичних, психолінгвістичних, лексикографічних, семантичних, когнітивних досліджень; володіє навичками планування та проведення лінгвістичного експерименту; має сформовані уміння аналізувати мовні явища як об'єктивацію багатофакторної діяльності людини; засвоїв інформацію про зміст, проблеми й методи сучасної психолінгвістики.

5. Статус у навчальному плані.

Нормативний курс із циклу професійних компетентностей

6. Лектор: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри Л. В. Рускуліс.

7. Форми і методи навчання: Лекційні та практичні заняття з використанням традиційних та інноваційних методів, упровадженням інтерактивного навчання та інноваційних технологій, індивідуальна робота, самостійна робота.

8. Форми організації контролю знань та система оцінювання. Поточний та підсумковий контроль здійснюється у вигляді комп'ютерних тестів на освітньому просторі університету. Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, Fx, F.

100% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного і підсумкового контролю, що регламентується робочою програмою викладача.

9. Мова викладання: українська.

Назва: ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНА ПРАКТИКА

1. Ідентифікація

Шифр: НПК.9	Характеристика навчального курсу
<i>Кількість кредитів відповідних ECTS: 3</i> <i>Модулів: 1</i> <i>Змістовних модулів: 1</i> <i>Загальна кількість годин: 90 год.</i> <i>Тижневих годин: 3 тижні</i>	Варіативна Курс: I Семестр: II Самостійна робота: 90 Вид контролю: залік

2. Мета курсу - ознайомити студентів з феноменом усної народної творчості специфікою фольклору, його жанровою системою, історією і поетикою окремих жанрів, особливостями усної народної творчості кожного історичного періоду, взаємодією фольклору і літератури.

3. Опис змісту. У результаті проходження фольклорної практики студент повинен володіти практичними навичками, вміннями і професійними **компетенціями:**

- володіти культурним мисленням, здатністю до сприйняття, аналізу, узагальнення інформації;

- володіти базовими навиками збирання й аналізу інформації з використанням традиційних методів і сучасних інформаційних технологій;
- використовувати отримані знання з мови, літератури, теорії комунікацій і фольклорного аналізу тексту в науковій діяльності;
- логічно будувати і використовувати усну і писемну мови;
- толерантно сприймати соціальні й культурні відмінності;
- бережно ставитись до історичного минулого й культурних традицій українського народу.

У процесі проведення практики студент повинен *знати*:

- теорію фольклору;
- основні фольклорні жанри, їх жанроутворюючі ознаки та поетику;
- основні ознаки фольклорних, пост фольклорних та фольклоризованих творів;
- історію формування регіонального фольклорного матеріалу.

Під час фольклорної практики студенти повинні отримати та розвинути навички та *вміти*:

- самостійно отримувати фольклорну інформацію, спілкуватися із носіями фольклору;
- фіксувати фольклорні тести згідно науковими вимогами до фольклорного запису;
- користуватися аудіо-візуальними засобами запису фольклорних текстів “з голосу”;
- вести щоденник польових записів;
- самостійно систематизувати та класифікувати фольклорні тести.

4. Статус у навчальному плані.

Вибірковий курс із циклу професійних компетентностей.

5. Керівник: кандидат філологічних наук, доцент Л. М. Романюк.

6.Форми і методи навчання: індивідуальна та самостійна робота.

7.Форми організації контролю знань, система оцінювання: Для оцінювання використовується національна чотирьохбальна шкала: відмінно, добре, задовільно, незадовільно; європейська шкала: А, В, С, D, E, FХ, F.

Комплексний кваліфікаційний іспит з української мови і літератури